

ئینگلیزی گستر

دانانی

عبدالولئىلا هه ورامى

دهزگای چاپ و بلاوکردنه وهی

زنجیره ی روشنبیری

*

خاوه نی ئیمتیا ز: شهو كه ت شیخ یه ز دین

سه رنووسه ر: به دران نه هه مه د هه بیب

***

ناوونیشان:

دهزگای چاپ و بلاوکردنه وهی ئاراس، شه قامی گولان، هه ولتیر

پیشکشه

به هاوسه ری ژیانم زارا ئه مین و جگه رگوشه کانمان روشنا و
هاوسه رگه ی شایان، بنار و هاوسه رگه ی ده شنی، گونا و
هاوسه رگه ی ئاریان فرهج و جگه رگوشه کانیمان واران و وان.

Inclusive English

By

Abdul-Ilah Hawrami

ناوی کتیب: ئینگلیزی گشتگر - Inclusive English

دانانی: عه بدولئیلا هه ورامی

بلا وکراوه ی ئاراس - ژماره: ۹۰۲

هه له گری: شیرزاد فهقی ئیسماعیل

ده رهتانی هونه ری ناوه وه: ئاراس ئه کره م

به رگ: مره م موته قیبیان

چاپی سیه م ۲۰۰۹

له به پتوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان له هه ولیتر ژماره ۲۲۸۳ ی سالی ۲۰۰۹
دراوته تی

پیشه کی

خوینهری بهریتز من له م کتیبه دا نهوپه پری هه و لم داوه رسته و دهسته واژه و دایه لوگ و پارچه نووسین و وشه و زاراوه و بابته تی هه مه جوړ به زمانی ئینگلیزی ئاسان و راست و دروست دابین بکهم له گه ل ماناکه بیان به زمانی کوردی و به کارهیتانی هه ندی وشه ی عه ره بی بو نه وه ی خوینهر به ته و او ی و تیروته سه لی له مانای ئینگلیزی به که بگا .

ناموژگاری من بو که سانیک، که نارزه زوی زمانی ئینگلیزی بیان هه بی به تاییه تی ده رچوانی به شی زمانی ئینگلیزی نه ویه که په یوه ندی خو یان نه پچرن له گه ل زمانی ئینگلیزیدا و هه میسه به رده و ام بن له خویندنه وه ی سه رچاوه و گو فآر و رۆژنامه ی ئینگلیزی هه مه جوړ و گو ی بگرن له که ناله ئینگلیزی به کان و سوود و هر بگرن له و رسته و دهسته واژانه ی که له فه ره نگه به ناو بانگه کاند ا هه ن و ه کو فه ره نگه ئوکسفورد و و بیسته ر و لۆنگمان و نه کتیشه یته ر و فه ره نگه سیاسی و سه ربازی و تابوری و پزیشکی و کشتوکالی... هتد . هه روه ها فره مانایی و دهنگ و زانیاری تر ده رباره ی وشه کان فه رامۆش نه که ن. ده بی نارزه زوومه ندانی زمانی ئینگلیزی فیری ئینگلیزی به ک بن که بو پیوستی و بواره هه مه جوړه کانی ژیان به کار به یترئ چونکه زمانی ئینگلیزی زمانی کی زور ده و له مه نده و هه ر بواریک له بواره کانی ژیان زاراوه و وشه و دهسته واژه ی تاییه تی خو ی هه یه و ه کو له م کتیبه دا روون کراوه ته وه .

هه رچه نده من له ماوه ی نه و چوار ساله دا له به شی زمانی ئینگلیزی زانکو ی به غدا سوودی زورم و هرگرت له و ماموستا نه مه ربکایی و به ربیتانییانه ی که زور به یان دکتورایان هه بوو له پسپورییه تی خو یاندا و رۆژانه چهنده ها پرسیارم لی ده کردن و رسته ی هه مه جوړم لی و هرده گرتن به لام له دوا ی ته و او کردنی زانکو سوودی زیاترم و هرگرت چونکه کاتی زیاترم هه بوو بو خویندنه وه ی سه رچاوه ی ئینگلیزی هه مه جوړ و بایه خی زیاترم دا به زمانه که .

له کو تاییدا داوا ی لیبووردن ده که م له خوینهری بهریتز نه گه ر لاوازی هه بی له زمانی کوردی به که دا به لام مه به ست له به کارهیتانی زمانی کوردی و هه ندی جار وشه ی عه ره بی ته نها نه ویه خوینهری بهریتز به تیروته سه لی له مانای ئینگلیزی به که بگا .

ناوه پۆک Contents

- A- Simple Imperatives for Practice - فەرمانی ئاسان بۆ راهینان
- B- Dialogues And Useful Sentences on Miscellaneous Topics - دایه لۆگ و پرستهی به سوود له سههر بابهتی ههمه جوور
- 1- Talking to a Farmer قسه کردن له گهڵ جووتیاریکدا
- 2- Shopping شت کرین له بازار
- 3- Talking to a Carpenter قسه کردن له گهڵ دارتاشیکدا
- 4- At a Goldsmith's Shop له دوکانی زه پرنگه ریکدا
- 5- At a Barber's Shop له دوکانی سه رتاشیکدا
- 6- At a Spice Shop له دوکانی به هاراتدا
- 7- At a Butcher's Shop له دوکانی قه سابییکدا
- 8- Talking to a Greengrocer قسه کردن له گهڵ سه وزه فرۆشیکدا
- 9- Talking to a Grocer قسه کردن له گهڵ به قالییکدا
- 10- Useful sentences concerned with talking to a tailor پرستهی به سوود که په یوه ستن به قسه کردن له گهڵ به رگدرووییکدا
- 11- At a Beauty Salon له سالتونیککی جوانکاریدا
- 12- A list of the miscellaneous necessities and luxuries that people buy in the market daily لیستییک له و پیداو یستی و که مالیاته ههمه جووانه ی که خه لک رۆژانه له بازار ده یکرێ
- 13- At a Restaurant له چیشته خانه یه کدا
- 14- Talking to a Lawyer قسه کردن له گهڵ پارێزه ریکدا
- 15- Some words and phrases concerned with the court هه ندی وشه و فریز که په یوه ستن به دادگاوه
- 16- On the Phone له سههر ته له فۆن
- 17- Sentences and expressions concerned with phone calls ئه و پرسته و دهسته وازانه ی که په یوه ستن به ته له فۆنکردنه وه

- 18- Games and Sports یاری و وه رزش
- 19- Asking for Change داوا بکه ی پارهت بۆ ورد بکه نه وه
- 20- At a Theatre له شانۆیه کدا
- 21- At a Hotel له ئوتیلییکدا
- 22- Some sentences concerned with hotel هه ندی پرسته که په یوه ندیبان به ئوتیله وه هه یه
- 23- Useful sentences concerned with talking to a traveller پرستهی به سوود که په یوه ستن به قسه کردن له گهڵ گه شته ریکدا
- 24- Taking a Taxi به کریتگرتنی تاکسی
- 25- On a Bus له سههر پاس (واتا: له ناو پاسدا)
- 26- Tea Time کاتی چاخواردنه وه
- 27- At Lunch له نانخواردنیککی نیوه رۆدا
- 28- Making an Appointment دیاریکردنی کات بۆ چاوپیکه وتن
- 29- Finding a Job دۆزینه وه ی ئیشیک
- 30- Useful sentences concerned with travelling and car problems پرستهی به سوود که په یوه ستن به گه شته کردن و گرفتی ئوتومبیله وه
- 31- Television ته له فزیۆن
- 32- Asking about the Time پرسیارکردن ده رباره ی کات
- 33- Police Registration تۆمارکردن له فه رمانگه ی پۆلیس
- 34- Showing the Way ریتگه پیشاندان
- 35- Some sentences and expressions concerned with showing the way هه ندی پرسته و دهسته وازه که په یوه ندیبان به ریتگه پیشاندانه وه هه یه
- 36- Thanks for Hospitality سو پاس بۆ میوانداریه تی
- 37- At a Railway Station له ئیستگه یه کی شه مه نده فه ردا
- 38- The London Underground ژئیر زه مینی له نده ن
- 39- Booking Airline Tickets برینی بلیتی هیللی ئاسمانی
- 40- At a Garage له گه راجیکدا

- 41- At a Bank له بانکیتکدا
- 42- Weather که شوههوا
- 43- Useful sentences concerned with weather
رستهی به سوود که په یوه ستن به که شوهه واره
- C- Administration, Economy and Finance کارگتیری و ئابووری و دارایی
- D- News and Political Affairs دهنگوباس و کاروباری سیاسی
- E- Health and Diseases تهندروستی و نه خویشی
- F- Interesting Passages پارچه نووسینی خویش
- 1- The Smell of Kabab for the Chink of Coins. بوئی که باب به زړه ی پاره
- 2- At the Dyer's له دوکانی خومچیدا
- 3- Biyara بیاره
- 4- Mam Homer and a Grizzly مام هومر و ورچیتکی گه وره و درنده
- 5- A Crafty Gypsy قه ره جیتکی مه کرباز
- 6- A memory of Daily Life in a Traditional Kurdish Village
بیره و هریبه کی ژبانی رۆژانه له گوندیکی کورده واریدا
- 7- A Pleasant Picnic سهیرانیتکی خویش
- G- Sentences and Expressions on Formal Letters
رسته و دهسته واژه له سهه نووسراوی فهرمی
- H- Sentences and Expressions on Commercial Letters
رسته و دهسته واژه له سهه نووسراوی بازرگانی
- I- A Letter of Condolence پرسه نامه
- J- Miscellaneous Sentences on Bewildering Words
رستهی هه مه جوړ له سهه وشه ی سهه شپوینهه
- K- Military Affairs and Ranks کاروبار و پله و پایه ی سهه بازی
- L- Social Affairs کاروباری کومه لایه تی
- M- Some Worms, Insects, Reptiles, Birds, Animals, Plants and Trees
هه ندی کرم و میروو و خشوک و بالنده و گیانه وهر و رووهک و درهخت

- N- Some Miscellaneous Words and Phrases هه ندی وشه و فریزی هه مه جوړ
- O- Some English Proverbs هه ندی په ندی ئینگلیزی
- P- Some Informal Idioms هه ندی زاراوه ی ناهرمی
- Q- I am not a poet but nostalgia goaded me on writing the following poems
من شاعیر نیم به لام سوز و خوشه ویستی نیشتمان هانی دام نم پارچه شاعرانه ی
خواره وه بنووسم.
- R- Some Kurdish Jokes هه ندی نوکته ی کوردی
- S- The Laws یاساکان

A

Simple Imperatives for Practice

فەرمانی ئاسان بۆ راھبەنان

- Tip the porter. بەخشیش بدە بە کۆلھەلگرەکە.
- Tip the police off about saboteurs and smugglers. زانیاری نھینى بدە بە پۆلیس دەربارەى تیکدەرەن و قاچاخچیان.
- Try to buy a tip-top car. ھەول بدە ئوتومبیلیکی نایاب بکری
- No tipping. زیل رشتن قەدەغە یە.
- Turn the TV. up. دەنگی تەلەفزیۆنەکە زیادکە.
- Turn it down. کزی کە.
- Don't turn the radio on. رادیۆکە مەکەرەو.
- Turn the tap on. بەلوعەکە بکەرەو.
- Turn the tap off. بەلوعەکە بگرەو.
- Turn Those snotty kids out. ئەو مندالە چلیمانە بکەرە دەرەو.
- Turn your wet coat inside out and hang it on the clothes - line to get dry. چاکە تە تەرەکەت ھەلگێرەو بەو دیوہکەیدا و لە سەر تەنافی جلەکە ھەلێخە با وشک بپیتەو.
- Tell the driver to turn right. بلتی بەشۆفیترەکە با پێچ بکاتەو بەو بۆلای راست.
- Don't let the kids turn the ash - trays over. مەھیتلە مندالەکان تەپلە جگەرەکان ھەلگێرنەو بەو دیوہا.
- Have a seat. فەرموو دانیشە.
- Have a tangerine. فەرموو لالەنگیبەک بخۆ.

.....
saboteur: تیکدەر (مخرب)

smuggler: قاچاخچی

- Lay off luxuries. کەمالیات بەکار مەھیتە.
- Have a swim to cool down. مەلە بکە با فینکت بپیتەو.
- Have a look at the sky to see whether it is cloudy or clear. سەیریکی ئاسمان بکە بۆ ئەوہی بزانی ھەورە یان سایەقە یە.
- Lay the table. مینز برازینەو بەو خواردن.
- Lay the carpet. فەرشەکە راخە.
- Don't lay change on the counter. پارەى وردە لە سەر کاونتەرەکە دامەنێ.
- Lay about the burglar. بەتوندى پەلاماری مالبەرکە بدە.
- Buy me a layer. مریشکیکی ھیلکەکەرم بۆ بکەرە.
- Don't tell me a lie. درۆم لەگەلا مەکە.
- Don't be a liar. درۆزن مەبە.
- Don't lie on the wet lawn. لە سەر چیمەنە تەرەکە پال مەکەرەو.
- Don't pick on me = don't bother me = Don't annoy me = don't disturb me. ئیزعاجم مەکە.
- Tell that child to set the starling free. بلتی بەو مندالە ریشۆلەکە بەرەلا بکا.
- Tell a dentist to make you a set of false teeth. بەپزیشکیکی ددان بلتی تاقمیک دانی عەمەلیت بۆ دروست بکا.
- Tell the bus driver to set down and pick up fares only at the official stops. بلتی بەشۆفیتری پاسەکە با تەنھا لە شوێنی وەستانی رەسمیدا نەفەر دا بەزینتی و سەری بخا.
- Set the alarm for 7 o'clock. کاتژمێرەکە لەسەر زەنگ دا بنی بۆ کاتژمێری ھەوت.
- Set your watch by the clock. کاتژمێرەکە لەسەر کاتژمێری دیوارەکە تەوقیت بکە.

.....
starling: ریشۆلە

false teeth = dentures: تاقمی دان

turquoise: پیرۆزە

- Tell the picnickers to set out at 7 a.m.
بَلْتِي به سه يرانگه ره كان با كاترژمبيري حه وتي به ياني ده رچن.
- Tell the goldsmith to set a turquoise in your gold ring.
بَلْتِي به زهرنگه ره كه پيروزه يه ك بخاته ناو نه نگوستيله زيړه كه ته وه.
- Tell an orthopedist to set your broken leg.
به پزيشكيكي ئيسك بَلْتِي با لاقه شكاه كه ت بگريته وه.
- Set a date for the picnic.
رژژيک ديارى بکه بۆ سه يرانه که.
- Set fire to the dry grass.
ئاگر له گيا وشکه که بهر بده.
- Set a trap for the mouse.
ته له يه ك دانتي بۆ مشکه که.
- Make us some petits fours.
هه ندئ کوليچه مان بۆ بکه.
- Try to make up for your lost time.
هه وئ بده کاتي به فيرؤ دراوت قهره بوو بکه يته وه.
- Try this navy suit on.
ئهم قاته شينه توخه تاقي بکه ره وه.
- Make up your mind to give up smoking.
بريار بده جگه ره کيشان تهرک که ي.
- Make a call.
ته له فونتيک بکه.
- Don't make friends with ill - mannered people.
هاورپيه تي که ساني خوو خراب مه که.
- Make for the village.
به ره و گونده که برؤ.
- Make hay while the sun shines.
له کاتي هه تاودا گيا گزره بکه (ماناي ئهم په نده ئينگليزيه نه وه يه له کاتي خو شيدا
خه مي ناخوشي بخؤ).
- Give me a back massage.
پشتم بشيله.
- Give that fierce dog a blow.
بده له و سه که درنده.
- Tell the hijacker to give in.
بَلْتِي به فرؤ که رفينه که خؤي بدا به ده سته وه.
- Don't daydream about your fiancee.
دالعه به ده سگيرانه که ته وه لي مه ده.

.....
give in = surrender = yield: ته تسليم ده ي / ته سته وه ده دا /

- Give me a lift.
بمگه يه نه (به ئوتومبيل).
- Give a speech on environmental pollution.
وتاريک بده له سه ر پيسبونى ژينگه.
- Hurry up = Hasten = Make haste = Be quick.
خيرا که.
- Take some rest.
هه ندئ پشوو بده.
- Take the money from him.
پاره که ي لي وه رگره.
- Take me to a welder.
بمبه بۆ لاي له حيمچيه ک.
- Take notes in class.
له ناو پؤلدا تيبيني بنووسه.
- Tell the engineer to draw the house design.
بَلْتِي به نه ندازياره که با نه خسه ي خانووه که بکيشي.
- Draw the curtains.
په رده كان داده ره وه.
- Draw back the curtains to let the sun light in.
په رده كان لاده با تيشكي هه تاو بيته ژووره وه.
- Peel the orange.
پرته قاله که پاک بکه.
- Hull the boiled chickpeas.
نؤکه کولا وه که پاک بکه (واته: تو يکلنه نهرمه که ي لي بکه ره وه).
- Top and tail the okra.
باميه که قنچک بکه. (واته: سه ر و بنه که ي بپره با ناماده بي بؤ لينان).
- Shell the boiled eggs.
هپلکه کولا وه كان پاک بکه.
- Thread the needle.
ده زووه که بکه به ده رزيه که وه.
- Thread the beads.
مورو وه كان بهونه ره وه.
- Sift the flour with a flour - sifter.
ئارده که به هپله کی ئارديتزان بيته.
- Mince the meat and make us hamburger.
گوشته که بکه به قيمه و شفته مان بۆ بکه.

.....
هپله کی ئارديتزان: flour - sifter:

- Don't let your son get his jacket on inside out.
مههیلته کوره کهت قه مسه له کهی به هه لگه راو له بهر بکا.
- Climb the fig tree and pick me some ripe figs.
به سه ر دار هه نجیره که دا سه ر که وه و هه ندی هه نجیری گه بیوم بو لیته ره وه.
- Roll up the linoleum and put some camphor-balls into its hollow to keep insects away from it.
کومباره که لوول بکه و هه ندی نه سفه نیکی خری بخهره ناو بو شایبیه که یه وه بو نه وهی میرووی لی دوور بخاته وه.
- Split this chunk of wood with an axe. .
نه م کۆتیره داره به ته ور یک بقلیشینه .
- Bring me a glass of buttermilk:
په رداختیک دو م بو بیته
- Mix the egg yolks and whites and make me an omelette.
زه ردینه و سپینه ی هیلکه کان تیکه ل بکه و هیلکه و رو نیکم بو بکه .
- Cook the truffles and fry the mushrooms.
دۆمه لانه که لی بنی و قارچکه که سوور بکه ره وه .
هه ویره که بشیله .
- Knead the dough.
دوو چه پکه سلقم بو بکه .
- Buy me two bunches of chard.
روژی ژنه تانانه کهت دوا مه خه .
- Don't put off your wedding day.

.....
 كمبرار / مشمع لفرش الارض: linoleum
 نه سفه نیکی خری: camphor-balls
 کۆتیره دار: chunk of wood
 دۆ: buttermilk
 زه ردینه ی هیلکه: egg yolks
 دۆمه لان / الکما: truffle
 نه بشیله: Knead
 دوای ده خا: put off = postpone = delay
 بیتحمل / بهرگه ده گری: put up with = bear = endure = stand
 یغزل / ده پرسی: spin

- Try to put up with difficulties. .
هه ولیده بتوانی بهرگه ی نارچه ته ی بگری.
- Put out the fire with a fire extinguisher.
ئاگره که به ئاگر کۆتینه ره وه بکوژینه ره وه .
- Put up the tent.
خپوه ته که هه لده .
- Don't burn the candle at both ends.
خۆت زۆر هیلاک و ماندوو مه که .
- Shake a leg = Hurry up = Hasten = Be quick:
خیرا که
- Don't spin yarns.
چپه رۆکی دوور و دریشی درۆ مه گپه ره وه .
- Don't pull strings for anyone.
واسیته بو هیچ کهس مه که .
- Fly the flag.
ئالا که هه لکه .
- Fly to paris tomorrow.
سبه ی نی به فرۆکه برۆ بو پاریس .
- Tell the police to fly at the terrorist.
بلتی به پولیس له پر په لاماری تیرۆریسته که بدهن .
- Separate the sheep from the goats.
کهسانی باش له کهسانی خراب جیا بکه ره وه .
- Zip and button your jacket.
زنجیر و قۆپچه ی قه مسه له کهت داخه .
- Kick off as soon as possible.
زووترین کات ده سته کار به .
- Renew your passport.
پاسپورته کهت تازه بکه ره وه .
- Don't let the cat out of the bag.
نه تینیبه کهت له ده م ده رنه چی .
- Try to be cat's whiskers.
هه ولیده ببی به که سیکی باش و کارامه .
- Don't be always on my case.
هه همیشه ره خنم لی مه گره .
- Send valentine to your lover on February 14.
له چوارده ی شوباتدا کارتی خوشه ویستی بنیره بو خوشه ویسته کهت .

.....
 ده ست پین ده کا: Kick off = start = begin
 سمیله ی پشیله (که سیکی نه و په ری باش و لیته اتوو بی): cat's whiskers
 هه همیشه ره خنم لی ده گری: on my case = criticize me all the time.

- Bargain with the real estate agent about the price of the house you are going to buy.

مامه له بکه له گهډل ده لالی خانووبه ره دهر باره ی نرخ ی نه و خانووه ی که به نیازی بیگری.

- Trim the lawn with a lawn mower.

چیمه نه که به مه کینه ی چیمه ن برین ریک بیره.

- Cut the red tape. واز له ره سمییات بینه.

- Sign your application and take it to the real estate department.

داو اکارییه که ت ئیمزا بکه و بیبه یو به شی خانووبه ره.

B

Dialogues And Useful Sentences on Miscellaneous Topics

دایه لوگ و رسته ی به سوود له سره بابته ی هه مه جور

1- Talking to a Farmer

قسه کردن له گهډل جووتیاریک

- What's your job? نیشته چییه؟

- I'm a farmer. من جووتیارم.

- How are crops this year? نه مسال به روبروم چونه؟

- They're rather good. تا راده یی باشه.

- What do you cultivate? چی ده چینی؟

- Wheat, barley, chickpeas and vegetables. گهنم و جو و نوک و سه وزه وات.

- What domestic animals do you keep? چ گیانه وه ریکی مالی راده گری؟

- I keep cows, sheep, goats, layers, turkeys, geese and ducks.

مانگا و مهر و بز و مریشکی هیلکه کهر و قهل و قاز و مراوی راده گرم.

- How do you plough the fields? چوَن کینگه کان ده کیلی؟

- I plough them by oxen because I don't have a tractor.

به گا ده یانکیتم چونکه تراکتورم نییه.

- What agricultural tools do you have? چ نامیریکی کشتوکالیت هه یه؟

- I have a shovel, a spade, a pickaxe, a sickle, a reaping-hook and pruners.

خاکه نازیک و بیلیک و پاچیک و داسیک و کهره نتویک و مه قه سی ته قلیم هه یه.

- How do you reap, thresh and winnow your wheat?

چوَن دروینه و کوتان و شنه ی گهنه که ت ده که ی؟

- I hire a combine - harvester that can do all the work for me.

ده راسه یه ک به کری ده گرم که ده توانی هه موو نیشه که م یو بکا.

.....
به روبروم: crops

cultivate: دهچینن

wheat: گهنم

barley: جو

chickpeas: نؤک

domestic: مائلی

keep: بهخیتو دهکا / رادهگرئ

job = occupation = profession: مهنه. حرفة. ئیش

cow: مانگا

sheep: مهر

goat: بز

layer: مریشکی هیلکهکهر

turkey: قهل

goose (pl. geese): قاز

duck: مراوی

plough: دهکیتلی

ox (pl. oxen): گا

agricultural: کشتوکالی

tool: نامیر

shovel: خاکه ناز

spade: بیتل

pickaxe: پاچ

sickle: داس

reaping - hook = scythe: کهرهنتو

pruners: مهقهسی قهلهمکردن

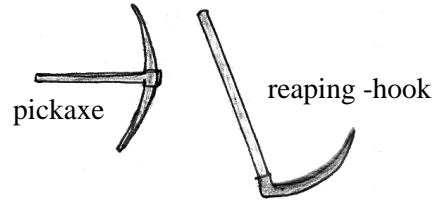
reap: دروینه دهکا

thresh: دهیکوتن

winnow: شهنی دهکا / یذری (الحنطة)

hire: بهکری دهگرئ

combine - harvester: دهراسه

2- Shopping

شت کرین

- Are you being served? ئایا کس هاتوو بهدهمتهوه؟ (ئهم دهربرینه له لایهن دوکاندارهوه بهکاردی بۆ ئهوهی بزانی کربار چی پیتویسته).

- No, I'm after a size 35 V- neck pullover in purple.

نهخیر، بهدوای بلووزیکه یهخه ههوتی قهباره 35 ی ئهرخهوانیدا دهگه پیم.

- Sorry, but we're sold out. بهداخهوه ههمووی فرۆشراوه و نهمان ماوه.

- will you be getting any more in? ئایا هی تر دههینن؟

- Yes, of course. Look in again next week.

بهئێ بهدنیایاییهوه، ههفتهی ئاینده سهر بدهرهوه.

V - neck pullover: بلووزی یهخه ههوت

purple: ئهرخهوانی

3- Talking to a Carpenter

قسهکردن لهگهڵ دارتاشیکدا

- What can I do for you?

(ئهم دهربرینه له لایهن دوکاندارهوه بهکاردی بۆ ئهوهی بزانی کربار چی دهوی).

- I need a bedroom suite, a cupboard and a wardrobe.

تاقمیکه ژووری نوستان و دوولابیک و کهنتۆرکم پیتویسته.

- What else do you want? چی تر ت پیتویسته؟

- I want a baby walker and a cradle as well.

ههروهها رهورهوهیهک و بيشکهیهکیشم دهوی.

- Which one do I make first? یهکه م جار کامیان دروست بکه م؟

- The wardrobe, please. I want a medium size with two doors.

به یارمهتی خۆت، کهنتۆرکه، بهقهبارهی ناوهندم دهوی دوو درگای ههبی.

- What kind of wood do you like? چهزت له چ جوهره داریکه؟

- Either teak or walnut. یان داری ساج یان داری گوئیز.

bedroom suite: تاقمی ژووری نوستان

cupboard: دوولاب

wardrobe: کهنتۆر

baby walker: پرده پوهه
cradle: بيشكه
teak: دارى ساج
walnut: دار گويتز

4- At a Goldsmith's Shop

- چه جوره خشلتيكت هه يه؟
- What kinds of jewelry do you have?
- I have ear-rings, rings, necklaces, bracelets, lockets, anklets, brooches, turquoises, nose - studs and girdles.
گواره و نه لقه و ملوانكه و بازن و قاپ قورئان و پاوانه و گولتى يه خه و پيروزه و لووته وانه و پشتوتيم هه يه.
- Which carat is this gold chain?
- It's 18 - carat.
- How heavy is it?
- Three pennyweights and seven grains.
- Can you burnish it?
- Why not?

له دوكانى زهرنگه ريكدا

- نهم زنجيره زيتره عه يارى چه نده؟
- Which carat is this gold chain?
- It's 18 - carat.
- How heavy is it?
- Three pennyweights and seven grains.
- Can you burnish it?
- Why not?

خشل / مجه وهه رات: jewelry

گواره: ear - rings

ملوانكه: necklace

بازن: bracelet

قاپ قورئان: locket

خلخال / پاوانه: anklet

گولتى يه خه: brooch

پيروزه: turquoise

خه زيتيم، لووته وانه: nose - stud

بشتوتيم: girdle

القيراط / عه يار: carat

زنجير: chain
مسقال: pennyweight
حه به: grain
يصفل / زاخاوى ده دا: burnish

5- At a Barber's Shop

- چونت نه وي به ريتز، حه فر يان زور كورت؟
- How do you want it sir, undercut or crew cut?
- Neither of them. I want just a light trim, please.
هيجيان، به يارمه تى خوت من ته نها ريك كردنيكى سووكم ده وي.
- Do you want some hair spray?
- No, thank you, but I need some thing good for dandruff.
نه خير، سو ياس به لام پتويستيم به شتيك هه يه بو كرپش باش بيت.
- I'm sorry I don't have such a thing.
به داخه وه من شتى له و جوره م نييه.
.....
حه فر: undercut
زور كورت: crew cut
ريك كردن / تعديل: trim
كرپشى سه ر: dandruff

له دوكانى سه رتاشيكدا

6- At a Spice Shop

- به ريتز چه ته و ايبليكتان هه يه؟
- What spices do you have, sir?
- Cardamom, cinnamon, curry, cubeb, nutmeg, ginger, cumin, turmeric and cloves.
هيل و دارچين و كارى و، كه بابيه و جوزة الطيب و زه نجه بيل و زبره و زه رده چه وه و ميخه ك.
- I need some thyme and basil.
- Sorry, we have neither thyme nor basil.
به داخه وه نه جاتره مان هه يه نه رپحان.

له دوكانى به هاراتدا

- Are they available in the market?

نایا له بازار دهست دهکهنون؟

- I don't know.

نازانم.

spices: تهوابیل

cardamom: هیل

cinnamon: دارچین، دارچین

curry: کاری

cubeb: کهبابه

nutmeg: جوزة الطیب

ginger: زهنجه بیل

cumin: زیره

turmeric: زهرده چوه

cloves: میخک

thyme /tām/: جاتره

basil: پیحانه

available: دهست دهکهنون

7- At a Butcher's Shop

له دوکانی قهسایتکدا

- I want lean meat, please.

به یارمه تی خوت من گوشتی بی چه وریم دهوی.

- Don't you want offal?

نایا جهرگ و هه ناوت ناوی؟

- I want liver, kidneys, testicles and heart.

جگهر و گورچیله و گون و دلّم دهوی.

- Just a moment. I'll get them all ready.

تهنها ماوه یه کی کهم چاوه روانی بکه. هه مووی تاماده ده کهم.

- All right. باشه.

lean: بی چه وری

mutton: گوشتی به رخ

beef: گوشتی گا

veal: گوشتی گویره که

mince: قیمه

offal: جهرگ و هه ناو (و دکو جگهر، گورچیله، دل... هتد)

liver: جگهر

kidney: گورچیله

testicle: گون

heart: دل

8- Talking to a Greengrocer

قسه کردن له گهل سهوزه فروشیتکدا

- What vegetables do you have?

چ سهوزه واتیکت هه یه؟

- I have leek, celery, cress, parsley, tarragon, dill, mallow, marrow, gundelia, purslane, garlic, onion, okra, egg - plant, radish, turnip, beet and water - cress.

که وهر و که رهوز و تهره تیزه و مه عده نووس و تهر خون و شوبت و توله که و کوله که و کنگر و په لپینه و سیر و پیاز و بامیه و باینجان و تور و شیلّم و چه و ندهر و کوزله لم هه یه.

- I need just two bunches of celery.

من تهنها دوو دهسک که رهوزم پیویسته.

- Here you are, sir.

فهرموو ته و تا به ریتر.

- How much is a bunch?

چه پکه ی به چه نده؟

- Just one dinar.

تهنها یه ک دینار.

- Here is the money.

فهرموو ته و هه پاره که.

- Thank you.

سویاس.

- Not at all.

شایه نی نییبه.

9- Talking to a Grocer

قسه کردن له گهل به قاتیکدا

- What do you offer for sale?

چیت هه یه بو فروشتن؟

- chickpea, lentil, green gram, long grain rice, bean, kidney bean, black - eye bean, broad bean, groats, vermicelli, macaroni, suger lump, raisin, currant, sultana, sumac, fenugreek, oats, lucerne, millet, acorn, walnut, almond, sesame, honey, haw and olive.

نوک و نیسک و ماش و برنجی دهنک دریتز و لویا و فاسولیا و ماشه سپی و پاقله و ساوهر و شه عریه و مه عکه رونی و شه کری کلو و میوژ و کشمیش و کشمیشی ورد و

سماق و شملی و پهرشت و وینجه و گال و بهروو و گوئز و بادهم و کونجی و ههنگوبین و گوئز و زهیتون.

- Weigh me five kilos of kidney bean and ten kilos of rice.

پینج کیلو فاسولیا و ده کیلو برنجم بو بکیشه.

- O. K. That comes to 100 I. D. باشه. نهوه دهکاته سهه دیناری عیراقی.

- Here you are. فهرموو نهو هتا.

chickpea = garbanzo: نۆک

lentil: نیسک

green gram: ماش

bean: لۆبیا

kidney bean: فاسولیا

black - eye bean: ماشه سپی

broad bean: پاقله

groats: ساوهر

vermicelli: شهعربه

macaroni: مهعکه رۆنی

suger lump: شهکری کلۆ

raisin: میوژ

currant: کشمیش

sultana: کشمیشی ورد و زهره

sumac = sumach: سماق

fenugreek: شملی / الحلبه

oats: پهرشت / الشوفان

lucerne = alfalfa: فصفصه / وینجه

millet: گال / الدخن

acorn /'eiko:n/: بهروو

walnut: گوئز

almond /'a:mənd/: بادهم / لوز

sesame /'sesəmi/: کونجی

honey: ههنگوبین

haw: گوئز

olive: زهیتون

weigh /wei/: کیشانهی دهکا

10- Useful sentences concerned with talking to a tailor:

پستهی بهسوود که په یوه ساتن به قسه کردن له گه ل بهرگدروویکدا:

1- I want to have a suit made. ده مه وی قاتییک بدهم به کردن.

2- We have tweed, tartan, check, polka - dot, striped and fur.

قوماشی فه تاح پاشا و خهت خهتی چوارگوشه و چوارگوشه ی دامه و خالخال و خهت خهت و فهروومان هه یه.

3- Plain white, patterned and flowered attract my attention.

سپی ساده و نه قش و نیگاردار و گولدار سه رنجم راده کیشن.

4- Roshna likes purple, mauve, crimson, maroon, beige, navy and turquoise.

رۆشنا چهزی له نه رخنه وانی و نه رخنه وانی کال و سووری توخ و مارۆنی و بیجی و نیلی و پیروزه بییه.

5- Does this cloth shrink in water? ئایا نه م قوماشه ده چپته تاو؟

6- Take my coat in by three inches.

سی ئینج له چاکه ته کهم بگره. (واته: سی ئینج بچووکی بکه ره وه)

7- Shorten my nightgown by one inch.

یهک ئینج رو به که ی شهوم بو کورت بکه ره وه.

8- Lengthen my trousers by two inches. دوو ئینج پانتوله که مم بو درتیز بکه.

9- When can I come for the first fitting? که ی ده توانم بیتم بو پرۆقه ی یه که م؟

10- Let me try this round - necked pullover on in the fitting room.

با نه م بلووزه یه خه خره له ژووری تاقیکردنه وه دا تاقی بکه مه وه.

11- This design has gone out of fashion. نه م ته سمیمه موده ی نه ماوه.

12- This design has come into fashion. ئیستا موده ی نه م ته سمیمه یه.

- چ رهنگی قزت به لاوه پهسه نده؟
 - What hair colour do you prefer?
 - I prefer dark, fair, blonde and chestnut.
 من مهیلو رهش و کال و ئالتونو کال و کهستانیم به لاوه پهسه نده.
 - The coat you are wearing doesn't match your hair colour.
 نه و چاکه تهی که له بهرتدایه له گهل رهنگی قزت ناگونجی.
 - You're right, but this coat is not mine. It belongs to my mother.
 تو راست ده که ی، به لام نه چاکه ته هی من نییه. هی دایکمه.
 - What perfume do you wear?
 چ بوئیک له خوت دده ی؟
 - I usually wear Jasmine.
 من به عاده تی یاسه مهن له خوم دده م.

- مؤدیلی قز: hairstyles
 کورتی خا: short straight
 درپژی شه پؤل: long wavy
 کلکی ئه سپ: ponytail
 په رچم: fringe = bangs
 نه و جوره ی که ده کری به دوو به شه وه و له ناوه راستدا خه تی هه به: parting
 درپژی لوول: long curly
 قات قات: layered
 نه و جوره به که له پشتی سه ره وه و ده کو ته ماته خر ده کرتیه وه: bun
 ریزی گه نمه شامی: cornrows
 که زی، پرچ: plait /plæt/
 مهیلو رهش / بۆر: dark
 کال: fair
 ئالتونو کال / اشقر: blonde
 که ستانی / قاوه بیبه کی مهیلو سووری توخ: chestnut
 ده گونجی / ریک ده که وی له گه لی / ینسجم مع: match
 عه تر / بۆن: perfume

- .....
 قوماشی فه تاح پاشا: tweed
 قوماشی خه تی چوارگوشه یی: tartan
 قوماشی چوارگوشه یی وه کو بۆردی دامه: check
 خالخال: polka - dot
 خه تی خه تی: striped
 فه روو: fur
 سپی ساده: plain white
 نه قش و نیگاردار: patterned
 گولدار: flowered
 ئه رخه وانی: purple
 ئه رخه وانی کال: mauve
 سووری توخ: crimson
 ماروونی: maroon
 بیجی: beige
 نیلی: navy /'neivi/
 پیروزه یی: turquoise

11- At a Beauty Salon له سالتونیکو جوانکاریدا

- What hairstyles do you like?
 چه زت له چ جوره مؤدیلیکی قزه؟
 I like short straight, long wavy, ponytail, fringe and parting.
 چه زم له کورتی خا و درپژی شه پؤل و کلکی ئه سپ و په رچم و له گهل نه و جوره ی که ده کری به دوو به شه وه و له ناوه راستدا خه تی هه به.
 - Well, what styles does Gona like?
 نه ی گونا چه زی له چ جوره مؤدیلیکیه؟
 - She likes long curly, layered, bun, cornrows and plait.
 نه و چه زی له درپژی لوول و قات قات و ته ماته و ریزی گه نمه شامی و پرچه.
 - How did Roshna wear her hair when she was twelve years old?
 روشنا قزی چون لئ ده کرد کاتیک که ته مهنی دوانزه سال بوو؟
 - She used to wear it in ponytail when she was twelve.
 نه و کاتیک که ته مهنی دوانزه سال بوو به عاده تی ده یکرد به کلکی ئه سپ.

12- A list of the miscellaneous necessities and luxuries that people buy in the market daily:

- لیستیک لهو پیداوېستی و که مالیاته همه جۆرانهی که خه لک پوژانه له بازار دیکړئ:
- spool of thread = bobbin = cotton reel: به کره
- needle: دهرزی دروومان
- safety-pin: دهرزی یه خه / دهرزی سنجاق
- sewing - machine needle: دهرزی مه کینهی دروومان
- knitting - needle: شیشی چین
- shuttle: مه کوک
- thimble: کیس / داپوشه ریکي ستیله ده کرتته په نجه وه بو نه وهی له کاتی دروومانی ده ستیدا دهرزی نه چې به په نجه دا
- popper = press stud = snap: تهرقه / قرته (جوریکه له دوگمه کاتیک که دادهری قرته یه ک ده کات)
- zipper = zip: زنجیری داخستن
- button: قوپچه
- hair - dye: بزیهی قز
- lipstick: قه له می لیتو
- rouge: سووراو
- white face - powder: سپیاو
- eye liner: مکیاجی رهش بو قه راغی چاو
- eye shadow: مکیاجی رهنگا ورهنگ بو پینلوی چاو
- face cream: کریمی ده موچاو
- mascara: مه سکه ره / مادده یه که دهری له برزانگ بو نه وه رهش و نه ستور و جوانی بکا
- cosmetic: ماددهی جوانکاری بو ده موچاو یا شونینی تری له ش
- tights: بهرگیکی ته سک و تنک دهنوسی به له شدا و شپوهی نه ندای له ش دهرده خا، به نهریت له لایهن سه ماکهر و پاله وانه وه له بهر دهری.

- pants: شورتی ژیره وه
- slip: ژیرکراسی ژنان
- brassière = bra: سوخمه ی مه مک
- swimsuit: مایوی مه له بو ژنان
- trunks: شورتی مه له بو پیاوان
- gloves: ده سکیش
- gauntlets: جوریک له ده سکیش له کاتی ئیشوکاردا له دست دهری بو پاریزگاری ده ست
- rubber gloves: ده سکیشی لاستیک
- oven gloves: جوریک له ده سکیشی نه ستور له مطبخ له دست دهری بو نه وهی شتی گهرمی پی بگری و ده ست نه سووتی.
- feeding bottle: بوتلیکی بچوکی پلاستیکیه کوتاییه که ی مه مک مه ژهی لاستیکی
- layette: پتویه مندالی ساوا شیری لیتو ده مژئ
- tweezers: موکیش
- nail - cutters: مه کینهی نینوک
- nail brush: فلچهی نینوک
- nail varnish = nail polish: بزیهی نینوک
- wick: پلیته
- lamp - wick: پلیته ی چرا
- stove - wick: پلیته ی سؤیا
- socks: گوره ی کورت
- stockings: گوره ی دریت
- balaclava: جوره کلاویکه به شی زوری سه رومل و ده موچاو داده پوشتی
- worrybeads: ته سبیح
- rosary = chaplet: ته سبیحی سه له واتدان

lighter: چەرخ
perfume: عەتر / بۆن
chewing - gum: بنیتشت
lolly = lollipop = sucker: مژمژە، مەساسە
cotton - candy: شعر البنات / جۆرئیکە لە شیرینی وەکو لۆکە ی شیکراو دەبە
shaving cream: کریمی ریش تاشین
toothpaste: مەعجونى ددان
broom: گسک
bucket = pail: سەتل
vacuum cleaner = hoover: گسكى کارەبا
mop: ماسیحه
funnel: رەحەتى
tongs: مەقاش
brazier: مەقەلى خەلوز
sifter = sieve: هیلەك
riddle: جۆرئیکە لە هیلەك كونهكانى گەورەبە / كەو
tea - strainer: چا پالتیو
colander: سوچگی / پلاو پالتیو
rolling - pin: تیروك
bowl: قاپى قوول
plate: دەورى
dish: قاپ
tray: سینی
basin: تەشت
saucer: ژیر پیاڵە

teacup: پیاڵە
teaspoon: كەوچكى چا
kettle: كترى
teapot: قۆرى
tomato paste: دۆشاوى تەماتە
samovar: سەماوەر
clothes - peg = clothes pin: جلگر
clothes line: تەنافى جل
peeler: مقشرە / چەقۆى پاكکردن
pot: مەنجەل
bread - box: مەنجەلى نان
pressure cooker: مەنجەلى بوخار
pan: تاوہ
saucepan: تاوہى قوول و دەسكدار سەرى هەبى
frying pan: تاوہى شت سووركردنەوہ
spit = skewer: شيشى گوشت برژاندن
grill: شەبەكەى گوشت برژاندن
washing - up liquid = liquid soap: سابوونى شل بۆ قاپ شتن
tin - opener: ئامبىرى قوتوو هەلپچىرىن
scouring pad: پارچە ئيسفەنج يان لبادى زبر بۆ خاوينكردنەوہ يان بۆ قاپ شتن
soap powder: سابوونى هاردرائو / تايد
deodorant: بۆنپىر
detergent: ماددەى هارائو يان شل بۆ خاوينكردنەوہ / مَنظَف
shampoo: شامپۆ
carpet shampoo: شامپۆى فەرش

bottle opener: نامیتری بوتل ھەلپچرین
 ladle: کەوچکی گەورە و قوول و دەسک درێژ بۆ چێشت تێکردن
 iron: ئوتوو
 ironing - board: میزی ئوتوودان
 nail: بزمار
 shoe tack: بزمارى پیتلاو
 hard steel nail: بزمارى پۆلا
 saw: مشار
 hacksaw: مشارى ئاسنبر
 fretsaw: مشارى دروستکردنى نهقش و نیگار له تەختەى تەنک
 file: برپەن
 rasp: جۆریک له برپەنى زبر بۆ سافکردن و رێککردنى دار
 sandpaper: سمارتە
 plane: رەنەى دار سافکردن
 vice = vise: گیرە
 hatchet: تەورزین / تەورى بچووک
 axe: تەور
 adze: تەشوی / شەکرشکین
 wrench: سکول سپانە
 hand - drill: درێلى دەستى
 pliers: پلايس
 screw: برغو
 nut: سەمولە
 hammer: چەکوش
 box of tissues: پاکەتیک کلینیکس

dustpan: خاکەنازى بچووک بۆ خۆلى ناوماڵ / اللقاطة
 dustbin: دەبەى زبل
 hose = hosepipe: سۆندە
 blender: مەکینەى کى کارەبايىیە بۆ تێکەڵکردنى خواردەمەنى نەرم یان شل
 grinder: مەکینەى ھارین
 fridge = refrigerator: سەلاجە
 freezer: مجمدة
 oven: فرن
 washing - machine: غەسالە
 cooker: تەباخ
 primus: پەرەمیتز
 griddle: ساج
 trivet: سێکۆچکە
 tripod: سێپا
 dresser: دۆلاب یان میزی مطبخ بۆ قاپ و قاچاخ
 cupboard: دۆلاب
 wardrobe: کەنتۆر
 pillow: سەرین
 pillow case = pillow slip: بەرگە سەرین
 sheet: چەرچەف
 quilt: لێفە
 blanket: بەتانى
 mattress: دۆشەک
 towel: خاولى
 loofah: لفقە
 flannel: لفقەى بەک کە لە قوماشى فانیلە دروست کرابێت

comb: شانه
 hairpin: ته‌وقه
 insecticide: دهرمانی میرووکوژ/ مبيد الحشرات
 weedicide = weed killer: دهرمانی له‌ناوبردنی گژوگیای بی که‌لک و زه‌دهرمه‌ند
 lamp: چرا
 lantern: چراى فانوس
 mantle: ۱- عه‌با ۲- توژی چرا
 headscarf: سه‌ریوش
 shawl: له‌چک / سه‌ریوشی گه‌وره
 lamp - chimney: بلووری چرا
 lawnmower: مه‌کینه‌ی چیمه‌ن برین / جزارة العُشب
 tape: ۱- شریتی توژمارکردنی ده‌نگ و وینه ۲- تیپ
 blank tape: شریتی به‌تال: واته هیچی له‌سه‌ر توژمار نه‌کرا‌بی
 insulating tape: تیپی کاره‌با
 sellotape = Scotch tape: تیپی ناوی / تیپی روون
 wite - out = correction fluid: حیبری کوژاندنه‌وه (ماده‌یه‌کی سپییه به‌کاردی بو کوژاندنه‌وه‌ی هه‌له بو ئه‌وه‌ی سه‌رله‌نووی هه‌له‌که به‌پراستی بنوسریته‌وه)
 biro = ballpoint: قه‌لم جاف
 stapler: مه‌کینه‌ی دهرزی
 staple: دهرزی مه‌کینه
 stationery: قرتاسیه
 pencil sharpener: قه‌لم دادهر
 marker: جوژه قه‌لم‌میک نووکیکی ئه‌ستووری لبادی هه‌یه به‌کاردی بو دیاریکردن
 high lighter: جوژه قه‌لم‌میک به‌ره‌نگی گه‌ش و رووناک دهنوسنی
 paper clip: کلیپی کاغه‌زگرتن
 pin: دهرزی سه‌رخر / دبوس

hole punch = punch: مه‌کینه‌ی کونکردنی کاغه‌ز و چه‌رم
 clothes - hanger = hanger: عه‌لاگه‌ی جل
 curtain: په‌رده
 underwear: جلویه‌رگی ژیره‌وه
 V - necked cardigan: بلووزی یه‌خه‌ه‌وتی قوچچه‌دار
 jeans = denim: پانتولی کابو
 waistcoat: هیتله‌ک
 turtleneck = poloneck: بلووزی ملدار
 jacket: قه‌مه‌سه‌له
 raincoat: قاپووتی باران
 overcoat: پالتو
 pinafore = pinny: سه‌دریه‌ی بی قول
 bib: به‌روانکه‌ی مندال
 watchband: قایشی سه‌عات
 watch glass: شووشه‌ی سه‌عات
 winder: قورمیشی سه‌عات
 high - heeled shoes: پیتلاوی پاژنه‌ به‌رز
 low - heeled shoes: پیتلاوی پاژنه‌ نزم
 slippers: پیتلاوی سووک / نه‌عل
 flip - flops: نه‌عل
 sandals: پیتلاوی هاوینه
 stilettos: پیتلاوی پاژنه‌ به‌رز و باریکی ژنانه
 trainers = sneakers = tennis shoes: کاله‌ی وهرزش
 football boots = cleats: پیتلاوی یاری توپی بی
 clogs: قاپقاپ
 shoelace: قه‌یتانی پیتلاو

hooded jacket: قەمسەلەي كالاودار

hood: ۱- جۆره كالاوتىك كه سەر و مل دادەپوشى ۲- چادرى ئوتومبىل

jacket with detachable hood: قەمسەلەيەك بتوانى كالاوئەكەي لى بىكەيتەو

cap: كالاو/شەپقە

helmet: خوزەي سەرباز

beret /'beret/: بىرى سەرباز

cowboy hat: كالاوي كاپزىي

glasses: چاويلكە

goggles: جۆرتىكە لە چاويلكە چاۋ لە ھەواي توند و لە خۆل دەپارتىزى

carpet: فەرش / مافور

rug: بەرە

felt: لباد

linoleum: كومبار

doormat: ھەسىرى بەر دەرگا

hubble - bubble = hookah: نىرگەلە

13- At a Restaurant لە چىشتخانەيەكدا

- May I take your order, sir? بەرتىز روخسەت ھەيە بزانم چى دەفەرمووي؟

- Let me read the menu. با لىستى خوارنەكان بخوئىنمەو.

Appetizers: cherry, tomato soup, melon.

ئەو شتانەي كه ئارەزووي خوارنەكەن: گىلاس، شلەي تەماتە، كالەك.

Main course: roast beef, steak, mixed grill, pizza, cheese and tomato roll.

خوارنە سەرەكەي لە ژەمدا: گوشتى گا بە برژاوي، پارچە گوشتى نەرمە، برژاوي تىكەلە، پىزە، لەفەي پەنپىر و تەماتە.

Desserts: Fruit, apple pie, fruit cocktail, custard.

شىرىنى دواي ژەم: ميوە، سىوي برژاۋ لەناۋ ھەويردا، تىكەلەي ميوەي ھەمەجۆر، كاستەر.

- Have you chosen something, sir? بەرتىز، ئايا شتىكت ھەلبىژاردوۋە؟

- Yes, bring me cheese and tomato roll, please.

بەللى بەيارمەتى خۆت لەفەي پەنپىر و تەماتەم بۆ بىئە.

- And to follow?

چى دەكەي بەدوايدا؟

- Just a cup of coffee.

تەنھا كوپىك قاوہ.

menu: لىستى خوارنەكان

appetizer: مۇشەي / ئەو شتەي كه ئارەزووي خوارنەكەن: گىلاس

cherry: كىلاس

melon: كالەك

main course: خوارنە سەرەكەي لە ژەمدا

roast beef: گوشتى گا بە برژاوي

steak: پارچە گوشتى نەرمە

mixed grill: برژاوي تىكەلە

pizza: پىزە (جۆرە خوارنەكە پىكەتت لە پەنپىر و تەماتە و سەوزە و گوشت لەسەر كولىرە)

desserts: شىرىنى دواي ژەم

pie: پاى (جۆرە خوارنەكە پىكەتت لە ميوەي برژاۋ لەناۋ ھەويردا)

fruit cocktail: تىكەلەي ميوەي ھەمەجۆر

14- Talking to a Lawyer

قسە كردن لە گەل پارتىزەريكدا

- Excuse me sir, I want to sue my hasband for bigamy.

بەيارمەتى خۆت بەرتىز، مەن دەمەوي دەعوايەك لەسەر مېردەكەم قەيد بىكەم چونكە ژنىتىكى ترى ماره كردوۋە و لە ھەمان كاتدا منىش ژنى ئەوم.

- Do you have any documents to prove that?

ئايا ھىچ بەلگە نامە يەكت ھەيە بۆ سەلماندى ئەو؟

- I've got a marriage certificate proving that he has married another woman.

پروانامە يەك ماره كردنم دەستكە وتوۋە ئەيسەلېنى كە ئەو ژنىتىكى ترى ماره كردوۋە.

- What do you want him to do now? ئیستا تۆ ده تهوئى ئەو چى بكا ؟
 - I want him to divorce me after granting me all my own legal rights.
 I've lost confidence in him and I no longer want to be his wife even if he divorces his other wife.

من دهمه وئى ئەو من ته للاق بدا دواى ئەو هى كه هه موو مافىكى ياسايى خۆم پى
 ده به خشى. من باوهرم بهو نه ماوه و له م كاته به دواوه نامه وئى ژنى ئەو بم ته نانهت نه گهر
 ژنه كهى تریشى ته للاق بدا.

- All right, write an application and attach it to the marriage certificate.
 I'll do my best to defend you.

باشه، داواكارىبه ك بنووسه و بينووسینه به پروانامه ی ماره كردنه كه وه. من ئەو په پرى هه وئ
 ده ده م بهرگريت لى بكم.

- Thanks a lot. زۆر سوپاس.
 - Not at all. شایه نى نبیبه.

.....

sue: ده عواى له سه ر قه يد ده كا
 bigamy: تاوانى هه بوونى دوو مێرد يان دوو ژن له يه ك كاتدا
 document: به لگه نامه
 certificate: پروانامه
 divorce: ته للاقى ده دا
 grant: پى ده به خشى
 legal: ياسايى
 confidence: باوه ر/ متمانه (ثقه)
 application: داواكارى

15- Some words and phrases concerned with the court:

هندى وشه و فریز كه په پوهستان به دادگاوه:

court of first instance: محكمه البداء / دادگاى به راى
 court of Appeal: محكمه الاستئناف / دادگاى تبهه لچوونه وه
 court of cassation: محكمه التمييز / دادگاى پيداچوونه وه

notary = notary public: كاتب العدل / دادنووس
 courthouse: خانه ي داد / دار العدل
 courtroom: هوئى دادگا / قاعة المحكمة
 court - martial: محكمه عسكرىه
 court of inquiry: مجلس التحقيق العسكرى / دادگاى لىكۆلینه وهى سه رباى
 محكمة تحقيق عسكرىه

juvenile court: محكمه الاحداث / دادگاى نه و جه وانان
 law of nations: ياساى نيوده وئته تى. القانون الدولى
 penal code: ياساى سزاكان / قانون العقوبات
 supreme court: محكمه العليا / دادگاى بالا
 criminal investigation department (C. I. D): به شى لىكۆلینه وهى تاوانكارى /
 قسم التحقيقات الجنائية

ياساى دادبىنى تاوانكارى / قانون المرافعات الجنائية

de jure recognition: دانپىنانى ياسايى / اعتراف قانونى
 legislative power: ده سه لاتى ياسادانان / السلطة التشريعية
 legitimate excuse: بيانوى شه رعى / عذر شرعى
 legitimate marriage: ماره پرىنى شه رعى
 illegitimate marriage: ماره پرىنى ناشه رعى
 illegitimate: زۆل / نعل
 prerogative: مافى سه ريشكى / حق الامتياز
 good offices: هه وئ ه خىرخوازه كان / المساعى الحميدة
 official documents: به لگه نامه ره سمپيه كان / الوثائق الرسمية
 statutory limitation: ماوه ي ياسايى / المدة القانونية
 social control: چاودىرى كۆمه لايه تى / الرقابة الاجتماعية
 crown cases: دادبىنى تاوانكارى (له ياساى ئىنگليزىدا) /
 المرافعات الجنائية (في النظام الانكليزى)

deed of mortgage: گرتبهستی بارمته / عقد رهن
 definitive decree: بریاری کۆتایی / حکم النهائي
 attorney: جیگری داواکاری گشتی / المدعي او النائب العام
 dowry: مارهیی / مهر
 amendment: همهوارکردنی یاسا / تبدیل قانون او تعدیله
 to pass amendment: بریاری همهوارکردن دهردهکا / یقر تعدیلاً
 text of amendment: دهقی همهوارکردن / نص التعديل
 debenture holder: هه لگری سههم / حامل السهم أو السند
 frozen debets: قهرزه راگیراوهکان / ديون مجمدة
 penal servitude: کاره گرانهکان / الاشغال الشاقة
 protocol book: سجل التشريعات
 duality of laws: دووړوویی یاسا / ازدواج القوانين
 family court: دادگای کاروباری خیزانی / المحكمة الشؤون العائلية
 International court of Justice: دادگای دادی نیودهولتهتی / محكمة العدل الدولية
 magistrate court: دادگای سزا / محكمة الجزاء
 chief justice: سهروکی دادگا / رئيس المحكمة
 municipal court: دادگای ناوخنو / محكمة المحلية
 peace court: دادگای پیکهاتنهوه / محكمة الصلح
 court of justice: دادگای داد / محكمة العدل
 court of justiciary: دادگای تاوانه گهورهکان / محكمة الجنايات الكبرى
 court of personal statute: دادگای باری کهسی / محكمة الاحوال الشخصية
 court of reporter: نووسهری وردبینی دادگا / كاتب ضبط المحكمة
 court of session: دادگای گهوره / محكمة كبرى
 court of small cases: دادگای کیشه بچووکهکان / محكمة القضايا البسيطة
 prize court: دادگای دهسکهوتهکان / محكمة الغنائم
 probate court: دادگای سپارده و میرات / محكمة الوصايا والموارث

religious court: دادگای ثاینی / محكمة دينية / محكمة شرعية
 nullify = invalidate = cancel: بهتالی دهکاتهوه / لهغوی دهکا / يلغى
 to withdraw an action: واز له داواکهی دینتی / يسحب دعواه
 record of the court: کۆنووسی دادگا / محضر المحكمة
 patriarchy: یاسایهکی کۆمه لایه تیبیه که تیبیدا دهسه لاتی تهواو بهدهست پیاوهویه
 matriarchy: یاسایهکی کۆمه لایه تیبیه که تیبیدا دهسه لات زیاتر بهدهست ژنهویه لهوهی
 که بهدهست پیاوهوه بیت
 proxy marriage: ماره برین بهوه کالهت / الزواج التوكيلي
 exchange women in marriage: ژن بهژن / زواج الشغار
 spouse: هاوسهر
 single: کهسیک که ژنی نه هیتنایی / اعزب
 widow: بیتوهژن
 widower: پیاویک ژنه کهی مردبیت یان ته لاقی دابیت و ژنی تری نه هیتنایی
 give somebody power of attorney: کهسیک دهکا بهوه کیلی رهسی
 traditional marriage: ماره برینیک به پیتی عورف و عادهت کرابیت / الزواج العرفي
 son - in - law: زاوای کهسیک (واته: میردی کچه کهی)
 father - in - law: خه زوور
 mother - in - law: خه سوو
 daughter - in - law: بووکی کهسیک (واته: ژنی کوره کهی)
 uncle: مام
 cousin: ناموزا
 maternal uncle: خال
 grandson: کورهزا یان کچهزا نه گهر کور بیت
 granddaughter: کورهزا یان کچهزا نه گهر کچ بیت
 grandmother: نه نک
 grandfather: باپیر
 wife: ژنی کهسیک

husband: میترد

۱- برای میترده کت یان برای ژنه کت: brother - in - law

۲- میتردی خوشکه کت

۳- میتردی خوشکی میترده کت

۴- میتردی خوشکی ژنه کت

۱- خوشکی میترده کت ۲- خوشکی ژنه کت: sister - in - law

۳- ژنی براکت (براژنت) ۴- ژنی برای میترده کت

۵- ژنی برای ژنه کت (ژنی ژن براکت)

great - grandson: کورده زازا یان کچه زازا نه گهر کور بیت

great - granddaughter: کورده زازا یان کچه زازا نه گهر کچ بیت

niece: برازا یان خوشکه زازا نه گهر کچ بیت

nephew: برازا یان خوشکه زازا نه گهر کور بیت

great - niece: برازازا یان خوشکه زازا نه گهر کچ بیت

great - nephew: برازازا یان خوشکه زازا نه گهر کور بیت

great - grandfather: باوکی بابیر

great - grandmother: دایکی نونک

aunt: پوور

grandaunt: پووری باوک یان دایک

bride: بووک

groom = bride groom: زاوا

bride and groom: بووک و زاوا

alimony: نه و پاره یه ی که دادگا فرمان ددها به سهر که سیکدا بو نه وه ی به ریکویپیک بییدا به هاوسه ری
پیشووی کاتیک که هاوسه ری به تبه که بیان کوتابی پی دئ (نفقة الزوجة المطلقة).

palimony: نه و پاره یه ی که دادگا فرمان ددها به سهر که سیکدا بو نه وه ی به ریکویپیک بییدا به هاوسه ری
پیشووی کاتیک که پیکه وه ژبا بن و له به کتریش ماره نه کرابن (نفقة تدفع الی الخلیلة عند هجرها).

16- On the Phone له سهر ته له فون

- Black pool 65507.

- Hallo. Tom speaking. Is Sheelan there, please?

هه له و. تو م قسه ده کا. به یارمه تی خوت، ئایا شیلان له ویتیه؟

- Hang on a moment.

توژیک چاوه روانی بکه.

- Sorry, but she's out.

به داخه وه چوه ته دهره وه.

- Could you tell her I rang?

ئایا ده توانی پتی بلتی من ته له فونم بو کرد؟

- Certainly.

بالتاکید.

.....

ته له فون ده کا: phone = telephone = call = ring

چاوه روانی بکه: hang on

17- Sentences and expressions concerned with phone calls:

نه و رسته و دسته و اژانه ی که په یه وستن به ته له فونکردنه وه:

1- I want to make an A. D. C., personal call to 570331, please.

به یارمه تی خوت ده مه وی ته له فونیک بکه م بو ۵۷۰۳۳۱ A. D. C. که سی.

A. D. C. = advise duration and charge.

«A. D. C.» مانای وایه دوا ی ته و او کردنی قسه کردن به ته له فون کار به دهستی ته له فونات
ته له فونت بو ده کاتوه و ناگادارت ده کا دهر باره ی ماوه ی قسه کردن و کریکه.

2- Who do you want to speak to?

ده ته وی له گه ل کتی قسه بکه ی؟

3- The line suddenly went dead.

له پر خت نه ما.

4- Shaho called me from Britain.

شاهو له به ریتانیا وه ته له فونی بو کردم.

5- Line engaged.

خت مه شغو له.

6- On the line.

له سهر خه ته.

7- Pick up the phone. It is rining.

ته له فونه که هه لگره. جه رس لی ددها.

8- Please, ring me up at 6 a.m.

به یارمه تی خوت، سه عات شه شی سه رله به یانی ته له فونم بو بکه.

9- I don't want to go into details on the phone.

من نامه وی له ته له فوندا درتزه به قسه بدهم.

10- Don't ring off! I haven't finished my speech yet.

کوتابی به گفتوگو ی ته له فونی مه هینه! من هیتستا قسه که مم ته و او نه کردوه.

11- I got cut off while I was speaking to him.

کاتیک که من قسه م ده کرد له گه ل نه و له نا کاو خت بر.

12- Phone call for you, Bnar. Answer it.

تهلهفون بۆ تۆیه، بنار. وهلامی بدهرهوه.

13- Try the ambulance service again. It was busy when I called.

دووباره ههولبده خزمهتگوزاری فریاکهوتن وهربگری. کاتییک که من تهلهفونم کرد مهشغوول بوو.

14- You can call back later. دهتوانی له دواییدا تهلهفون بکهیتهوه.

15- I made a collect call to my fater.

من بهجۆرییک تهلهفونم کرد بۆ باوکم که تهو پارهی تهلهفونهکه بدا.

16- Call me collect. تهلهفونم بۆ بکه خۆم پارهی تهلهفونهکه ددهم.

17- I always reverse the charges when I phone my parents.

کاتییک که تهلهفون بۆ باوک و دایکم دهکم ههموو جارێ پارهی تهلهفونهکه دهخهمه سهو تهوان.

reverse the charges.

پارهی تهلهفونهکه بخهیته سهو تهو کهسهی که تهلهفونی بۆ دهکهی.

18- He's still on the phone. تهو هیشتا لهسهو تهلهفونه.

19- Peopel call him up from all over the world to get advice and information.

خهئک له ههموو شوپنیکی جیهانهوه تهلهفون بۆ تهو دهکات بۆ دهستکهوتنی نامۆزگاری و زانیاری.

20- She became angry and slammed the phone down on him.

تهو تووره بوو و تهلهفونهکهی لهسهو داخست.

18- Games and Sports

یاری و ورزش

- Jalal is fond of backgammon, draughts, dominoes, chess, ping - pong, badminton, basketball, baseball, skipping, volleyball, cricket, the hurdles, the pole vault, the javelin, the discus, the high jump and the long jump.

جهلال ئارهزووی له تاوئه و دامه و دۆمینه و شهترهنج و تینس و پیشه و باسکه و بهیسبۆل و پهتپهتین و باله و کریکیت و بازدان بهسهو بهربهست و بازدان بهدار و پم هاویشتن و قورس هاویشتن و بازی بهرز و بازی دریشه.

- Roshna's favourite sport is swimming.

تهو یارییهی که رۆشنا زۆر ئارهزووی لیبه مهلهکردنه.

- Yadgar likes chin - up but Gona likes gymnastics.

یادگار ئارهزووی له یاری خۆههلواسینه بهلام گۆنا ئارهزووی له جیمناستیکه.

- Waran is interested in hide - and - seek. واران ئارهزووی له چاوشارکبیه.

- The British and the Kurds like soccer.

بهریتانیبهکان و کوردهکان ئارهزوویان له یاری تۆپی پبیه.

- Jack gambled all his winnings on the races.

جاک ههموو تهو پارهییهی که بردهبوویهوه کردی به قومار له پیشبرکبیه تهسپیدا.

- I like neither skiing nor skating.

نه ئارهزووم له یاری خلیسکانی سهو بهفره و نه خلیسکانی سهو بهستهلهک.

- Can you play a tambourine? ئایا دهتوانی دهف لێ بدهی؟

- A shepherd can blow a pipe. شوان دهتوانی شمشال لێ بدا.

- The picnickers tipped the drummers, the percussionists and the clarinetists.

سهیرانکهرهکان بهخشیشیان دا به دههۆلژهن و تهپلژهن و کلارینیت لیدههکان.

- Bnar can play a violin but he can't blow a clarinet.

بنار دهتوانی کهمانچه لێ بدا بهلام ناتوانی کلارهنیت لێ بدا.

- Germany won by six goals to three against France.

ئهلمانیا به شش گۆل بهرامبهو به سهو له فهرهنسای بردهوه.

- The winners and the losers shook hands with each other.

براههکان و دۆراوهکان له گهئ یهکتردا تهوقهیان کرد.

- The result of the football match was a draw.

تهنجامی یاری تۆپی پبکه یهکسان بوو.

- Kids enjoy slides and swings. مندالان خلیسکیینه و جۆلانیهان پی خۆشه.
- I do aerobics twice a week to strengthen my heart and lungs.

من ههفتهی دووجار وهرزشی ههواپی دهکهم بۆ ئهوهی دلّم و سبیهکانم بههتیز بکهم.

- I hate wrestling, boxing, fencing and judo.
من رقم له زۆرانبازی و بۆکسین و شمشیربازی و جۆدویه.

- Athletes can keep fit by jogging and going on a diet.
وهرزوانان دهتوانن بهپراکردنی لهسهرخۆ و رێجیمکردن تهندروستی جهستهییان باش بکهن.

- I often climb mountains and go walking so as to stay in shape.
من زۆرجار بهسهر شاخدا سهردهکهوم و دهچم بۆ پیاسه بۆ ئهوهی تهندروستی جهستهییام باش بیت.

- Press - ups and chin - ups are good exercises.
شناو و خۆههلواسین راهیتانی وهرزشی باشن.

- Heads or tails? بهشیر یان بهخهت؟

19- Asking for Change **داوا بکهی پارهت بۆ ورد بکهنهوه**

- Sorry to trouble you, but could you change a pound for me?
ببوره ئیزعاجم کردی، ئایا دهتوانی پاوهنیکم بۆ ورد بکهنهوه؟

- Do you want coppers or silver? پارهی مست دهوی یان زیو؟
- Silver, please. بهیارمهتیت، زیو.

- Here you are. فهرموو ئهوهتا.
- Here is the pound. فهرموو ئهوه پاوهندهکه.

20- At a Theatre **له شانزیهکدا**

- I'll like to book a seat for tomorrow.
دهمهوی شوینیکي دانیشتن بگرم بۆ سبهینی.

- A - 10 and B - 15 are all that's left.
ئهوهی که ماوه پله (ئهی) ژماره ده و پله (بی) ژماره پانزیه.

- Haven't you got anything cheaper? شتیکی ههرزانترتان نییه؟
- No, I'm afraid that's all there is. نهخیر، بهداخهوه ههر ئهوه ههیه.

21- At a Hotel **له ئوتیلیکدا**

- Do you have a single room for one night?
ئایا ژووریکي یهک نهفهربتان ههیه بۆ یهک شهو؟

- Yes, I can offer you room 10 on the first floor.
بهئێ، دهتوانم ژووری ژماره دهت پیشکesh بکهم له قاتی یهکهمدا.

- How much is it? نرخي چهنده؟
- £ 30 with service and TV. سی پاوهن بهخزمت و تهلهفزیونهوه.

- Can I see it, please? بهیارمهتی خۆت ئایا دهتوانم ببینم؟
Certainly. Come this way, please. بهدلنیا بییهوه. فهرموو لیتهوه وهره.

22- Some sentences concerned with hotel:

ههندی رسته که په یوهندیان به ئوتیلهوه ههیه:

- I want to check in. دهمهوی ناوی خۆم تۆمار بکهم.
2- I need a twin - bedded room.

من پتیبوستیم بهژووریک ههیه دوو جیگای نوستنی جیای تیدابن.

3- I need a double bed. من پتیبوستیم به جیگایهکی نوستنی دوو نهفهری ههیه.

4- Can I check out now? ئایا دهتوانم ئیستا حساب دهف بکهم و پرۆم؟

.....

ناوی خۆی تۆمار دهکا له ئوتیل، فرۆکهخانه... هتد check in:

حیسابهکهی دهف دهکا و ئوتیل بهجی دههیلن: check out:

23- Useful sentences concerned with talking to a traveller:

رستهی بهسوود که په یوهستان به قسهکردن لهگهڵ گهشتگهریکدا:

1- Your passport is invalid because it has expired. You should renew it.
پاساپۆرتنهکهت کاری پێ ناکرێ چونکه ماوهکهی بهسهرحووه. پتیبوسته تازهی بکهنهوه.

2- You travel a lot. You need a good valid passport. You need to be granted tourist visa, transit visa, entry visa, exit visa and re-entry visa.

تۆ گەشت زۆر دەکەى. پیتویستیت بە پاسا پۆرتیتیکی باش ھەبە کە بخوا (واتە: ماوەکەى بەسەر نە چوو بێ و لە پرووی یاسایییەو ھە کاری پێ بکری). تۆ پیتویستیت بەو ھەبە کە فیزیە گەشتیاری و فیزیە عبور و فیزیە داخڵبوون و فیزیە دەرچوون و فیزیە گەرانەو ھت پێ ببە خشری.

3- You'd better travel either tourist class or economy class because they are cheap. Travelling first class costs too much.

باشتر وایە تۆ یان بە پەلەى گەشتیار یان بە پەلەى ئابووری گەشت بەکەى چونکە ئەوانە ھەرزانی. گەشتکردن بە پەلە یەک زۆر زۆری تێدەچێ.

4- Your passport is checked at a passport control.

لە کۆنترۆلی پاسا پۆرتدا پاسا پۆرتە کەت دەپشکینری.

5- You have to check in at least an hour before departure.

پیتویستە بە لای کەمەو ھە بەک کاتژمێر پێش گەشتکردن ناوی خۆت تۆمار بەکەى.

6- Tell the baggage handler to load your baggage.

بلی بە جانتا ھەلگرە کە جانتا و شتومە کە کانت بۆ بار بەکا.

7- What time does the plane take off? چ کاتییک فرۆکە کە دەر دەچێ؟

8- I missed the first plane to Paris. یە کەم فرۆکەى پارێسم لە کیس چوو.

9- I want to catch the next plane. دەمەوئ فریبای فرۆکە کەى تر بەکەوم.

10- How much is a single ticket?

تیکیکی یەک سەر بە چەندە؟ (واتە: تەنھا رۆیشتن بۆ ئەو شوێنە)؟

11- How much is a return ticket?

تیکیکی ھەردوو سەر بە چەندە؟ (واتە: رۆیشتن و گەرانەو ھە).

12- Where does the plane land? لە کوی فرۆکە کە دەنیشیتەو ھە؟

13- You must have your nationality certificate and your identity card on you.

پیتویستە بروانامەى رەگەزنامە و ناسنامەى خۆت پێ بی.

14- You have to wait in the departure lounge.

پیتویستە لە ناو ژووری گەشتدا چاوەروانی بەکەى

15- Could you cash this traveller's cheque, please?

بە یارمەتى خۆت، نایا ئەم چەکی گەشتگەرەم بۆ دەکەى بە پارەى کاش؟

16- I like travelling by a through train.

حەز دەکەم بە شەمەندەفەرى راستەوخۆ گەشت بەکەم.

17- I hate travelling by sea.

رقم لە گەشتى دەریایە.

18- I prefer air travel to sea travel.

من گەشتى ئاسمانى بە باشتر دەزانم لە گەشتى دەریا.

19- Goodbye, Bako. Have a nice trip.

خواحافیز باکو. سەفەریکی خۆش. سوپاست دەکەم. خواحافیز.

20- Let's travel by metro.

با بە میترو گەشت بەکەین.

21- How much is the fare?

کرتی گەشتە کە چەندە؟

22- How much is the return fare to London?

نایا کرتی رۆیشتن و گەرانەو ھە چەندە بۆ لەندەن؟

23- The taxi fare is on me.

کرتی تە کسببە کە لەسەر منە.

24- Let's go Dutch.

با ھەرکەسە و پارەى خۆى بدا (واتە: وێر نببە).

invalid: کاری پێ ناکرئ، ناخوا/ لاغ

valid: کاری پێ دەکرئ، دەخوا/ ساری المفعول

tourist visa: فیزیە گەشتیاری / تأشیرة سیاحیة

transit visa: فیزیە عبور

entry visa: فیزیە دخول

exit visa: فیزیە دەرچوون / فیزیە خروج

re-entry visa: فیزیە گەرانەو ھە / تأشیرة عودة

الدرجة السياحية (ههزرانترین تیکتی سهفه رکردن به فرۆکه، پاپۆر یان toutist class: شه مه نده فەر)

ههزرانترین پلهی سهفه رکردن: economy class

هه لگري جاننا و که لویه لی گهشت: baggage handler

شه مه نده فهریک راسته و خو ده تبا بو ئه و شوینهی که ده ته وی به بی نه وهی: through train
له ریگادا بوهستی و بچیتته سه ر شه مه نده فهری تر.

24- Taking a Taxi به کرگرتنی تاکسی

- The American Embassy, please. I have to be there by 10 a.m.
به یارمه تی خو ت بو بالیۆزخانهی ئه مه ریکا. پیویسته کاتژمیری دهی سه ره له به بانی له وی
م.

- I'll do my best to take you there in time.

ئه وه پری هه ول ده ده م له کاتی دیاریکراودا بتگه یه نمه ئه وی.

- This is the American Embassy, sir. You've still got five minutes to spare.

به ریژ، ئه مه بالیۆزخانهی ئه مه ریکایه. هیشتا پینج دهقیقهت ماوه بو کاته که.

- Thanks a lot. Here is £ 8. You can keep the change.

زۆر سوپاس. فهرموو ئه وه ههشت پاوه ن. ده توانی باقیه کهی هه لگري بو خو ت.

25- On a Bus (واتا: له ناو پاسدا) له سه ر پاس

- Does this bus go to the art gallery?

ئایا ئه م پاسه ده چی بو هۆلی ده رخستنی شتی هونه ری؟

- No, you'll have to get off at the third stop and take a 192.

نه خیر، ده بی له شوینی وه ستانی سییه مدا دابه زیت و به پاسی ۱۹۲ برۆی.

- Thanks a lot. زۆر سوپاس.

- Never mind. شایه نی نییه.

26- Tea - time کاتی چا خواردنوه

- Would you care for a cup of tea? ئایا هه ز ده کهی کوو پیک چا بخو بته وه؟

- Yes, I'd love one if it is not too much trouble.

به لئێ هه زم لییه ئه گه ر زۆر عه زیه ت نه بی.

- How do you like it? چۆنت هه ز لییه؟

- A strong one with a dash of milk and two lumps, please.

به یارمه تی خو ت، خه ست بیت له گه ل تو زیک شیر و دوو کلۆ شه کر.

27- At a lunch له نانخواردنیکی نیوه رۆدا

- Have some more chicken. فهرموو هه ندیکی تر مریشک بخۆ.

- No, thanks. I'm on a diet. نه خیر، سوپاس. من ریجیم ده که م.

- Please do. You've hardly eaten anything.

ده فهرموو بخۆ. تو زۆر که مت خوارد.

- The chicken is delicious, but I needn't eat more.

مریشکه که به تامه به لام پیویست ناکا زیاتر بخۆم.

28- Making an Appointment دیاریکردنی کات بو چاوپیکه وتن

- Can the personnel manager see me at 10:30 tomorrow?

ئایا به ریۆه به ری خو به تی (مدیر الذاتية) ده توانی سه بهینی کاتژمیری ده و نیو بمینی؟

- Sorry, but he will be busy till 11. به داخه وه، هه تا کاتژمیری یانزه سه رقاله.

- How about 11:30? ئه ی کاتژمیر یانزه و نیو چۆنه؟

- Yes, he's free then. باشه، له و کاته دا ده ستی به تاله.

29- Finding a Job دۆزینه وهی نیشیک

- Have you any vacancies for part - timers?

ئایا جیی به تالتان هه یه بو که سانیک که به شه کاتیک کار بکه ن؟

- What kind of job would you like to do?

ئایا هه زت له چ جو ره نیشیکه بیکه یته؟

- A hotel job of some sort. جۆرئیک له ئیشی ئوتیل.
- Have you ever done anything similar? ئایا تۆ هەرگیز ئیشیکی لهو جۆرته کردوو؟
- Not so far, no. نه خیر تا ئیستا نه مکردوو.
- Fill in this form and I'll let you know if anything turns up. ئەم فۆرمه پر بکەر وه و من ئاگادارت دهکەم ئەگەر ههچ شتیک بهرپرککەوت ههلبکەوی.

30- Useful sentences concerned with travelling and car problems:

رستهی بهسوود که په یوه ستان به گهشتکردن و گرفتی ئوتومبیله وه:

- 1- I want to take a taxi. دهمهوی ته کسی بگرم.
- 2- Flag down a taxi, please. به یارمهتی خۆت، ئیشارهت بده به ته کسییهک با راوهستی.
- 3- Take me to the municipality office, please. به یارمهتی خۆت بیه بۆ فرمانگهی شارهوانی.
- 4- I'm in time. له کاتی دیاریکراوی خۆیدا گه بشتووم.
- 5- I'm ten minutes late. ده دهقیقه دواکه وتووم.
- 6- I tip taxi drivers all the time. من هه میسه به خشیش دهدهم به شۆفیرانی ته کسی.
- 7- How much is the fare? کرێکه چهنده؟
- 8- How many fares did you have this morning? ئەم به یانییه چهند نهفهرت هه بوو؟
- 9- Your car needs lubrication. سه یاره کهت پیوستی بهرۆنکردن هه یه.
- 10- Ardashir was punished for exceeding the speed limit. ئهرده شپهر سزا درا له بهر هۆی بهزاندنی سنووری خیرایی.
- 11- If you commit traffic offences, you'll be fined. ئەگەر سه پرپیچی بکهی له یاسای هاتوچۆدا جهزات لی دهسه نری.

- 12- A driver must fasten his seat belts and carry his driving - licence before he starts driving.

پیوسته شۆفیر قایشی ئەمان بیهستی و مۆلتهی لیخوپرین هه لگری پیش ئه وهی دهست بکا به لیخوپرین.

- 13- Check that the plug has not come loose. بزانه پلاکه که بهر نه بووه.

- 14- Slow down at flyovers and bends.

خیرایی کهم بکەر وه له لۆفه و بهرزه پرددا.

- 15- There are some small dents and scratches in your car.

هه ندی قوپانی بچووک و شوخت به سه یاره که ته وه یه.

- 16- The dumper - truck swerved and turned over.

گه لابه که له پر لای دا و وهرگه را.

- 17- The child hitch - hikes every day.

هه موو رۆژی منداله که به خۆرایی سواری ئوتومبیل ده بی.

- 18- Which train do I take for Victoria? به چ شه مه نه فهرتیک برۆم بۆ فیکتۆریا؟

- 19- Must I change trains?

ئایا پیوست ده که شه مه نه فهر بگۆرم؟ (واته: له رینگادا به ره و ئه و شوینه له شه مه نه فهرتیک دابه زم و سه ریکه وم بۆ سه ر شه مه نه فهرتیک تر).

- No, it's a through train.

نه خیر، ئەمه شه مه نه فهری راسته وخۆیه. (واته: راسته وخۆ ده تبا بۆ ئه و شوینه به بی ئه وهی دابه زیت و سه ریکه وی بۆ سه ر شه مه نه فهری تر).

- 20- How long does it take to travel from here to Paris by air?

ئایا چهند کات ده خایه نی لیروه گه شت بکهی بۆ پاریس به فرۆکه؟

- 21- Get on. سه رکه وه.

- 22- Where shall I get off? له کوی دابه زم؟

- 23- When do we get there? کهی ده گه بینه ئه وی؟

24- How far is it from here to London? نایا دووری نیوان ئیره و له ندهن چهنده؟

25- You don't need to brake at every bend.

پیوست ناکا له هه موو لۆفه یه کدا بریک بکهی.

26- You have a puncture on the right front wheel.

تایه ی لای راستی پیشه وهت په نچه ره.

27- Your left back wheel is flat. تایه ی لای چه پی دواوهت فش بووه ته وه.

28- Try to reverse into a parking space.

هه ولبده به به گ بچیه ناو شوینیک و هستانی ئوتومبیله وه.

29- Hoot the horn. هۆرن لی بده.

30- Your right back wheel is wobbling.

تایه ی لای راستی دواوهت ده له قی. (واته: برغوه کانی شل بووه و یاری ده کا).

31- We've run out of petrol. سووته مه نیمان پی نه ماوه.

32- Detour ahead. لادانی کاتی له پیشه وه هه یه.

33- Slow down! The road is winding, steep, wet and slippery.

خیرابی کهم بکه ره وه! جاده که پیچاوپیچ و لیژ و ته ر و خلیسکه.

34- The wheel is rubbing on the mudguard.

تایه که له چه مه لغه که ده خشی. (واته: له کاتی سوورانه وه دا بهری چه مه لغه که ده که وئ).

35- Recharge your battery. پاتریه که ت شه حن بکه ره وه.

- It has been discharged. شه حنی تیدا نه ماوه.

36- The double - decker went over the dimple and jolted us.

پاسه دووقاته که به سه ر تاسه که دا رویش و رایته کاندین.

tip: به خشیش ددها

fare: ۲- نه فیری ته کسی. هتد. فرۆکه... پاس، فرۆکه... هتد.

lubrication: روژکردن

exceed: له سنووری خوئی دهرده چن/ ته جاوه ز ده کا

offences: سه ریچی کردن له پاسا/ مخالقات

fine: جه زای لی ده سینئ / یغرْم

seat belt: قایشی ئه مان

driving - licence: موئه تی لیخویرین / ئیجازه ی سیاقه ت

loose: کراوه / به ربوو

flyover = overpass: به رزه پرد، پردی جاده بی

bend: لۆفه

dent: قویان

scratch: شوخت / روژان

dumper - truck = tipper: گه لابه / الشاحنة القلابة

swerve: له پر لا ددها / ده ست ده شکینیتته وه

hitch - hike: به خویرایی سواری سه یاره ده بی

flat: فش بووه ته وه / هه وای تیدا نه ماوه

reverse: به به گ ده گه رتته دواوه

wobble: ده له قی / له قه له ق ده کا

detour = diversion: لادانی کاتی / تحویل مؤقت

winding: پیچاوپیچ

steep: لیژ

slippery: خلیسک

mudguard = fender = wing: چه مه لغ

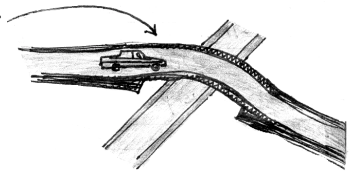
recharge: شه حنی ده کا ته وه

double - decker: پاسی دووقات

dimple: تاسه / چال له ناو جاده دا

jolt: رای ده ته کینئ / هه لی ده ته کینئ

overpass = flyover

31- Television

ته له فزیون

- Is there anything worth watching on the other channel?

نایا له که نا له که ی تر دا هیه شتی که هه یه شایه نی سه رنجدان بیته؟

- I think there is a documentary film. وایز انم فیلمی به لگه نامه یی هه یه.

- Do you mind if we switch over? نایا پیته ناخوژش نییه ئه گه ر بیگۆرین؟

- Don't you want to see part three of the serial?

ئه ی تو نا ته وئ سه ییری به شی سییه می زنجیره که بکه ی؟

- I prefer a documentary film to the serial.

من فیلمی به لگه نامه بیم پی باشره له زنجیره که .

32- Asking about the Time پرسیارکردن دهرباره کات

- What time is it?

کاتژمیر چه نده؟

- It's ten thirty.

ده و نیوه .

- I think your watch is five minutes ahead.

وازانم کاتژمیره که ت پینج دهقیقه له پیشه .

- What about yours? Is it accurate?

ئه هی ته وهی تو چونه؟ ئایا ته واوه؟

- Mine is not accurate, too. It's three minutes slow.

ئه وهی منیش ته واو نیبه . سئ دهقیقه له دوايه .

- We have to set our watches by the clock.

پتویسته ئیمه کاتژمیره کافمان له سه ر کاتژمیری دیواره که میقات بکه یین .

- My watchband has faded and there is a scratch on its glass.

قایشی کاتژمیره که م کال بووه ته وه و رۆشانیک به شووشه که یه وه یه .

- You must go to a watch - repairer.

33- Police Registration تۆمارکردن له فرمانگهی پولیس

- I've come along to register with you.

هاتووم بۆ لاتان بۆ تۆمارکردن .

- Has your passport been up to the Home office?

ئایا پاسپورته که ت نیردراوه بۆ وه زاره تی ناوخو؟

- Yes, they granted me three months.

به لئ، ماوهی سئ مانگیان پی به خشیم .

- Then I'll need two photographs and the registration fee.

که واته من دوو وینه و کرتی تۆمارکردنه که تم دهوی .

34- Showing the Way رتگه پیشاندان

- Excuse me, sir, how can I find the British Embassy?

به یارمه تی خۆت به رتیز، ئایا چۆن ده توانم سه فاره تی به ریتانی بدۆزمه وه؟

- First right, second left. you can't miss it.

فه رعی یه که م له لای راسته وه، ئینجا دووهم له لای چه په وه . لیت ون نابئ .

- Is it too far to walk?

ئایا به پی دووره؟

- No.

نه خیر .

- Thanks for your help.

سو پاس بۆ ئه و یارمه تی به ت .

- Don't mention it.

شایه نی نیبه .

35- Some sentences and expressions concerned with showing the way:

هندئ رسته و دهسته واژه که په یوه ندییان به رتگه پیشاندانوه هه یه:

1- Take the third turning on the right.

فه رعی سیبهم بگره له راسته وه .

2- Go straight on.

راست برۆ .

3- It's on the sixth floor.

له قاتی شه شه مدایه .

4- Three flights up and turn right.

برۆ بۆ قاتی سیبهم و پیچ بکه ره وه بۆ لای راست .

5- Go straight till you get to the roundabout. Then turn left.

رتگ برۆ هه تا ده گه یته فولکه که . له پاشان پیچ بکه ره وه بۆ لای چه پ .

6- Go along here till you get to the intersection.

بیره دا برۆ هه تا کو ده گه یته ئه و شوینه ی که جاده کان یه کتر ده برن .

.....

ئه و شوینه ی که دوو جاده یان زیاتر له دوو جاده یه کتر ده برن . intersection = crossroads.

قاتی خانوو یان قاتی بینا . flight = storey = floor.

36- Thanks for Hospitality سو پاس بۆ میوانداریه تی

- It's time we were off.

کاتی ئه وه هاتووه که برۆ یین .

- So soon? Can't you stay a little longer?

وه ها زوو؟ ئه ی ناتوانی تۆزیک زیاتر بمینسته وه؟

- I wish I could, but I'm late. خۆزگه بمتوانيايه به لام بۆ من درهنگه .
- What a pity. به داخه وه .
- Thanks very much for the tasty meal. زۆر سوپاس بۆ ژهمه به تامه كه .
- Not at all. I hope you can come again. شاينه ني نيبه . هيوام وايه جاريكي تريش بتواني بيت .

.....

tasty = delicious: به تام

37- At a Railway Station له ئيستگه يه كي شه مه نده فهدا

- Which train do I take for Victoria, please? به يارمه تي خۆت به چ شه مه نده فهدريك برۆم بۆ فيكتوريا؟
- 10.30. platform 5. شه مه نده فهدري سه عات ده و نيو. شوسته ي 5 .
- When does it get in? كه ي ده گات؟
- It gets there at 12.30. سه عات دو انزه و نيو ده گاته ئه وي .
- Must I change? ئايا پيويست ده كا له ريگادا شه مه نده فهدر بگۆرم؟
- No, It's a through train. نه خپير. ئه وه شه مه نده فهدري راسته وخۆبه .

38- The London Underground ژير زميني له ندهن

- Which line do I take for Marble Arch, please? به يارمه تي خۆت به چ هيلتيك برۆم بۆ «مابل ئاچ»؟
- That's easy; It's the next station down the central line. ئه وه ئاسانه، ئيستگه كه ي تره له خواره وه ي هيلتي مەرکه زيبه وه .
- How do I get down to the trains? چۆن برۆمه خواره وه بۆ لاي شه مه نده فهدره كان؟
- Take that lift over there. ئه وه مه سه ده به كار بهينه له وه سه ره وه .

39- Booking Airline Tickets بريني پليتي هيلتي ئاسماني

- I want to book a flight to London for Sunday the tenth. ده مه وي شوئيكيك بگرم بۆ گه شتي ئاسماني بۆ له ندهن رۆژي يه كشه مه ده ي مانگ .

- O.K. Let me see the time - table. باشه . با خشته ي كاته كه ببينم .
- Which class do you want, economy, business or First? چ پله يه كت ده وي، هه رزانتري، ناوه ند يان پله يه ك؟
- I want economy class. هه رزانتري پله م ده وي .
- Single or return? يه ك سه ر يان هه ردوو سه ر؟
- Return, please. به يارمه تي خۆت هه ردوو سه ر .
- All right you must be at the airport at 8 a.m. باشه ، پيويسته تۆ كا ترميري هه شتي به ياني له فرۆكه خانه بيت .

40- At a Garage له گه راجيكتدا

- (له گه راجي به ريتانيا دا سه ره يه ك تۆمار ده كه ي بۆ ئه وه ي پشكينيكي ئه نجام به دن بۆ ئوتومبيله كه ت و كه موكوپيه كاني چاك بكه ن).
- Could you book me in for a full service, please? به يارمه تي خۆت ده تواني سه ره يه كم بۆ تۆمار بكه ي بۆ پشكينيكي ته واوي ئوتومبيل و چاك كردي كه موكوپيه كاني؟
- Yes, of course. Which model is it? به لئ، به دلنيا ييبه وه . چ مۆديليكه ؟
- It's a 1997 model. مۆديلي 1997 .
- I think I can fit you in tomorrow afternoon. وازنم ده توانم له پاش نيوه رۆي سه به يني دا دانينم .
- That's quite fine. And could you also try to improve the windscreen wiper? It doesn't work well. ئه وه زۆر باشه . ئه ي ده تواني هه وليش به ده ي فرچه ي جامه كه چاك بكه ي؟ باش ئيش ناكات .
- Yes, We check every thing thoroughly. به لئ، ئيمه هه موو شتيك به ته واوي ده پشكيني و تاقي ده كه به نه وه .

41- At a Bank له بانكيكتدا

- I'd like to change these dollars, please.

به یارمه تی خۆت دهمهوی ئەم دۆلارانه بگۆرمهوه.

- How do you want it? چۆنت دەوی؟
- Pounds, please. به یارمه تی خۆت، پاوهن.
- Do you want anything else? ئایا هیچی تری دەوی؟
- Yes, I'd like to know the rate for marks. به لێ، ههز ده کهم نرخى مارک بزانی.

42- The Weather که شوههوا

- It seems to be clearing up. وا دیاره سایهقه دهکاتهوه.
- Yes, quite different from the forecast. به لێ، به ته وای جیاوازه له وهی که پیشبینی بو کرا.
- The weather forecasters say we are in for snow. که شناسهکان ده لێن پیشبینی به فر ده کری.
- Yes, it is going to turn colder. به لێ خه ریکه ههوا ساردتر بی.

43- Useful sentences concerned with weather:

پستهی به سوود که په یههستان به که شوههواوه:

- In winter a lot of rain, hail and snow come down in the mountainous areas of Kurdistan. له زستاندا بریکی زۆر له باران و تهرزه و به فر له ناوچه شاخاوییهکانی کوردستاندا دهباری.
- Avalanches destroy houses and damage crops. ههرهسی به فر خانوو دهرووختینی زهدهر و زیان به به روهومی کشتوکالی دهگهیهنی.
- A black cloud is a sign of heavy rain. ههوری رهش نیشانهی بارانی قورسه.
- When the weather is chilly, we can see icicles hanging from the eaves. کاتییک که ههوا زۆر سارد بیته چلووهی سههۆل دهبینین به گوتسه بانه کانهوه شوهر ده بیتهوه.
- The violent storm was accompanied by thunder and lightning. گهرده لوله تونده که ههوره تریشقه و بروسکهی له گه ل بوو.

- The meteorologist forecasted drizzle for tomorrow.

- که شناسه که پیشبینی بارانی ورد و سووکی کرد بو سهینهی.
- We have torrential rain in spring. ئیمه له به هاردا بارانی به خورمان ده بی.
- Cyclones and typhoons are violent tropical storms with very strong winds. سایکلهون و تایفون گه رده لولوی ئیستیوائی توندن و هه وای زۆر به هیزیان له گه لدایه.
- The period of very heavy rain in some countries is called monsoon. ئه و ماوهیهی که بارانی زۆر قورس دهباری له هه ندی ولات پیی دهوتری بای وهزی (ریح موسمیة).
- A tornado (twister) is a very strong wind moving in a circle. گه رده لولوی توند (تورنه یدۆ) بایه کی زۆر به هیزه به بازنه یی هه لده کات.
- A whirlwind moves very fast in spinning movement and causes a lot of damage. گیتزه لۆکه ی توند (ریح دوامیة) زۆر به خیریایی به سوورانه وه هه لده کات و ده بی به هۆی زه ره ر و زیانیکی زۆر.
- We may have a clear frosty morning. له وانه یه سه ره له به یانییه کی سایهقه و زوقمدارمان هه بی.
- Floods formed when the snow started to melt. کاتییک که به فره که دهستی کرد به تانه وه لافاو دروست بوو.
- We got caught in a heavy shower. ئیمه له بارانه قورسه که دا گیرمان خوارد.
- Sandstorms form dunes in deserts. گه رده لولوی لماوی گردی بچووکی لماوی پیکدینی له بیاباندا.
- We enjoyed the cool breeze. شه ماله فینکه که مان پی خۆش بوو.
- The strong gale destroyed the pergola. په شه با به هیزه که که پره که ی رووخاند.
- A rainbow appears in the sky when the sun shines through rain. په لکه زیری نه به ناسمانه وه ده رده که وی کاتییک که تیشکی خۆر ده دا له باران.

C

Administration, Economy and Finance

کارگیری و نابوری و دارایی

- A president is the leader of a republic. سەرۆک کۆمار سەرکردهی کۆماره.

- A prime minister is the leader of the government in some countries.

سەرۆکی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران سەرکردهی حکومه‌ته له هه‌ندی ولاتدا.

- A minister is a senior member of the government who is in charge of one of the following ministries.

وه‌زیر ئه‌ندامه‌تیکی پایه‌به‌ری حکومه‌ته که به‌پرسه له یه‌کیک له‌م وه‌زاره‌تانه‌ی لای خواره‌وه.

- Ministry of finance and Economy: وه‌زاره‌تی دارایی و نابوری

- Ministry of Education: وه‌زاره‌تی په‌روه‌ده

- Ministry of Health: وه‌زاره‌تی ته‌ندروستی

- Ministry of Agriculture and Irrigation: وه‌زاره‌تی کشتوکال و ناودیری

- Ministry of Industry and Energy: وه‌زاره‌تی پیشه‌سازی و وزه

- Ministry of Reconstruction and Development:

وه‌زاره‌تی ئاوه‌دانکردنه‌وه و گه‌شه‌پیدان

- Ministry of Transportation and Communication:

وه‌زاره‌تی گواسته‌نه‌وه و گه‌پاندن

- Ministry of Municipalities and Tourism:

وه‌زاره‌تی شاره‌وانی و گه‌شت و گوزار

- Ministry of the Interior: وه‌زاره‌تی کاروباری ناوخۆ

- Ministry of Foreign Affairs: وه‌زاره‌تی کاروباری ده‌ره‌وه

- Ministry of Humanitarian Aid and Co - operation:

وه‌زاره‌تی یارمه‌تی مرۆفایه‌تی و هاوکاری

- Ministry of Human Rights: وه‌زاره‌تی مافی مرۆف

- Ministry of Culture: وه‌زاره‌تی پۆشنه‌بیری

- Ministry of Defence: وه‌زاره‌تی به‌رگری

- Ministry of Religious Affairs: وه‌زاره‌تی کاروباری ئایینی

- Ministry of Commerce: وه‌زاره‌تی بازرگانی

- Ministry of Higher Education and Scientific Research:

وه‌زاره‌تی خوێندنی بالا و توێژینه‌وه‌ی زانستی.

- A director - general is the head of a large office or organization with several directores and managers.

به‌رپوه‌به‌ری گشتی سەرۆکی ریک‌خراویک یان فه‌رمانگه‌یه‌کی گه‌وره‌یه که چه‌ند به‌رپوه‌به‌ریکی ئه‌قده‌م و به‌رپوه‌به‌ری هه‌بێ.

- A director is a senior manager who runs a company or an office.

به‌رپوه‌به‌ری ئه‌قده‌م به‌رپوه‌به‌ریکی پایه‌به‌ری که کۆمپانیایه‌ک یان فه‌رمانگه‌یه‌ک به‌رپوه‌ ده‌با.

- A manager is a person who runs a department or an office.

به‌رپوه‌به‌ری که سه‌یکه که به‌شیک یان فه‌رمانگه‌یه‌ک به‌رپوه‌ ده‌با.

- Offices have various departments such as personnel, accountancy, statistics, treasury, water supply, power supply, checking, dossier, registration, legal affairs, monitoring, sanitation, planning and pursuance, exchange, marketing and sales department... etc.

فه‌رمانگه‌کان به‌شی هه‌مه‌جۆریان هه‌یه وه‌کو به‌شی خوێه‌تی و ژمه‌یری و ئامار و خه‌زینه و دا‌بینه‌کردنی ئاو و دا‌بینه‌کردنی کاره‌با و وردینه‌ی و دۆسیه‌ و تۆمارکردن و کاروباری یاسایی و چاودیری و سیسته‌می ئاوه‌پۆ و پلان دانان و به‌دواداچوون و به‌داله و ته‌سویق و مبیاعات... هتد.

- Inflation is a general rise in the prices of services and goods resulting in a fall in the value of money in a particular country.

هه‌لئاوسان (تضخم) به‌ریزبوونه‌وه‌یه‌کی گشتی نرخ‌ی خزمه‌تگوزاری و شتومه‌که که ده‌بی به‌هۆی شکانی نرخ‌ی پاره له ولاتیکی تایه‌تیدا.

- Deflation is a reduction in the amount of money in a country's economy which makes prices fall or remain the same.

داکشان (انکماش) که مېوونه وهی بری پارویه له ئابووری ولایتیکدا که ده بی به هوئی نه وهی نرخ دابه زئی یان وه کو خوئی بمینیتته وه.

- A sanction is an official order that limits trade and contact with a particular country in order to make it obey international law.

سزای ئابووری فرمانیکي ره سمییه که سنور داده نی بۆ بازرگانی و په یوه نډیکردن له گه ل ولایتیکي تاییه تدا بۆ نه وهی ملکه چی یاسای نیوده ولته تی بیت.

- A crisis is a time of great danger or difficulty when problems must be solved.

قهیران (أزمة) کاتیکي مه ترسی یان نارحه تی گه ورده که گرفته کان پیوستیبیان به چاره سرکردن هه یه .

- Balance of payments is the difference between the amount a country pays for imports and the amount it receives for exports in a particular period of time.

میزان المدفوعات جیاوازی نیوان نه و بره پارویه که ولایتیک دیدا بۆ نه و شتانه ی که له دهره وه ودریده گری و نه و بره پارویه که ودریده گری له و شتانه ی که دینیریتته دهره وه له ماوه یه کی تاییه تیدا.

- Balance Sheet is a written statement showing the amount of money and property that a company has and listing what has been received and paid out.

میزانیة به یانیکي نووسراوه بری نه و پارو و سامانه پیشان ددا که کومپانیایه که هه یه تی له گه ل لیستی نه وهی که ودرگیراوه و نه وهی که دفع کراوه .

- Balance of Trade is the difference in value between imports and exports.

میزانی تجاری نرخی جیاوازییه له نیوان هینراو و ناردراوه کانی ولاتدا .

- Budget is the money that is available to a person or an organization and a plan of how it will be spent over a period of time.

بؤدجه نه و پارویه که که سییک یان ریکخراویک دهستی ده که وئی له گه ل پلانیک بۆ چۆنیه تی سهرفکردنی له ماوه یه کی دیاریکراودا .

- Income is the money that a person, a region or a country earns from work, from investing money on business... etc.

داهات (دخل) نه و پارویه که که سییک یان ناوچه یه که یان ولایتیک دهستی ده که وئی له ئیش، له وه به رهینانی پارو له ئیشوکاردا... هتد .

- Income Tax is the amount of money you pay to the government according to how much you earn.

یاحی داهات (ضریبة الدخل) نه و بره پارویه که دهیدیت به حکومته به پیی نه و بره ی که دهستت ده که وئی .

- National Insurance is a system of payments that have to be made by employers and employees to provide help for people who are sick, old or unemployed.

بیمه ی نیشتمانی (التأمين الوطني) سیستمه میکی پارودانه له لایه ن خاوه ن ئیش و کار گوزاره وه ددری بۆ دابینکردنی یارمه تی بۆ که سانی نه خویش و پیر یان بی ئیش .

- National Income is what a nation earns from producing goods and offering services by all its individuals during a certain period of time.

داهاتی نه ته وه بی (الدخل القومي) نه وهی که نه ته وه یه که له ماوه یه کی دیاریکراودا دهستی ده که وئی له به ره مهینانی شمه که و پیشکه شکردنی خزمه تگوزاری له لایه ن هه موو تاکه که سه کانیه وه .

- Economics is the study of how a society organizes its money, trade and industry.

زانستی ئابووری (علم الاقتصاد) لیکولینه وه یه که دهراره ی نه وهی که چۆن کۆمه لگه یه که پارو و بازرگانی و پیشه سازی خوئی ریک ده خا .

- Marginal Product means that the cost of a product is equal to its price.

(المنتج الحدی) مانای وایه مه سره فی به ره مه میک به کسانه به نرخه که ی .

- Monopoly is the control of a commodity or service by a single seller.

قورخکردن (احتکار) کۆنترۆلکردنی شمه که یان خزمه تگوزارییه له لایه ن تاکه فرۆشیاریکه وه .

- Investment is the act of buying property or shares in a company... etc. in the hope of making a profit.

وهه رهتتان (استثمار) کرداری کرینی مولک یان پشک له کومپانیایهک... هتد. به هیوای قازانجکردن.

- Private Sector is a part of an economic system which is independent of government control.

کهرتی تایهت (قطاع خاص) به شیکه له سیسته می تابووری که سه ربه خو به و له ژتیر کونترۆلی حکومتدا نییه.

- Wholesaling is buying goods from producers and reselling them to retailers.

فرۆشتنی به کۆ (بیع بالجملة) کرینی شمه که له به ره مهیتنه ر و فرۆشتنه وهی به تاکفرۆش (بائع المفرد).

- infrastructure is the basic systems and services that are necessary for a country or an organization, for example buildings, transport, water and power supplies and administrative systems.

ژرخان (البنية التحتية) نهو سیسته م و خزمه تگوزارییه بنچینه بییانن که پتوبستان بو ولاتتیک یان ریکخراویک، بو نمونه بینایات و گواستنه وه و دابینکردنی ناو و کارهبا و سیسته می کارگیریی.

- Globalization is basically an economic phenomenon which is the product of the Western capitalist societies progress. It economically means removing all the obstacles and borders in the way of trading in capital, goods and various products of industry in a free market without any governmental interference all over the world. The term politically means globalizing Western political concepts, such as democracy, individual freedom, emancipation of women and protecting human rights, whereas globalization faces some problems caused by the underdevelopment of economy and industry along with the existence of undemocratic backward regimes and conservative cultural tradition that do not accept the ideology of globalization and continue to fight it.

عهوله مه له به نه رته دا دیارده یه کی تابوورییه که به ره مه می پیشکه وتنی کۆمه لگه سه رمایه داره کانی رۆژتاوایه. به مانا تابوورییه که ی و اتا لاپردنی هه موو کۆسپ و سنووره کان له به رده م بازرگانی سه رمایه و شمه ک و به ره مه می جۆراوجۆزی پیشه سازی له بازاړیکی نازاد و بی ده خاله تی حکومتان له سه رانسه ری جیهاندا. زاراه که له رووی سیاسییه وه و اتا به عه وله مه بوونی مه فاهیمی سیاسی رۆژتاوایی وه ک دیموکراسی و نازادی فه ردی و نازادکردنی ئافره تان و پاراستنی مافه کانی مرۆف، به لام له هه مان کاتدا عه وله مه روو به رووی هه ندی کیشه ده بیتته وه به هوئی دواکه وتوویی تابووری و پیشه سازی له گه ل بوونی رژی می نادیموکراتی دواکه وتوو و دابونه ریتی که لتووری مو حافه زه کاران که ئایدیۆلۆجی عه وله مه بیان پی قبول ناکری و به رده وامن له دژابه تیکردنی.

phenomenon: (ظاهرة) دیارده

obstacle: (عائق) کۆسپ

interference: (تدخل) خو تیبوهردان

concept: (مفهوم) چه مک

emancipation: (تحریر) نازادکردن

underdevelopment: (تخلف) دواکه وتن

existence: (وجود) بوون

backward: دواکه وتوو

traditions: دابونه ریت

conservative: (محافظ) خو یاریز

- Depression is a period when there is little economic activity and many people are poor or without jobs.

بی بازاړی (کساد) ماوه یه که که چالاکی تابووری تیدا که مه و زۆریه ی خه لک هه ژاره یان بی ئیشه.

- The European Union is an economic and political organization that many European countries belong to.

به کتتی ئه ورویا ریکخراویکی تابووری و سیاسییه که چهند ولاتتیک ی ئه وروپی ده گرتته خو.

- International Monetary Fund is an organization within the United

Nations concerned with trade and economic development.

سندووقی نهختی نیتودهولتهتی (صندوق النقد الدولي) ریکخراوتیکه له ناو نهتهوه
یهکگرتووهکاندا که په یوهندی بهبازرگانی و گهشه پیدانی تابووریبه وه هه یه .

- United Nations Children's Fund (UNICEF) is an organization within the United Nations that helps to look after the health and education of children all over the world.

سندووقی سه ره پهرشتی منداالان سه ره به دهسته ی نهتهوه یه کگرتووهکان (صندوق رعاية
الطفولة التابع لهیئة الامم المتحدة) ریکخراوتیکه له ناو نهتهوه یه کگرتووهکاندا که
یارمته تی دابین دهکا بو بایه خدان به ته ندروستی و په روهده ی منداالان له هه موو جیهاندا .

- Recession is reduction in economic activity when there is less trade and industrial activity than usual and more people are unemployed.

کزی تابووری (رکود اقتصادي) که مېوونه وه ی چالاکی تابووریبه کاتیک که بازارگانی و
چالاکی پیشه سازی له ناستی ناسایی که متره و زوربه ی خه لک بی ئیشه .

- Currency is the system of money that a country uses.

دراو (عملة) سیستمی پاره یه که ولاتیک به کاری دهه یتنی .

- Hard currency is the money that is easy to exchange for money from another country because it is not likely to lose its value.

دراوی به ها گران (العملة الصعبة) پاره یه که که به ناسانی ده گوزدریتته وه به پاره ی ولاتیک
تر چونکه نه گهر نیبه به ها که ی له دهس بدا .

- Forgery is the crime of copying money, documents and certification in order to deceive people.

تهزویر تاوانی کوپیکردنی پاره و به لگه نامه و پروانامه یه بو نه وه ی خه لکی پی
بخه له یتنی .

- Fiscal Policy is the governmental management of the economy by varying the size of taxation, public debt, public expenditure, government funds...etc.

سیاسه تی دارایی به رتیه بردنی تابووریبه له لایهن حکومتوه ته وه به گورپنی قه باره ی باج
دانان و قهرزی گشتی، مه سره فی گشتی، سه رچاوه داراییبه کانی حکومت... هتد .

- Statistics is the science of collecting and analysing information shown in numbers.

زانستی نامار (علم الاحصاء) زانستی کوکردنه وه و شیکردنه وه ی نهو زانیاریبه یه که
به ژماره پیشان ده درئ .

- A census is the process of officially counting something or a country's population along with recording various facts.

سه ر ژمیری پرؤسه ی ژماردنی شتیک یان دانیشتونانی ولاتیکه به شتیه ی ره سمی له گه ل
تومارکردنی چهنه راستیبه کی هه مه جوړ .

- Economic Stabilization is the use of monetary, and fiscal techniques to avoid deflation or inflation in the industrial nations of the western world.

سه قامگیری تابووری (الاستقرار الاقتصادي) به کاره یتانی ته کنیکی دراوی و دارایی
بو دوورکه وتنه وه له داکشان یان هه لئاوسان له ولاته پیشه سازیبه کانی جیهانی روظئاوادا .

- Accountancy is the profession of keeping or checking financial accounts.

ژمیری (محاسبة) پیشه ی تومارکردن یان وردبینیکردنی حساباتی داراییبه .

D

News and Political Affairs

دهنگوباس و کاروباری سیاسی

- We are struggling for federalism within the frame of a united democratic Iraq.

ئیمه خهبات دهکهین بۆ فیدرالیزم له ناو چوارچیتوهی عیراقیکی دیموکراتی و یه کگرتوودا.

- Our neighbouring countries needn't get worried because we do not demand independency.

پیتویست ناکا ولاته دراوسپیکانمان نیگه ران بن چونکه ئیمه داوای حکوممه تی سه ره خو ناکهین.

- We are against racial segregation and dogmatism.

ئیمه دژی سیاسه تی جیاکاری ره گهزی و یاسای نه گۆری به زۆر سه پینراوین.

- We are against fanaticism practised by some totalitarian regimes.

ئیمه دژی توندپه وین که له لایه ن هندی رژیمی دیکتاتوریه وه پیاده ده کری.

- Human rights must not be violated. پیویسته مافی مرۆف پیشیل نه کری.

- Anarchists believe that laws and governments are not necessary.

ئاژاوه چییان پروایان وایه یاسا و حکومات پیتویست نین.

- Tyrants oppress people. زۆرداران زۆرداری له خه لک ده که ن.

- Pacifists should try to suppress pugnacious people.

پیتویسته ناشتیخوازان هه ولبدن بۆ سه رکوتکردنی کهسانی شه رخواز.

- We signed a bilateral treaty concerning the parliamentary session and some other affairs.

ئیمه ریککه وتننامه یه کی دوو لایه نه مان مۆر کرد ده باره ی دانیشتنی په ره مانی و هه ندی ئیشوکاری تر.

The conspirators are planning for a coup against constitutionalism.

پیلانگپه ره کان پلان داده نین بۆ کوده تابه ک دژی یاسای فه رمانپه وایی ده ستووری.

- The fundamentalists are against secularism.

ئوسولیهه کان دژی عیلمانییه تن.

- Iraq's mass destructive weapons were annihilated.

چه که کۆکوژه کانی عیراق له ناوبران.

- Currently we follow non - intervention policy in the internal affairs of other countries.

ئیسنا ئیمه شوینی سیاسه تی خۆتپه وه نه دان ده که وین له کاروباری ناوه وه ی ولاتانی تر دا.

- Fundamentalism and secularism are against each other.

ئوسولیهه ت و عیلمانییهه ت دژی یه کترن

- We hope disarmament and demobilization will replace armament and mobilization.

به هیوای نه وه یین چه ک دامالین و ته سه ریحه کردنی سه ربا ز جیگه ی خو پر چه ک کردن و کۆکردنه وه ی هپزی سه ربازی بگرتته وه.

- The committee met in closed session and held a high - level dialogue concerning the status quo of the region.

لیژنه که له دانیشتنیکی داخراودا کۆبووه وه و دیالۆگیکی ئاست به رزی نه نجام دا ده باره ی بارودۆخی ئیسنا ی هه ریمه که.

- We have other fish to fry.

ئیمه کاروباری گرنگترمان هه یه که پیتویستی به بایه خ پیدان هه یه.

- The leader has a card up his sleeve.

سه رکرده که پلانیکه نه پینی هه یه بۆ کاتی پیتویستی

- We saw shots of mass graves on TV.

ئیمه گرتی (لقطات) گۆره به کۆمه له کامان له ته له فزیۆندا بینی.

- We can achieve freedom and democracy by abolishing fanaticism, terrorism, racial discrimination and dictatorship.

ئیمه ده توانین نازادی و دیموکراسیهه ت به دی به پین به نه هیشتنی توندپه وه ی (تعصب) و

به‌زاند.

- The political leader punished those who tyrannized the minorities.

سهر کرده سیاسییبه که سزای نه‌وانه‌ی دا که زولمیان له که‌مایه‌تیبه‌کان کرد.

- It is time for the retrogressives to settle their grudges and adapt themselves to the new world of globalization and internet.

کاتی نه‌وه هاتوو که‌ونه‌په‌رستان ر‌قوکینه‌ی دل‌یان دامرکیتن و خو‌یان ب‌گ‌ونجیتن له‌گه‌ل جیهانی عه‌وله‌مه و نه‌نته‌رنیتدا.

- The president met with senior White House aides.

سهرۆک کۆمار کۆبون‌وه‌ی نه‌نجام دا له‌گه‌ل یاریده‌ده‌رانی پایه‌به‌رزی کۆشکی سپی.

- All the pacifists and mediators were pessimistic about the negotiations because they reached a deadlock.

هه‌موو ئاشتیخوازان و ناو‌ب‌زیکه‌ران ب‌ی هیوا‌بوون ده‌رباره‌ی و توو‌یتزی ر‌یک‌که‌وتنه‌که چون‌که به‌ته‌واوی فه‌شه‌لبوون و ر‌یک نه‌که‌وتن.

- The live coverage of the war attracted our attention.

گواسته‌وه‌ی راسته‌وخۆی رووداوه‌کانی شه‌ره‌که (التغطية المباشرة لاجداث الحرب) سهرنجی ئیمه‌ی راکیشا.

- Lie flat on the ground as soon as you hear an air - raid siren.

که گویت له شووتی ئاگادارکردنه‌وه بوو ده‌رباره‌ی ه‌پ‌رشی ئاسمانی ده‌سته‌جی له سه‌ر زه‌وی ته‌خت بکه‌وه.

- The village was razed to the ground.

گونده‌که ته‌خت کرا (واتا: به‌جۆر‌یک رووخیترا که له‌گه‌ل زه‌ویدا ته‌خت بو).

- I recognized the corporal by his long moustache.

من عه‌ریفه‌که‌م به‌سمیله‌ در‌په‌که‌یدا ناسییبه‌وه.

- I recognize your peace keeping efforts.

من سوپاسی نه‌وه‌وه‌لانه‌ت ده‌که‌م بۆ پاراستنی ئاشتی.

- We appreciate your support. ئیمه سوپاسی پشت‌گیریه‌که‌ی تۆ ده‌که‌ین.

تیرۆر و جیاوازکاری په‌گه‌زی و دیکتاتۆریه‌ت.

- The progressives and the retrogressives are at loggerheads with each other

پیشکه‌وتووخوازه‌کان و کۆنه‌په‌رسته‌کان ناکۆکییان هه‌یه له‌گه‌ل یه‌کترا.

- Living standards improved rapidly during the post-war boom.

ئاسته‌کانی ژیان به‌خ‌یرایی به‌ره‌و چاک‌بوون رویشت له ماوه‌ی گه‌شه‌کردنی ئابووری دوا‌ی شه‌ردا.

- The politician ploughs a lonely furrow.

سیاسه‌تمه‌داره‌که کار‌یک ده‌کا که خه‌لکی تر نایکات (یان ئاره‌زووی له شتیکه که خه‌لکی تر ئاره‌زووی لی نییه).

- Both the leftists and the rightists voted for the president.

چه‌په‌وه‌کان و راسته‌وه‌کان هه‌ردووکیان ده‌نگیان دا بۆ سهرۆک کۆماره‌که.

- His resignation came as a bolt from the blue.

ده‌ست له کارکیشانه‌وه‌که‌ی نه‌و کۆت‌پ‌ر بوو (مفاجه).

- The Peshmargas were ready to fight to the bitter end.

پیشمه‌رگه‌کان ئاماده‌بوون تا ئاخ‌ر دل‌پ‌ی خوین شه‌ر بکه‌ن.

- How can you stand by and see tyrants commit genocide against our people?

ئایا تۆ چۆن ده‌توانی وه‌کو سه‌یرکه‌ر بووه‌ستیت و که‌سانی زۆردار ببینی تاوانی له‌ناو‌بردنی به‌کۆمه‌ل نه‌نجام بده‌ن دژی گه‌له‌که‌مان؟

- The two sides called a truce to avoid further bloodshed.

دوو لایه‌نه‌که بانگه‌وازیان کرد بۆ ر‌یک‌که‌وتنه‌یه‌کی کاتی بۆ نه‌وه‌ی له‌وه زیاتر خوین نه‌په‌ژێ.

- Soon after the 1991 uprising, the Kurdish people evacuated the cities and crossed the border in a mass exodus.

ده‌سه‌به‌جی دوا‌ی راپه‌رینه‌که‌ی ۱۹۹۱، گه‌لی کورد شاره‌کانی چۆل کرد و به‌کۆره‌و سنووری

- We appreciate your plan. ئیمه پلانه‌که‌ی تۆ به‌ئو په‌په‌ری جوان و باش ده‌زانین.
- We should do our best to bury the hatchet. پیتوبسته ئیمه ئه‌وپه‌په‌ری هه‌ول‌دانمان بخه‌ینه گه‌ر بۆ ئه‌وه‌ی کۆتایی به‌ناکوکی به‌یتین و ناشت بینه‌وه.
- We are struggling for federalism within the frame of a free, pluralistic, united and democratic Iraq. ئیمه خه‌بات ده‌که‌ین بۆ فیدرالیزم له‌ناو چوارچێوه‌ی عێراقی ئازاد و فره‌حزبی و یه‌کگرتوو و دیموکراتیدا.
- The leaders and representatives of all the political parties and sides held a conference in Baghdad to establish a provisional government in Iraq. سه‌رکرده و نوێنه‌رانی هه‌موو حزب و لایه‌نه سیاسییه‌کان کۆنفرانسیکیان له به‌غدا به‌ست بۆ دامه‌زراندنی حکومه‌تیکی ئینتیقالی له ناو عێراقدا.
- The leaders and authorities of the two main kurdish parties have taken an oath not to fight each other for ever. سه‌رکرده و ده‌سه‌لاتداریه‌تی دوو حزبه کوردییه سه‌ره‌کییه‌که سوتن‌دیان خواردوووه بۆ هه‌تاهه‌تایه شه‌ر له‌گه‌ڵ یه‌کترا نه‌که‌ن.
- The reconstruction of Iraq is on the front burner. بایه‌خی ته‌واو ده‌دری به‌بنیاتنانه‌وه‌ی عێراق.
- The disarmament of the mass destructive Iraqi weapons was not neglected دامالینی چه‌که کۆکوژه‌کانی عێراق پشتگوێ نه‌خرا.
- We should do our best to establish peace, security, stability and democracy. پیتوبسته ئیمه ئه‌وپه‌په‌ری هه‌ول بده‌ین بۆ دامه‌زراندنی ناشتی و ئاسایش و سه‌قامگیری و دیموکراسییه‌ت.
- The highwayman is on the lam. چه‌ته‌که رای کردوووه.
- The double - dealer got the sack. دوو‌پرووه‌که (منافق) ده‌رکرا.

- The refugees are in a pickle. په‌نا به‌ره‌کان له بارو‌دۆخیکی خراب و ناخۆش‌دان.
- Kurdistan is the land of milk and honey. کوردستان شوێنی ژبانی پر له خۆشی و شادییه.
- The prime minister made a speech on justice. سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران و تاریکی دا ده‌رباره‌ی دادپه‌روه‌ری.
- The security forces try to suppress instability and anarchy. هه‌یزه‌کانی ئاسایش هه‌ول ده‌ده‌ن بۆ نه‌هه‌تشتنی ناسه‌قامگیری و پشپوی.
- All the members signed the bilateral treaty. هه‌موو ئه‌ندامه‌کان په‌یماننامه دوو لایه‌نه‌که‌یان مۆر کرد.
- The allied forces were plotting to topple the president. هه‌یزه هاو‌په‌یمانه‌کان پیلانیان داده‌نا بۆ ئه‌وه‌ی سه‌رۆک کۆماره‌که له‌سه‌ر حوکم لابه‌رن.
- The Kurds refused decentralization and autonomy in the past. کورده‌کان حوکمی لامه‌رکه‌زی و ئۆتۆنۆمییان له رابوردوودا ره‌ت کرده‌وه.
- The mediators tried to settle the dispute. ناو‌بژیکه‌ره‌کان هه‌ولیان دا بۆ یه‌کلارنده‌وه‌ی ناکوکییه‌که.
- We are against racism and fanaticism. ئیمه دژی ره‌گه‌زه‌پرستی و توند‌ره‌وین.
- A provisional government was formed in Afghanistan. له ئه‌فغانستان حکومه‌تیکی ئینتیقالی پێک هه‌ت‌را.
- I don't want to overstep my authority. من نامه‌وی له ده‌سه‌لاتی خۆمدا زیاده‌پۆیی بکه‌م.
- The decision was unanimous. پرپاره‌که رای هه‌مووانی له‌سه‌ر بوو.
- Currently our political aspiration is federalism. ئیستا طموحی سیاسی ئیمه فیدرالیزمه.
- What is his best card? ئایا به‌هه‌یزترین به‌لگه به‌ده‌ستی ئه‌وه‌وه چیه‌ بۆ به‌ده‌یتانی ئه‌وه‌ی که خۆی ده‌یه‌وی؟
- We need a cartel. ئه‌وه‌وه‌که (منافق) ده‌رکرا.

- ئىمە پىنويستمان بەيەكگرتنى كۆمەلانى سىياسى ھەيە لە پىناوى كارىكى ھاوبەشدا.
- He claims to be neutral, whereas he is a Labour supporter.
- ئەو بانگەوازی ئەو دەکا کہ بى لایەنە، کہ چى لایەنگرى پارتى کرتکارانە.
- The leader sent his double to the war fronts to goad the combatants on.
- سەرکرده که شه بیهه کهى خۆى نارد بۆ بەرەکانى شەر بۆ ئەو دى ھانى جەنگاوەرەکان بدا.
- The picket threatened the looters to give in.
- تیمی فرباکەوتن ھەرەشەى لە تالانکەرەکان کرد بۆ ئەو دى خۆيان بەدەستەو بەدن.
- Sometimes political rivalries result in fighting.
- ھەندى جار پيشبېرکى سىياسى دەبى بەھۆى شەر.
- We don't click. I think you realize our grief.
- ئىمە پىکەوہ ناگونجىين. وا بزائم تۆ لە گرفتى ئىمە دەگەى.
- To be honest with you, we sacrifice everything for our people.
- بەراستى پىت بلیم ئىمە قوربانى بەھەموو شتىک دەدەين بۆ گەلەکەمان.
- Anarchists can rock the boat if they are not controlled.
- ئاژاوەچىيان دەتوانن بارودۆخ تىک بەدن ئەگەر کۆنترۆل نەکرتين.
- The case is still pending.
- کيشەکە ھىشتا بەھەلپەساردراوى ماوەتەوہ (واتا: ھىشتا برىارى لەسەر نەدراوہ يان چارەسەر نەکراوہ).
- The thieves were killed in an ambush.
- دزەکان لە کەمىندا کوژران.
- The police are investigating possible links between the two suspects.
- پۆليس لىکۆلېنەوہ ئەنجام دەدا دەربارەى ئەگەرى پەيوەندى لە نيوان دوو گومان لىکراوہ کەدا.
- The genocide and atrocities committed against the Kurdish people goaded the Kurds into being clever politicians to defend their nation.
- ئەو جىنۆساید و کردارە نامرۆفانەى کہ دژى گەلى کورد ئەنجام دران ھانى کوردەکانى دا

- بىن بەسىاسەتەدارى زېرەک بۆ ئەو دى بەرگرى لە نەتەوہکەيان بکەن.
- The environment in which the Kurds have grown up has always been an arena of politics due to the economic and strategic importance of the region.
- ئەو ژىنگەيەى کہ کوردەکانى تېدا گەورە بوو ھەمىشە مەيدانىکى بەرەدەکانى سىياسى بوو لەبەر ھۆى گرنگى ھەرئىمە کہ لە رووى ئابوورى و ستراتىجىيەوہ.
- The Kurds have faced a lot of complicated political situations which made them have a lot of experience in policy.
- کوردەکان بەرەنگارى چەند بارودۆخىکى سىياسى ئالۆز بوونەتەوہ ئەمەش بوو بەھۆى ئەو دى شارەزايىيەکى زۆريان ھەبى لە سىياسەتدا.
- The Kurdish nation struggle is too hard because it has a lot of enemies and each of the enemies has his own special interests against the Kurdish self - determination.
- خەباتى نەتەوہى کورد زۆر سەختە چونکە دوژمنانى زۆرە و ھەريەکە لەو دوژمنانەش بەرژەوہندى تايبەتى خۆى ھەيە دژى مافى چارەنووسى کورد.
- The Iraqi Governing Council resented war prisoner status for war criminals.
- ئەنجومەنى فەرمانرەوايى عىراق نارەزايى دەرپرى بەرامبەر بەبارى ياسايى دىلى جەنگ بۆ تاوانبارانى جەنگ.
- The security forces discovered a car stuffed with explosives.
- ھىزەکانى ئاسايش ماشىنىکيان دۆزىيەوہ پر کرابو لە تەقەمەنى.
- The factional infighting sides in Lebanon agreed on ceasefire.
- لایەنەکانى ماشتومرى دووبەرەکى توندوتىژ لە لبنان پەزنامەندىيان دەرپرى لەسەر ئاگرەست.
- What is the key blueprint for peace in Iraq?
- ئايا بەرنامەى کارى گرنگ چىيە بۆ ئاشتى لە عىراقدا؟
- The police fired a volley over the heads of the demonstrators to disperse them.

- پۆلیس بەسەلیه تەقەى کرد بەسەر سەرى خۆپیشاندهرهکاندا بۆ ئەوهى بلاوهیان پێ بکا .
- During the demonstration a passer - by was shot dead by a bullet ricocheted off a nearby wall.
- له کاتى خۆپیشاندهرهکاندا ریتبوارىک به گوللهیهک کوژرا که له دیوارىکى نزیکهوه ههنگه رابوووه .
- The masses rallied in support of the refugees.
- جهماوهر کۆبووهوه بۆ پشتگيرىکردن له پهنا بهرهکان .
- The politician tried to woo the voters.
- سیاسهتهدارهکه ههولئى دا دهنگدهرهکان راکیشى بهلاى خۆیدا .
- A brigadier was taken hostage during the war.
- له کاتى شه ره که دا عه میدیك به بارمته گیرا .
- The parliament members did their best to bridge the divide between the two main parties.
- ئەندامانى په ره له مان ئه و په رى ههولیان دا بۆ نه ههیشتنى ناکۆكى له نىوان دوو حزبه سهره کيیه که دا .
- Federalism is not a prelude to division of Iraq.
- فیدرالیزم سهره تايه ک نیه بۆ دابه شبوونى عىراق .
- A panel is a group of specialists' meeting to discuss various topics on radio or television.
- مىزگرد کۆبوونه وهى کۆمه له پسيپۆرىکه بۆ گفتوگۆکردن ده باره ی بابه تى هه مه جوړ له رادیۆ یان ته له فزیۆندا .
- panelists appeared on TV last night to discuss the status quo and answer people's questions.
- دوینى شه و به شدار بووانى مىزگرد له ته له فزیۆن ده رکه وتن بۆ گفتوگۆکردن ده باره ی بارودۆخى ئیستا و وه لامدانه وهى پرسىارى خه لک .
- Don't switch over before the newscast ends.
- که ناله که مه گۆره پيش نه وهى بلا و کرا وهى ده نگویاس کۆتایى پێ بیت .
- The TV programme was interrupted by a newsbreak.

به رنامه ی ته له فزیۆنه که به هۆى بلا و کردنه وهى هه و الیکى کورتى گرنگه وه پچرا .

- A reporter from the New York Times gave us a report on the suicide bomber.
- په یامنىرىک له نیویۆرک تايىز راپۆرتىکى پێ داين ده باره ی خۆته قینه وه که .
- The news - sheet hit the news - stands.
- رۆژنامه بچوو که که که وه ته بازاره وه .
- A news conference will be held next week.
- ههفته ی ناینده کۆنگره یه کى رۆژنامه گه رى ده به سترى .
- Press release is a piece of news given to a newspaper or magazine to be published before other newspapers or magazines.
- ده سپیشخه رى رۆژنامه گه رى (المسبقة الصحفية) هه و الیکه ده درى به رۆژنامه یه ک یان گوڤارىک بۆ نه وهى پيش رۆژنامه و گوڤارى تر بلا و بکرتیه وه .
- The newscaster asked the programme director to insert a comic strip into tonight's programmes.
- بیژره که (مذيع نشرة الاخبار) داواى له به رپوه به رى به رنامه کان کرد زنجیره یه کى کۆمیدى بخاته ناو به رنامه کانى نه مشه وه وه .
- I like weather forecast description on TV.
- من ئاره زووم له باسى پيشبینى که شه وه وایه له ته له فزیۆندا .
- General amnesty was announced for all prisoners excluding lifers.
- لیبووردنى گشتى ناشکرا کرا بۆ هه موو زبندانىیه کان جگه له زبندانىیه هه تاهه تايییه کان .
- Biologists tried to clone the beauty queen.
- پسيپۆرانى زینده وه رزانى هه و لیان دا شاجوانه که کۆپى بکه ن .
- The outbreak of a flu epidemic threatened the life of the population in the area.
- په یدابوونى په تای نه نفلو نزا له نا کاو ژيانى دانیشتنوانى ناوچه که ی خسته مه ترسییه وه .
- Good aid was provided for the survivors and the wounded of the earthquake.

- یارمه تی باش تهرخان کرا بو پرزگار بیوان و بریندارانی بوومه له رززه که .
- A freight car derailed and caught fire killing several people.
  - ئوتومبیلیکی بارهه لگر له سه ر یگا ده رچوو و ناگری گرت و چهند که سیکی کوشت.
  - An explosive - laden truck struck a concrete barrier and exploded.
  - شاحینه یه کی بارکراو له ماده ی ته قینه ر دای له به ره به سستیکی کۆنکریت و ته قییه وه .
  - How many candidates were there in the local elections?
  - ئایا چهند پالیئوراو هه بوون له هه لئێژاردنه ناوخۆیییه که دا؟
  - The ambush caught the spies who had infiltrated into our country.
  - که مینه که نه و جاسوسانه ی گرت که به نه یینییه وه هاتبوونه ناو ولاته که مانه وه .
  - We were on the horns of a dilemma.
  - ئیمه له بارودۆختیکدا بووین که ناچار بووین له نیوان نه و شتانه دا که زهره ری ئیمه ی تیدا بوو یه کتیکیا ئمان هه لئێژاردایه (واتا: دارتیکمان به ده سته وه بوو هه ردوو سه ری پیس بوو).
  - The magistrate told the forger to come to the point without varication.
  - حاکمه که به ته زویرکه ره که ی وت راستی بلتی به بی پیتچوپه نا.
  - What are the guiding principles for American post - conflict policy in Iraq?
  - ئایا پرانسییه ری نیشانه ده رکهانی سیاسه تی نه مریکی دوا ی جهنگ له عیراقدا چین؟
  - The prime minister chaired a cabinet session to discuss Kurdistan attitude towards the neighbouring countries.
  - سه رۆکی نه ئنجومه نی وه زیران سه رۆکایه تی کۆبوونه وه یه کی نه ئنجومه نی وه زیرانی کرد بو و توو یترکردن ده رباره ی هه لئۆیستی کوردستان به رامبه ر به ولاته دراوسیکان.
  - A tripartite meeting was held to analyse Kurdistan current situation.
  - کۆبوونه وه یه کی سی لایه نه به ستره بو شیکردنه وه ی بارودۆخی کوردستان.
  - You're telling me = I completely agree with you.
  - من به ته واوی رام له گه ل رای تۆدایه .
  - You can never tell = You can never be sure. .
  - تۆ هه رگیز ناتوانی دلنیا بیت .

- The situation may go to the dogs. له وانه یه بارودۆخه که زۆر خراپ بی .
- Don't let the cat out of the bag. نه یینییه که ت له ده م ده رنه چی .
- We must separate the sheep from the goats. پیتویسته ئیمه که سانی باش له که سانی خراپ جیا بکه یه وه .
- Don't let teenagers sow their wild oats. مه هیله هه رزه کاران به که یفی خۆیان را بو یرن به بی نه وه ی بییر له به رپر سیاری بکه نه وه .
- I think we will go far in the future. من بروام وایه ئیمه له ئاینده دا زۆر سه رکه وتوو ده بین .
- The displaced people should be paid quid pro quo. پیتویسته ده رکراوه کان قه ره بوو بکریته وه .
- What is the sine qua non for our development plan?
- ئایا مه رجی پیتویست چیه بو پلانی گه شه پیدانه که مان؟
- The director's resignation came out of the blue. ده ست له کارکیشانه وه ی به رپتوه به ره که شتیکی پیتشینی نه کراو بوو .
- In Kurdistan earthquakes happen once in a blue moon. له کوردستاندا بوومه له رزه زۆر به که می روو ده دا .
- Our country is ripe for development. ولاته که مان گونجاوه بو گه شه کردن .
- I'm an asylum seeker. من داوا ی مافی په نابه ریتی ده که م .
- Some of the refugees were granted asylum هه ندی له په نابه ران مافی په نابه ریتی سیاسییان پی به خشرا .
- Some people take public services for granted. هه ندی که س قه در ی خزمه تگوزاری گشتی نازانی .
- partridge hunting is forbidden in Kurdistan. راوه که و قه ده غه یه له کوردستاندا .
- The workers are striking for increase in wages. کریکاره کان مان ده گرن بو زیادکردنی کری .

- Prices may fall in the short run. له وانه به بهم زووانه نرخ دابه زی.
- I think unemployment will fall in the long run. من پروام وایه له ناینده ی دووردا بی کار ی کهم ده بیته وه.
- We may get into hot water. له وانه به توشی گرفت ببین.
- The hawks are always at odds with the doves. سیاسته دارانی لایه نگر ی هیژی سهر بازی همه میسه نا کوکیان هه به له گه ل سیاسته دارانی لایه نگر ی ناشتی و دیبلو ماسیبه ت.
- Those who crossed the border were extradited. نه وانه ی که سنووریان به زاند سنوورد اش کرانه وه.
- Two policemen were wounded in a grenade attack. دوو پولیس برینداریون له په لاماردانیکی نارنجو کدا.
- A dusk - to - dawn curfew was imposed on the city till further notice. قه دهغه کردنی هاتوچو له نیواره وه بو به یانی زو به سهر شاره که دا سه پینرا هه تا ناگادار کردنه وه به کی تر.
- I bear him no grudge. من هیچ رقیتم له دلدا نیبه به رامبه به وه.
- Why don't you incorporate my suggestion into your plan? بوچی پیشنباره که ی من تیهه لکیش ناکه ی له ناو پلانده که ی خو تدا؟
- He was accused of collaborating with the enemy. نه و تاوانبار کرا به هاوکار یکردنی دوژمنی داگیر که ر.
- Coercive measures are not suitable for placating turbulence. ری و شوینی توندوتیژ گونجاو نیبه بو دامرکاندن ی ناژاوه و پشیوی.
- We need a cohesive power to be able to stand against our enemies. تیمه پیوستیمان به هیژیکی یه کگرتوو هه به بو نه وه ی بتوانین دژی دوژمنانمان بووه ستین.
- US has a bicameral parliament consisting of the Senate and the House of Representatives.

- په رله مان ی ولایه ته یه کگرتوو هکانی نه مریکا دوو نه نجوومه نی یاسادانانی هه به که پیکدین له نه نجوومه نی پیران و نه نجوومه نی نوینه ران.
- Hand - to - hand fighting between the two tribes resulted in many casualties. شه ری دهسه و یه خه ی نیوان دوو هوزه که چند کوژراو و برینداریکی زوری لی که وه ته وه.
- The American air - raids started with pre - emptive strikes on the military bases. هیژی ناسمانی نه مریکی به لیدانی بنکه سهر بازیبه کان دهستی پی کرد به جوړیک که به رامبه رکه یان نه بیتوانی دهست بکاته وه.
- They achieved a significant breakthrough in negotiations. نه وان له ناواو پیشکه و تنبکی گرنگیان به دی هینا له وتوژی ریکه که وتندا.
- I presume he is still abroad. من پیم وایه نه و هیشتا له دهره وه ی ولات بیت.
- The parties resumed peace talks. حزبه کان سهرله نو ی دهستیان کرده وه به وتوژی ناشتی.
- We need to know a brief resumé of the events. تیمه پیوستیمان به وه هه به کورته یه ک درباره ی رووداوه کان بزاین.
- Your application with your resumé should reach the mayor by July 10th. پیوسته هه تا ده ی ته مموز داواکاریبه که ت له گه ل کورته ی ژیاننامه که ت بگاته دهستی سهروکی شاره وانی.
- They should comply with UN Resolutions. پیوسته نه وان گوپرایه لی بر باره کان ی نه ته وه یه کگرتوو هکان بن.
- Incitement to apartheid is a sort of human right violation. هاندانی سیاسته ی جیاکاری ره گه زی جوړیکه له پیشیلکردنی مافی مروث.
- The masses were on tenterhooks all day waiting for the election results.

جە ماوەر بە پەرۆشی و شلەژاوییه و بە درێژایی رۆژ چاوەروانی ئەنجامی هەلبژاردنە کە بیان دەکرد.

- Currently we need a tentative programme for our project.

ئێستا ئێمە پێویستیمان بە پرۆگرامێکی ئەزمونی هەیە بۆ پرۆژەکەمان.

- The refugees need a haven.

پەنا بەرەکان پێویستیان بە شوێنێکی ئارام و بێ وهی هەیە.

- The two brothers always go at it hammer and tongs.

دوو براکە هەمیشە شەڕ و هەرایانە.

- The Iraqi Kurdistan National Assembly convened a special session to find solutions for the major problems.

ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق کۆبوونەوەیەکی رەسمی تاییبەتی بەست بۆ دۆزینەوەی چارەسەر بۆ گرتە سەرەکییەکان.

- The American launching pad launched a tomahawk at the craggy mounition and killed two snipers.

سەکۆی مووشەک هاویشتمانی ئەمریکی تۆماھۆکی گرتە شاخە سەختەکە و دوو قەناسی کوشت.

- The International Security Council gave the go - ahead to inspect Iraq's nuclear weapons.

ئەنجومەنی ئاسایشی نێودەوڵەتی تیشکی سەوزی دا بۆ پشکنینی چەکی نەوهوی عێراق.

- Our plan needs further elaboration.

پلانی ئەمان پێویستی بە گەشەپێدانی زیاتر هەیە.

- The mortgagor and the mortgagee have locked horns with each other over the mortgage

پەهنگەرەکە و پەهنگەرەکە هەریەکە لە گەڵ ئەوی تر لە مشتومڕدا یە دەربارە ی پەهنگەرەکە.

- What are the prerequisites for the plan we are going to work out?

ئایا ئەو مەرجە بنەرەتییانە چێن بۆ ئەو پلانی ئەمان هەیە بە نیازین نەخشە ی بۆ بکێشین؟

- Some of the detainees were pardoned but they were released on bail.
هەندێ لە دەستگیرکراوەکان لێبووردان بەلام بەکەفالت بەردران.

- He lied and blamed the accident on his friend to save his own skin.

ئەو درۆی کرد و پووداوەکە ی خستە ئەستۆی هاوڕێکە ی بۆ ئەوهی خۆی رزگار بکا.

- No entry!
چوونە ژوورەو قەدەغە یه!

- Entry to the museum is free.
چوونە ناو مۆزەخانە بەخۆراییبه.

- How much is the entry rate?
نرخێ چوونە ژوورەو چەندە؟

- The Joint Chiefs of Staff advise the president on military matters.

سەرۆکانی ئەرکانی هاوبەش ئامۆژگاری سەرۆک کۆمار دەکەن لە کێشە سەربازییەکاندا.

- The criminal's land was confiscated.

دەستبەسەر زهوی تاوانبارە کە دا گیرا (موسادەرە کرا).

- The customs have seized a lot of contraband.

گومرگ برێکی زۆر لە شتومەکی قاچاخی گل داوایەوه (حیجزی کردووه).

- All the goods must be cleared through customs.

پێویستە هەموو شتومەکە گومرگ بکری.

- We need a very well thought out plan to be able to drive a wedge in our enemy's unity and cohesiveness paving the way to forge through its machinations.

ئێمە پێویستیمان بە پلانییکە کە زۆر بەباشی و بەوردی بیرێ لێ کرابیتەوه و دانرابێ بۆ ئەوهی بتوانین دووبەرەکی بخهینه ناو یه کیتی بههتیز و پتهوی دوزمنه که مانهوه و ئاسانکاری بکهین بۆ ئەوهی بهزۆر بخزینە ناو پلانی نهیتنی و ئالۆزه کانییهوه.

- The anarchist tried to set up a booby trap for the security forces.

ئاژاوهچییهکە ههولی دا بۆمیکی شاراوه دابنی بۆ هتزه کانی ئاسایش.

- We have to suppress those who sow mistrust between the two main parties and create chasms.

دەبێ ئێمە ئەو کەسانە سەرکوتکەین کە تۆوی بێ بروایی لە نێوان دوو حزبە سەرەکییە کە دا دەچێن و دووبەرەکی دەنێنەوه.

- Kirkuk is the domicile of the Kurds who are the majority of the city's population.

که رکوک شوینی نیشته جیی همه میسه یی کورده کانه که زۆرینه ی دانیشتوانی شاره کن.

- Flags were flown at half mast on the day of the leader's passing away.

له رۆژی کۆچی دوا یی سه رکرده که دا ئالا هه لکرا بۆ نیوه ی دار ئالا.

- We need a state - of - the - art system.

ئیمه پنیوستیمان به تازه ترین و پیشکه وتو ترین سیستمی ته کنیکیه.

- That elderly woman is a mutton dressed as lamb.

ئه و ژنه به ساللا چوه خۆی به گه نجت ده زانی له ته مه نی خۆی و جلی گه نجان له بهر ده کا.

- The security forces searched every nook and cranny of the builing.

هه تزه کانی ئاسایش هه موو کون و قوژبنیکی بینا که یان پشکنی.

- Palaeontologists are trying to discover skeletons of extinct animals.

پسپۆرانی پالیۆنتۆلۆجی هه ولّ ده دن بۆ دۆزینه وه ی ئیسکه په یکه ری گیانله به ره قرتیکه وتوه کان.

- He amassed riches through conning people by impersonation.

سامانیکی زۆری کۆکرده وه به وه ی که خۆی ده کرد به که سانی تر و خه لکی ده خه له تاند.

- The police were searching for those who were blacklisted.

پۆلیس به دوا ی ئه وان ده دا ده گه را که ناویان خرایه لیستی ره شه وه.

- The Kurdish colonies in Europe started to jubilate when the Iraqi Kurds were granted federalism.

جالیاتى کورد له ئه وروپا ده ستیان کرد به که یفکردن و هه له هه له کیشان کاتییک که کورده کانی عیراق فیدرالییان پنی به خشرا.

- They tried to appease the enemy lest it should rock the boat.

ئه وان هه ولّیان دا دوزمن رازی بکه ن نه وه ک بارودوخ تییک بدا.

- Don't contravene traffic rules and regulations.

یاسا و په پرده کانی هاتۆچۆ پیشیل مه که.

- He was fined for the infraction of traffic rules.

ئه و تاوانانه ی لی سه نرا له بهر هۆی سه ریپتیچیکردن له یاساکانی هاتۆچۆ.

- They intend to lay about the enemy as occasion serves.

ئه وان نیازیان وایه به توندی په لاماری دوزمن بدهن کاتییک که هه لیان بۆ بره خسی.

- A blue - ribbon unbiased committee was formed to identify the criminals of war.

کۆمیته یه کی بی لایه نی ئاست بهرز پیکه پتیرا بۆ ده ستنیشانکردنی تاوانباره کانی جهنگ.

- The case needs a rational decision. . کیشه که پنیوستی به پیریکی ژیرانه هه یه .

- The house agent and I agreed on a rent that was quarterly due.

من و ده لالی خانوه که رازی بووین له سه ر کرتییک که پنیوست بوو سی مانگ جارئ بدرئ.

- Nascent political convulsions threaten the stability of democracy.

پشوی و توندوتیژی سیاسی تازه سه ره له داو هه ره شه له سه قامگیری دیوکراسیه ت ده کا.

- We should never do anything that jeopardizes the security of Kurdistan.

ئیمه هه رگیز نابئ شتییک بکه ین که ئاسایشی کوردستان بخاته مه ترسیبه وه.

- Bad weather frustrated our plan.

که شوه وای ناله بار پلان که ی ئیمه ی په ک خست.

- The long - term anti - terrorism American campaign is ongoing all over the world.

شالوی ئه مریکی دژ به تیرۆریزمی درێخایه ن له هه موو جیهاندا به رده وامه .

- The engineers are delineating how to build a road winding up the high mountain.

ئه ندازباره کان خه ریکی نه خشه کیشانی ئه وه ن که چۆن جاده په ک دروست بکه ن به پتچاوپتچ بچی بۆ سه ر شاخه به رزه که .

- The bombardment of Halabja with chemical weapons was a ca-

tastrophe.

بۆردومانکردنی ھەلەبجە بەچەکی کیمیایى کارەساتىكى ناھەموار بوو.

- The assassination of the king and its aftermath had a great effect on the masses.

خافەلکۆزى (اغتیال) پادشاکە و ئەنجامى کارەساتەکەى کارىگەرپىیەکى گەورەى ھەبوو لەسەر جەماوەر.

- Don't divulge the identity of the suspect.

ناونىشانى گومان لىکراوەکە ناشکرا مەکە.

- Several people were detained in the wake of the anti - government demonstrations.

چەند کەسىک دەستگىرکرا لە دواى خۆپىشاندانەکانى دژ بەحکومەت.

- We have to focus on the major problems.

ئىمە دەبى جەخت بەکەین لەسەر گرتە سەرەکىیەکان.

- The leaders of three countries and the delegations held a summit to discuss some important matters.

سەرۆکانى سى ولات و نوێنەرەکان کۆنگرەپەکى لوتکەیان بەست بۆ گفتوگۆکردن لەسەر ھەندى کىشەى گرنگ.

- Five men were charged with hatching a coup plot against the president.

پىنج پىاو تاوانبارکرا بەدارپشتنى پىلاننى کۆدەتا دژى سەرۆک کۆمارەکە.

- The city is divided into five electoral wards

شارەکە دابەش دەبى بەپىنج چەمەرەى ھەلپژاردنەو (دائرة انتخابية).

- He spent the whole month canvassing for votes.

ئەو ھەموو مانگەکەى بەپروپاگاندەکردن بۆ ھەلپژاردن بەسەر برد.

- A by - election was held to elect a new parliament member.

ھەلپژاردنىكى فرەى ئەنجام درا بۆ ھەلپژاردنى ئەندامىكى نوێى پەرلەمان.

- The electoral college made preparations for electing the President and Vice - president.

دەستەى ھەلپژاردن نامادەباشى کرد بۆ ھەلپژاردنى سەرۆک کۆمار و جىگىرى سەرۆک کۆمار.

- We need to know the rate of natality and mortality in the region.

ئىمە پىوبىستىمان بەو ھەيە رىژەى لە دایکبووان و مردووان بزانی لە ھەرئىمەکەدا.

- The Kurds expressed a strongly - worded protest against the totalitarian regimes violating the Kurdish national rights.

کوردەکان لىدوانىكى نارەزایى توندوتىژیان دەرپى دژى ئەو رىژىمە دىکتاتورانەى کە مافى نەتەوہى کورد پىشیل دەکەن.

- What we have solved is just the tip of the iceberg.

ئەوہى ئىمە چارەسەرمان کردوہ تەنھا بەشىكى زۆر کەمى گرتە گەورەکەيە.

- We must try to win the war against our enemies at any cost.

ئىمە بەھەر نرخىک بى دەبى ھەولبەدەین شەرى دژ بەدوژمانمان بەینەوہ.

- All the member states ratified the treaty.

ھەموو دەولەتانى ئەندام پەیمانەکەیان مۆر کرد.

- The decisions may have some ramifications.

لەوانەيە بریارەکان ھەندى ئەنجامى ئالۆز و پىشبینى بۆ نەکراویان ھەبى.

- The economic reform programme initiation pleased us all.

دەستپىشخەرى پرۆگرامى چاکسازى ئابوورى ھەموومانى دلخۆش کرد.

- Improving the living standard of the poor is our first priority.

چاککردنى ئاستى ژيانى ھەژاران يەکەمىن ئەولەويەى ئىمەيە.

- Both sides were willing to strike a reunion pact.

ھەردوو لایەنەکە ئارەزووى بەستنى پەیمانىكى يەکخستەنەويان ھەبوو.

- We have to ditch the plan that doesn't benefit us.

دەبى ئىمە ئەو پلانە لە کۆلى خۆمان بەکەینەوہ کە سوود بەئىمە ناگەيەنى.

- We faced an unprecedented event.

ئىمە تووشى رووداوىک بووین کە ھەرگىز زووتر لەو جۆرە رووى نەدابوو.

- We cannot predict what will happen.
ئېمە ناتوانىن پېشېبىنى بىكەين بۆ ئەوھى كە لە ئايندەدا روو دەدا.
- The future situation is unpredictable.
لە توانادا نېيە پېشېبىنى بىكرى بۆ بارودۆخى ئايندە.
- We publicly denounce the dictatorial regimes.
ئېمە پزئېمە دىكتاتورەكان بەئاشكرا رېسوا دەكەين.
- The counteroffensive forced the enemy to withdraw.
دژە ھېرشەكە دوژمنى ناچار كرد بىكشېتەوھ.
- The police dispersed the crowd chanting anti - government slogans.
پۆلىس بلاوھى كرد بەو قەلەبالغىيەھى كە بەئاوازەوھ دروشمى دژ بەحكومەتېيان دەوتەوھ.
- The masses were shouting mottoes against the manufacturers of anti-personnel weapons.
جەماوهر ھوتافىيان دەكېشا دژى ئەوانەھى كە چەكى دژ بەمروۆف دروست دەكەن.
- Hip, hip, hooray!
ئۆخەھى، ئۆخەھى، ئۆخەھى! (بانگەوازىك بۆ دەرپرېنى خوۆشى و پەزنامەندى بەرامبەر بەكەسىك يان شتېك).
- Preliminary enquiries showed that the official was guilty of embezzlement.
لىكۆلىنەوھ سەرەتايىيەكان ئەوھىيان پېشان دا كە فەرمانبەرەكە تاوانبار بوو بەدزىنى پارەھى فەرمانگە.
- It is better for tourists not to set out without itinerary.
باشترە بۆ گەشتىاران گەشت دەست پېنەكەن بەبېن پلانى رېنمايى گەشتكردن.
- The detail chased the burglars but couldn't catch them.
مەفرەزەكە مالبەرەكانى راونا بەلام نەھىتوانى بېيانگرى.

.....

سەرەخۆبى / دەولەتى سەرەخۆ: independency
جىكارى رەگەزى / التميز العنصري: racial segregation

- fanaticism: توندپروھى / تعصب
- totalitarian = dictatorial: دىكتاتورى / استبدادى
- violate: پېشېل دەكا / بېنتەك
- anarchist: ئاژاھچى / فوضوي
- tyrant: زۆردار / الطاغية
- oppress: زۆردارى دەكا / يظلم
- pacifist: ئاشتېخواز
- suppress: سەركوتى دەكا / يقمع، يخمد
- pugnacious: شەرخواز
- bilateral: دوولايەنە / ثنائى
- treaty: رېتكەوتتنامە، پەيماننامە / معاهدة
- session: كۆبونەوھى رەسمى / جلسة
- conspirator: پېلانگېر / المتآمر
- coup = coup d'état: كودەتا / انقلاب
- constitutionalism: ياساى فەرمانپروھى دەستورى / نظام حكم دستوري
- fundamentalist: ئوسولى
- secularism: عىلمانىيەت
- mass destructive: كۆكۆز
- annihilate: لەناوې دەبا / يبيد
- currently: ئېستىنا / الآن، في الوقت الحاضر
- non - intervention: خۆتېوھنەدان / عدم التدخل
- disarmament: دامالېنى چەك / نزع السلاح
- armament: خۆ پېرچەككردن / تسليح
- demobilization: تەسرىحكردن سەرباز
- mobilization: كۆكردنەوھى ھېزى سەربازى / تعبئة
- status quo: بارودۆخى ئېستىنا / الوضع الراهن
- sleeve: قۆل
- shots: گرتە / لقطات (لە تەلەفزيۆن يان لە سېنەمادا)
- mass grave: گۆرى بەكۆمەل / قبر جماعي
- abolish: نايھىلې، ھەلدەوھشېنېتەوھ / يمحو، يبطل
- progressive: پېشكەوتووخواز / تقدمي

retrogressive: کۆنه پهرست
 at loggerheads with: ناکۆکی ههیه له گهڵ
 living standard: ئاستی ژيان / مستوى المعيشة
 post-war boom: گهشه کردنی نابووری دواى شهري
 politician: سياسته قه دار
 plough: ده کیتلی / يحرث
 furrow: هیتلیک له و هیتلانهی که گاسن ده بیکیتلی
 leftist: چه پره و / اليساري
 rightist: راستره و / اليمينی
 resignation: دهست له کارکیشانه وه / استقالة
 a bolt from the blue: کوتوپر / مفاجأة
 fight to the bitter end: تا ئاخى دلتۆپى خوتین شهري دهکا
 truce: ریککه و تننامهی کاتی / هدنة
 bloodshed: خونپشتن
 uprising: راپه رین / انتفاضة
 evacuate: چۆلی دهکا / يخلي، يجلي
 cross the border: سنوور ده به زیتنی
 exodus: کۆره و
 tyrannize = oppress: زولم دهکا / يظلم
 minority: که مایه تی / اقلية
 grudge: رقوکینه
 adapt: خۆ ده گونجیتنی / يكيف
 globalization: عه وه مه
 senior: پله و پایه بهرز
 aide: یاریده ده ر / المعاون
 mediator: ناو بژیکه ر
 pessimistic: بئ هیوا / متشائم
 negotiation: وتووێژی ریککه و تن / مفاوضة
 deadlock: وهستان و په ککه و تنی ته و او / توقف تام، طريق مسدود
 live: /larv/ راسته و خۆ، زیندی / مباشر
 live: /liv/ ئەژی

coverage: راپۆرتی دهنگوباس له رۆژنامه و رادیۆ و ته له فزیۆندا / تغطية
 air raid: هیتیشی ئاسمانی / غارة جوية
 siren: شووتی ئاگادار کردنه وه / صفارة الانذار / "saɪrən"
 raze: به ته و او ی ده پرووختینی، تهختی دهکا
 corporal: عه ریف
 moustache: سمیل
 recognize: ۱- به پره سمی سوپاسی دهکا ۲- دهیناسیتته وه ۳- دانى پیا ده نی
 ۴- به پره سمی ره زامه ندی له سه ر ده رده پری
 appreciate: ۱- سوپاسی دهکا ۲- به ئە وه پهری جوان و باشی ده زانی / يعجب اعجاباً عظيماً به
 ۳- به ته و او ی ده رکى پى ده با
 bury the hatchet: کۆتایی به ناکۆکی ده هیتنی و ئاشت ده بیتته وه
 bury: ده بینه تۆ، ده بیکا به ژیر خۆ له وه
 hatchet: ته ورزین / ته وری بچووک
 pluralistic: فره حزبی / تعددي
 representative: نوینه ر / ممثل
 provisional government = transitional government: حکومه تی ئینتیقالی
 authority: ده سه لاتداریه تی
 take an oath = swear: سویند ده خوا
 reconstruction: بنیا تنانه وه، ئاوه دان کردنه وه
 on the front burner: بایه خى ته و او ی پى ده درئ
 stability: سه قامگیری / استقرار
 highwayman: چه ته، جه رده
 on the lam: رای کردو وه
 double-dealer: دو وروو / منافق
 get the sack: له ئیش ده رده کری
 in a pickle: له بارودۆخی خراپ و ناخۆشدا یه
 pickles: ترشیا ت
 the land of milk and honey: شوینی ژیا نی پر له خۆشی و خبیر و به ره که ت
 make a speech: وتار ده دا / يخطب
 instability: ناسه قامگیری
 anarchy: ئاژا وه، پشپۆی / فوضى

allied: هاوپهیمان / متحالف

plot (v.): ۱- پیلان ده‌گیری / یتامر ۲- زهوی به‌به‌ش به‌ش جیا ده‌کاته‌وه / یفرز الأرض (v.): ۱- پارچه زهوی ۲- پیلان / مؤامرة (n.): topple = remove = oust: له‌سه‌ر حوکم لای د‌با

decentralization: ده‌سه‌لا‌تدان به‌ئه‌ن‌ج‌و‌مه‌نه ناو‌خ‌و‌ی‌بیه‌کان (اللامرکزیه فی الحکم أو الاداره)

dispute: ناکوکی / نزاع

racism: ره‌گه‌زه‌رستی / العنصریة

overstep: ته‌جاوز ده‌کا

unanimous: رای هم‌مووانی له‌سه‌ره / متفق علیه بالاجماع

aspiration: تاوات / طموح

cartel: یه‌ک‌گرتنی کۆمه‌لانی سیاسی له‌ پینا و کارتیکی هاویه‌شدا / اتحاد بین الجماعات السياسية

من اجل عمل مشترك

neutral: بی‌ لایه‌ن / محايد

double: که‌سیک به‌ته‌واوی له‌ که‌سیکی تر بچین (شبییه)

goad somebody on = urge somebody: هانی که‌سیک ده‌دا

goad (v.): نه‌قیزه‌ی ده‌دا

goad (n.): نه‌قیزه (دارتیکی نووک تیژه د‌سه‌ره‌وینریتنه له‌شی گوئی دریتز بۆ نه‌وه‌ی به‌خیرایی پروا (n.): به‌رپتوه)

combatant: جه‌نگا‌وه‌ر / مقاتل

picket: تیمی فریاکه‌وتن / مفرزة طوارئ

looter: تالان‌کەر

give in = surrender = yield: خۆی به‌ده‌سته‌وه ده‌دا / يستسلم

rivalry: پیتشبرکین / منافسة

click: ۱- ده‌گونجین ۲- ته‌قه‌ته‌ق ده‌کا

sacrifice: قوریانی ده‌دا

pending: هه‌لپه‌ساردراو، پریار له‌سه‌ر نه‌دراو / معلق

ambush: که‌مین

investigate: لیتکۆلینه‌وه ئه‌نجام ده‌دا / یحقق فی

suspect: گومان لیکراو

atrocities: کرداری شه‌رانی یان نامرۆقانه / عمل شریر أو وحشی

environment: ژینگه / بيئة

arena: مه‌یدانی به‌ره‌ره‌کانی / میدان تنافس

experience: شاره‌زایی / خبرة

self-determination: مافی چاره‌نووس / تقرير المصير

governing council: ئه‌ن‌ج‌و‌مه‌نی فه‌رمان‌ر‌ه‌وایی / مجلس الحکم

resent: نار‌ه‌زایی ده‌رده‌پری / یستاء

stuffed with explosives: پ‌ر‌کراو له‌ ته‌قه‌مه‌نی

security forces: هیتزه‌کانی ناسایش

factional infighting: مشتومری دوویه‌رکی توندوتیژ

cease fire: ناگره‌ست / وقف اطلاق النار

key blueprint: به‌رنامه‌ی کاری گ‌ر‌نگ

volley: ده‌س‌ر‌پ‌ت، سه‌لیه

disperse: بلا‌وه‌ی بی‌ ده‌کا

demonstration: خۆپیشاندان / مظاهرة

ricochet: هه‌ل‌ده‌گه‌ر‌پ‌ته‌وه

rally: کۆ ده‌بیته‌وه

woo: رابده‌کیشی به‌لامی خۆیدا

voter: ده‌نگ‌ده‌ر. الناخب: من يملك حق الانتخاب

brigadier: عه‌مید

take hostage: به‌بارمته ده‌یگری

hostage: بارمته / الرهينة

suicide bomber: خۆته‌قینه‌ر

bridge the divide: ناکوکی ناهیلی

prelude: سه‌ره‌تا، ری خۆش‌کەر / استهلال

panel: میتزگرد

newsbreak = newsflash: بلا‌وک‌ردنه‌وه‌ی هه‌والیکی کورت و گ‌ر‌نگ به‌رادپۆ یان ته‌له‌فزیۆن که

زۆرجار به‌رنامه ده‌بری بۆ ئه‌وه‌وه‌اله (خبر عاجل)

press release: ده‌ستپیشخه‌ری رۆژنامه‌گه‌ری / المسبقة الصحفية

newscaster: بیژه‌ر / مذيع نشرة الاخبار

programme director: به‌رپتوه‌بری به‌رنامه (له‌ رادیۆ یان ته‌له‌فزیۆن):

comic strip: زنجیره‌ی کۆمیدی / المسلسلة الهزلية

weather forecast: پیتشبینی که‌شوه‌ه‌وا / التكهين بحالة الجو

amnesty: لیبووردنی گشتی / عفو عام
 lifer: زیندانی هه تاهه تایبی / المحكوم علیه بالسجن المؤبد
 clone: کۆپی دهکا (کۆپی کردنی مرۆف یان گیانه وهر و رووهک)
 beauty queen: شاجوان / ملکه جمال
 outbreak: په یدابوونی له ناکاو
 epidemic: په تا / ویا
 survivor: ئەو که سهی که له رووداوێک پرگار دهبی و نامری
 earthquake: بوومه له زه
 freight car = wagon: جوړیکه له ئوتومبیلی باره لگر که له سه سکه دهروا
 explosive - laden: بارکراو له مادهی ته قینه
 derail: له سه سکه دهرده چی
 barrier: بهرسته / حاجز
 explode = burst = blow up = blast: ده ته قینه وه
 candidate: پالئوراو / مرشح
 elections: هه لئار دن / انتخابات
 ambush: که مین
 spy: جاسوس
 infiltrate: به دزی به وه دینه ناو
 horn: شاخی حیوان
 on the horns of a dilemma: داریکی به دهسته وه یه ههردوو سهری پیسه (واتا: ناچاره
 په کیچک له و شته زهرمه ندانه هه لئیرئ)

magistrate: حاکم
 forger: تهزویر کهر
 come to the point: راستی ده لئ
 prevarication: خۆدزی نه وه و فرتوفیل کردن بۆ ئەوهی وه لایمی راست نه دا به دهسته وه / مراوغه
 post - conflict: دواى جهنگ
 chair: سه روکایه تی کۆبوونه وه دهکا / یترأس جلسه
 tripartite /tra'pa:tait/: سه لایه نه (واتا: سه لایه نه به شداری تیدا دهکا)
 let the cat out of the bag: نهینیی به که ی له دم دهرده چی
 sow: تۆو ده چینئ
 oats: په رشت

sow his wild oats: به که یفی خۆی راده بوئیرئ به بی نه وهی بیر له بهر پرسی بکاته وه
 teenager: هه زه کار / مراهق
 go far: زۆر سه ره که وتوو ده بی
 displaced: ده رکراو
 quid pro quo = compensation: قه ره بوو / تعویض
 sine qua non: مه رجی پیوست / شرط ضروري، شیء لابد منه
 out of the blue: به شتیه که پیشبینی نه کراو / علی نحو غیر متوقع
 once in a blue moon = very rarely: زۆر به که می
 asylum: مافی په نابه رتتی سیاسی / حق اللجوء السياسي
 grant: پیی ده به خشی
 take it for granted: قه درى نازانئ
 partridge: کهو
 unemployment: بی ئیشی / البطالة
 in the short run: بهم زووانه
 in the long run: له تایندهی دووردا
 get into hot water: تووشی گرفت ده بی
 hawk: ۱- سیاسه تمه دارى لایه نگری هیزی سه ربازی ۲- واشه (جوړیکه له باز)
 dove: ۱- سیاسه تمه دارى لایه نگری ناشتی و دیبلوماسییه ت ۲- کوتری ناشتی
 at odds with: ناکوکی هه یه له گه ل...
 cross the border: سنوور ده به زینئ
 extradite: سنوور دایشی ده کاته وه
 grenade: نارنجووک
 dusk - to - dawn: له ئیواره وه (کاتیک که خه ریکه تاریک بکا) تا به یانی زوو
 curfew: قه دهغه کردنی هاتوچو / حضر التجول
 till further notice: هه تا ناگادار کردنه وه یه کی تر / الی اشعار آخر
 grudge: رقو کینه / حقد
 incorporate: تیهه لکیش دهکا / یدمج
 accused of = charged with: تاوانباره به
 collaborate: ۱- هاوکاری دوژمنی داگیر کهر دهکا ۲- هاوکاری دهکا
 coercive: زۆره ملیتانه / اکراهي
 placate: دایده مرکینئ / یهدی

turbulence: ئاژاوه و پشیمویی
 cohesive: یه کگرتوو / متماسک
 bicameral: دوو ئه نجوومه نی یاسادانانی ههیه / ذو مجلسین تشریعیین
 senate: ئه نجوومه نی پیران / مجلس الشیوخ
 the House of Representatives: ئه نجوومه نی نوینه ران / مجلس النواب
 hand - to - hand: دهسه ویه خه
 casualty: کوژراو یان بریندار
 air raid: هیرشی ئاسمانی / غارة جویه
 pre - emptive: نه هیتلی دوژمن دهست بکاته وه / وقائی
 significant: گرنگ / هام
 breakthrough: ۱- پیشکوه و تئیکه کوتوپر / تقدم مفاجيء ۲- چوونه ناوه وه / اختراق
 presume: پیتی وایه / يفترض
 resume: سه رله نوئی دوس پیت ده کاته وه / يبدأ من جديد
 resumé: کورته / خلاصة
 resumé = curriculum vitae: کورته ژیا نامه، کورته میژوووی خویندن و دامه زرانندن له
 ئیشوکاردا
 mayor: سه رۆکی شاره وانی
 comply: گوپرایه ل ده بی، به گوئی دهکا / بطیع، يستجيب
 incitement: هاندان / تحريض
 apartheid: سیاسه تی جیاکاری ره گه زی / سياسة التمييز العنصري
 on tenterhooks = on pins and needles: سه لئه ژاو و به په ره ژوش
 tentative: ئه زموونی / تجربيي
 haven: شوینتیکی ئارام و بی وهی
 go at it hammer and tongs: شه پ و هه را دهکا
 national assembly: ئه نجوومه نی نیشتمانی
 launching pad: سه کۆی مووشه ک هاویشتن / منصة اطلاق الصواريخ
 launch: تیی ده گری، ده بهاوی / يطلق
 craggy: سه خت
 sniper: قه ناس (که سیک له حه شارگه وه ته قه دهکا له که سیک تر)
 security council: ئه نجوومه نی ئاسایش / مجلس الامن
 go - ahead: تیشکی سه وز / الضوء الاخضر

nuclear: نه وه وی
 elaboration: گه شه پیدان / تطور، نمو
 mortgage: رهن عقاری / وه گرتنی قهرز بۆ خانووبه ره / رهن
 mortgagor: ئه وه که سه ی که پاره قهرز دهکا بۆ خانووبه ره / الراهن (لعقار ما)
 mortgagee: ئه وه که سه ی که پاره دهکا به قهرز به که سیک تر بۆ خانووبه ره / المرتهن
 lock horns: له مشتومر دایه
 prerequisite: مه رجی بنه ره تی / شرط اساسي
 work out: نه خشه ده کیشی / يرسم (خطة)
 on bail: به که فالت
 save his own skin: زیان و زه ره له خۆی دوور ده خاته وه خۆی پرگار دهکا
 entry rate: نرخى چوونه ژووره وه
 Joint Chiefs of Staff: دهسته ی ئه رکانی هاویه ش / هيئة الارکان المشتركة
 confiscate: دهسته ی به سه را ده گری / يصادر
 seize: گلی ده داته وه / يحجز
 contraband: شتومه کی قاچاخ
 clear through customs: گومرگی دهکا
 think out = think over: به وردی بی ری لی ده کاته وه
 drive a wedge in: دوو به ره کی ده خاته ناو
 wedge: پواز
 pave the way: ئاسانکاری دهکا / رینگه خۆش دهکا
 forge through: به زۆر ده خزیته ناو
 machination: پلانی نه پینی و ئالۆز
 booby trap: بۆمبی شاره وه
 sow mistrust: تووی بی پروایی ده چینی
 chasm /'kæzəm/: دوو به ره کی
 domicile: شوینی نیشته جیتی هه می شه بی / محل الإقامة الدائم
 fly a flag: ئالا هه لدهکا
 state of the art: تازه ترین و پیشکوه و توو ترین ته کنیکی تیدایه
 a mutton dressed as lamb: که سیک خۆی به گه نجتر بزانی له ته مه نی خۆی و جلی گه نجان
 له بهر بکا
 mutton: کاو (به رخی پیگه یشتوو)

lamb: بەرخی بچووک
 every nook and cranny: ھەموو کونوقوژنییک
 palaeontologist: پەسپۆری پالیۆنتۆلۆجی
 palaeontology: زانستی لیکۆلینەو ھە لە پاشماوەی زیندەوەر و پروووک کە پاش چەندەھا ساڵ بوو بەبەرد

skeleton: ئێسکە پەیکەر / ھیکل عظمی
 extinct: قرتیکەوتوو، دواپراو / منقرض
 amass riches: سامانی زۆر کۆ دەکاتەو
 con: دەبخەلەتینی
 impersonation: خۆگۆڕین بەشیتووی کەسیتی تر بۆ ئەوێ خەلکی بێ بخەلەتینی
 blacklist: ناوی دەخاتە لیستی رەشەو
 colony: ١- جالیە (کۆمەڵیک ھاوولاتی لە ولاتیکی تردا پێکەو دەژین)
 ٢- مستعمەرە: (ولاتییک یان ناوچەیک لە لایەن ولاتیکی تری بەھێزترەو ھوکم دەکری)
 jubilate: ھەلھەلە دەکیشی / خوشی و کەیف دەردەپری
 appease: رازی دەکا
 rock the boat: بارودۆخ تیک دەدا
 contravene = violate = infringe = infract: پێشینی دەکا / ینتھک
 as occasion serves: کاتییک کە ھەل پرەخسێ / ھندما تتاح الفرصە
 unbiased = impartial: بێ لایەن / غیر متحيز
 blue - ribbon: ناست بەرز / رفیع المستوی
 identify: دەستینیشانی دەکا
 rational: ژیرانە
 quarterly: ھەرسێ مانگ جارێ
 due: پێوستە بدری (پارە یان کری)
 nascent: تازە سەرھەلداو / حدیث التولد
 convulsion: ٢- گرژبوون / تشنج
 jeopardize: دەیخاتە مەترسییەو / یعرض للخطر
 frustrate: پەکی دەخا
 long - term: درێخایەن
 campaign /kæm'peɪn/: شالاو / حملە
 ongoing: بەردەوام

delineat: نەخشە دەکیشی / یخطط، ی رسم
 wind up: بە پێچاوی پێچ دەچی بۆ سەرەو
 catastrophe = disaster: کارەساتی ناھەموار
 aftermath: ئەنجامی کارەسات، پاشماوەی کارەسات / آثار کارثة
 divulge: نھیتی ناشرکا دەکا / یفشي سراً
 in the wake of: لە دوا
 focus on = concentrate on = highlight: تەرکیز دەکا لە سەر
 deligation: شانە، نوێنەر
 summit: کۆنگرەو لووتکە / مؤقر قمە
 charged with = accused of = guilty of: تاوانبارە بە
 hatch: ١- دادەپێژی (پیلان) ٢- ھەلدینی (ھیلکە)
 coup = coup d'état: کودەتا / انقلاب
 electoral ward: چەمەرەو ھەلبژاردن / دائرة انتخابية
 canvass: پروپاگەندە دەکا
 by - election: ھەلبژاردنی فرعی / انتخاب فرعي
 electoral college: دەستەو ھەلبژاردن / هیئة انتخابية
 vice - president: چیتگری سەرۆک کۆمار
 natality: ریتەو لەدایکبووان
 mortality: ریتەو مردووان
 protest: نارەزایی / احتجاج
 The tip of the iceberg: بەشیتی زۆر کەم لە گرفتیتی گەرە
 strongly - worded: لێدوانی توند / شدید اللهجة
 at any cost: بەھەر نرخیتک بێ / بأی ثمن
 ratify: مۆری دەکا / یصادق علی
 ramification: ئەنجامی ئالۆز و پێشینی بۆ نەکراو
 reform: چاکسازی / اصلاح
 initiation: دەستپێشخەری
 priority: ئەولەویە / الأولوية، الاسبقية
 reunion: بەکخستەو / اعادة توحيد
 pact: پەیمان
 ١- لە کۆل خۆی دەکاتەو / یتخلص من ٢- چال ھەلدەکن / یحفر خندقاً ditch

unprecedented: زووتر له و جۆره رووی نه داوه / لم یسبِق له مثیل
 predict: پیشبینی دهکا / یَتنبأ
 unpredictable: له توانادا نییه پیشبینی بۆ بکری / لا یکن التنبأ به
 denounce: ریسوا دهکا / یشجب
 counteroffensive: دژه هیرش / هجوم مضاد
 chant: بهئاوازه دهیلج / ینشد، یرنم
 slogan: دروشم / شعار
 motto: هوتاف / شعار
 antipersonnel: دژ به مرۆژ
 preliminary: سهه تایی
 embezzlement: دزینی پاره ی فه مانگه / اختلاس
 itinerary: پلانی رینمایی گه شتکردن
 detail: مه فزه
 chase: راو دهنج
 burglar: مالبیر

E Health and Diseases

ته ندروستی و نه خوۆشی

- The following is a list of some of the diseases:

ئه مه ی خواره وه لیستی هه ندی له نه خوۆشییه کانه :

hypertension, hypotension, angina pectoris, myocardial infarction, carditis, heartburn, heart disease, tachycardia, bradycardia, asthma, arteritis, gastritis, gastric ulcer, prostatitis, renal calculus, arthritis, colic, bronchitis, hemorrhoids, hepatitis, jaundice, tetanus, cancer, malignant tumour, diabetes, meningitis, measles, smallpox, chicken pox, diarrhoea, constipation, brucellosis, whooping cough, appendicitis, mumps, tonsillitis, sinusitis, goitre, tuberculosis, mastitis, epilepsy, poliomyelitis, gout, pneumonia, otitis, paralysis.

پهستانی به رزی خوین، پهستانی نزمی خوین، خه ناقی سنگ، زه بچه ی دل، هه وکردنی دل، کزانه وه ی ده می گه ده (دله کزه)، نه خوۆشی دل، لیدانی دل به خیرایی، لیدانی دل به هیواشی، په بۆ، هه وکردنی خوین بهر، هه وکردنی گه ده، قه رحه ی گه ده، هه وکردنی پرۆستات، به ردی گورچیله، هه وکردنی جومگه کان، نازاری توند له گه ده و ریحۆله کاندای، هه وکردنی قه سه بات، مایه سیری، هه وکردنی جگهر، زه ردوویی، ده رده کۆپان، شیر په نجه، وه ره می بیس، نه خوۆشی شه کره، هه وکردنی سه حایا، سوور پیژه، ئاوله، درکه و میکوته، سکچوون، قه بزى، تاي مالته، کۆکه په شه، هه وکردنی ریحۆله کۆپه، مله خره، هه وکردنی له وه تین، هه وکردنی جیوب، هه لئاوسانی غودده ی ده ره قی، سیل، هه وکردنی مه مک، نه خوۆشی فی، شه له لی مندال، نه خوۆشی پادشایان، نه خوۆشی سییه کان، هه وکردنی گوئی، شه له ل.

- I've got a temperature. پله ی گه رمی له شم به رزی بووه ته وه .
- I have a cold. تووشی هه لامه ت بووم .
- I feel dizzy. هه ست به گیتز بوون ده که م .
- I am about to vomit. خه ریکه پر شیمه وه .
- I've come out in a rash. لیرم کردووه .

- I itch all over. هه موو له شم ده خورئ.
- Does the pimple itch? ئايا زيبكه كه ده خورئ؟
- The young have acne. لاوه كان عازبه بيان هه يه.
- Malaria is a disease that causes fever and shivering. مه لاريا نه خووشيبه كه ده بئ به هوئ تا و له رزين.
- I have an allergy to cigarette smoke. من حساسيبه تم هه يه به دوو كه لئ جگه ره.
- Tom suffers from alopecia. توم تووشئ قژ رووتانه وه بووه.
- I go on a diet and take exercise to avoid getting fat. من رژيم و مه شقئ و ورزشئ ده كه م بوئه وهئ دوور بم له قهله و بوون.
- We should try to get in shape. پتوبسته ئيمه هه ولبده ين ته ندروستئ جهسته بيمان باش بكه ين.
- The child slipped on ice and got a bruise. منداله كه له سهر سه هوئل خليسا و په لئه يه كي شين و موئ پتوه ده كه وت.
- He fell over and grazed his knees. نه و كه وت و نه ژنوئ رووشا.
- The capsules are not available without prescription. كه پسوله كان به بئ راچيته ده ست ناكه ون.
- Boils and warts can easily be removed by operation. له توانادا هه يه دومه ل و بالووكه به ئاسانئ به نه شته رگه رئ لابرئ.
- The patient has fever. نه خووشه كه تاى هه يه.
- people suffering from anemia look pale and feel weak. نه و كه سانه ئ كه كه م خوئين رهنگ زهرد ديارن و هه ست به بئ هيئى ده كه ن.
- After the diagnosis, the doctor told the patient that he had nephritis. دواى دياركردنئ نه خووشئ پزيشكه كه به نه خووشه كه ئ و ت تووشئ هه و كردنئ گورچيله بووه.
- You need neither nephrectomy nor nephrotomy. نه پتوبست به لابردي گورچيله هه يه نه هه لدرينئ گورچيله.

- She suffers from nephralgia. نه و نازارى گورچيله هه يه.
- When I kicked the ball, I felt a muscle spasm in my leg. كاتيک كه شه قم له توپه كه هه لدا، هه ستم به گرژبوونئكى ماسولكه كرد له ناو لاقمدا.
- The child is suffering from anuresis. منداله كه ميزئ گيراوه.
- **The following terms identify specialized doctors:**
- **نه م زاراوانه ئ خواره وه پزيشكانئ پسور ده ستيشان ده كه ن:**
- ophthalmologist, entist, psychiatrist, internist, dermatologist, gynecologist, pediatricist, orthopedist, cardiologist, venereologist, dentist.
- پزيشكى چاو، پزيشكى گوئ و لووت و قورگ، پزيشكى ده روونئ، پزيشكى هه ناو، پزيشكى پتست، پزيشكى ژنان، پزيشكى مندالان، پسپورى ئيسك، پزيشكى دل، پزيشكى جووتبوون و زاوئ، پزيشكى ددان.
- The midwife has good experience in midwifery. مامانه كه شاره زاى باشئ هه يه له مامانيدا.
- People suffering from acute diarrhoea need nutritive intravenous fluid. نه و كه سانه ئ كه تووشئ سكه چوونئ تونديوون پتوبستيبان به و شله خوړاكبه خشه هه يه كه ده كرتته ناو خوئنه ينه ره وه.
- Does anorexia cause malnutrition? ئايا نارونه كردنئ خواردن ده بئ به هوئ كه مخوراكى؟
- Several people died of asphyxia. چهند كه سيك به خنكان مردن.
- After close examination, specialized doctors can conclude whether a tumour is malignant or benign. دواى پشكئينئ ورد پزيشكى پسپور ده توانن بريارى نه وه بدن ئايا و ده مئيك پيس و كوشنده يه يان بئ مه ترسيبه.
- Drinking too much alcohol results in cirrhosis: زور خواردنه وه ئ مه ئ ده بئ به هوئ ته شه موئى جگه ر.

- Children suffering from dehydration as a result of acute diarrhoea need rehydration.

نه و مندالانهی که له نه نجامی سکچوونی توند تووشی وشکبوونه وه بوون پیوستیبیان به تاو پیدانه وه هه به .

- The surgeon stitched up the wound: نهشته رگه ره که برینه که ی دووربیه وه .

- Children need vaccination against polio.

مندالان پیوستیبیان به کوتان هه به دژی شه له لی مندال .

- I've got backache. تووشی پشت ئیشه بووم

- The diagnosis shows that he has renal calculus.

دهستنیشانکردنی نه خووشی پیشانی ددها که نه و بهردی گورچیلای هه به .

- I hate belches, hiccups and sneezes. من رقم له قرقینه و نزگه ره و پژمینه .

- The dumper truck turned over and the driver dislocated his shoulder.

گه لابه که وه رگه را و شو فیره که شانی له جی چوو .

- The beekeeper's cheek swelled as soon as the bee stung it.

که هه نکه که به روومه تی هه نکه وانه که یه وه دا یه کسه ر روومه تی هه لئاوسا .

- Snake bites and scorpion stings should be treated as soon as possible.

پیوسته گه ستنی مار و پیوه دانی دوویشک زووترین کات چاره سه ر بکرتن .

- Alan's uncle fell down the stairs and fractured his ankle.

مامی ئالان له قادرمه که وه که وه ته خواره وه و قوله پیتی شکا .

- A great number of people suffer from spondylitis, spondyloptosis and sciatica.

ژماره یه کی زور له خه لک تووشی هه وکردنی برپه و ئینزلاقی برپه و عبیرقوله سا بوون .

- The athlete stumbled and sprained his ankle.

وهرزشوانه که قاچی هه لکه وت و قوله پیتی وه رگه را .

- A person with a broken leg needs either crutches or a wheelchair.

که سیپک که لاقی شکاب پیوستی هه به به دار شه قه یان کورسی له یی که وتوان .

- Typhoid is a serious infectious disease.

گرانه تا نه خووشیه کی خه ته رناکه و بلاو ده بیته وه .

- Eating fatty food causes hyperlipoproteinemia.

خواردنی خوراکي چهور ده بی به هوی زیادبوونی چه وریه پرۆتین له خویندا .

- Spinach, almond and sea fish contain iodine which is good for goitre.

سپیناخ و بادهم و ماسی ده ریا یۆدیان تی دایه که بو هه لئاوسانی غودده ی دهره قی باشه .

- Rhubarbs, citrus fruits, tomatoes, raw cabbage, and raw turnips are good sources of vitamin C which is good for blood vessels, skin, gums and teeth.

رئواس و میوه ترشه کان و ته ماته و که له رمی خاو و شیلیمی خاو سه رچاوه ی باشن بو فیتامین سی که بو دهماره کانی خوین و پیست و پووک و ددان باشه .

- A pharmacist should not sell medicine without a prescription.

پیوسته دهرمانه وان به بی ر اچیتیه ی پزشکی دهرمان نه فرۆشی .

- We need cold tablets, cough syrup, ear drops, skin ointment and hearing aid.

ئیمه پیوستییمان هه به به حبه ی هه لامه ت و شروبی کۆکه و قه تری گوی و مه ره می پیست و یارمه تیده ری بیستان .

- I need to have two teeth filled. پیوستیم به پرکردنه وه ی دوو ددان هه به .

- Bnar uses hair gel and deodorant. بنار جیلی قژ و بۆنپر به کارده هینن .

- A cardiologist must have a cardiograph and a sphygmomanometre.

پیوسته پزشکی دل نامیری هیلکاری دل و پیوه ری فشاری خوینی هه بی .

- We must have a first - aid kit at home.

پیوسته ئیمه له ماله وه تا قمی فریاگوزاریان هه بی .

- The doctor checked the patient's blood pressure and took his temperature.

پزشکه که فشاری خوین و پله ی گهرمی نه خووشه که ی پیوا .

- He was given a general anaesthetic. نه و به نجی گشتی کرا .

- The pregnant woman went to the maternity hospital to see the obstetrician and the midwife.

ژنه سکپره که چوو بو نه خوشخانهی مندالبوون بو ئه وهی پزیشکی مندالبوون و مامانه که ببینی.

- The paediatrician told the mother to change the baby's diaper.

پزیشکی مندالان به دایکه کهی وت حه فازهی منداله ساواکه بگۆرئ.

- She needs mastectomy because she is suffering mastocarcinoma.

ئه و پیتویستی به نه شته رگه ری لابر دنی مه مک هه به چونکه تووشی شپیره نجهی مه مک بووه.

- Amputation is cutting off somebody's arm, leg or finger in a medical operation.

ئامپیوتیه یشن برینه وهی ده ست یان لاق یان په نجهی که سیکه له نه شته رگه ریبه کی پزیشکیدا.

- Nancy underwent a two - hour cosmetic surgery.

نانسی دوو سه عات له ژیر نه شته رگه ری جوانکاریدا بوو.

- Where is the hospital's neonatal unit?

ئا یا به شی مندالانی تازه له دایکبووی نه خوشخانه که له کوئییه ؟

hypertension. په ستانی به رزی خوین (فرط ضغط الدم).

hypotension. په ستانی نزمی خوین (هبوط غیر سوی فی ضغط الدم).

angina pectoris. خه ناقی سنگ (الحناق الصدري).

myocardial infarction. زه بهی دلّ (الذبحه القلبية).

carditis. هه وکردنی دلّ (التهاب القلب).

heart burn. کزانه وهی ده می گه ده / دلّه کزه (حرقه فی فم المعدة).

heart disease. نه خویشی دلّ

tachycardia. لیدانی دلّ به خیرایی (الحفقه: اسراع القلب).

bradycardia. لیدانی دلّ به هیتواشی (بطء القلب).

asthma. ره بو

arteritis: هه وکردنی خوینبه (التهاب الشرايين).

gastritis: هه وکردنی گه ده (التهاب المعدة، وبخاصة: التهاب غشاء المعدة المخاطي).

gastric ulcer: قه رحه ی گه ده (القرحة المعدية).

prostatitis: هه وکردنی پرۆستات.

renal calculus: به ردی گورچيله.

arthritis: هه وکردنی جومگه کان (التهاب المفاصل).

colic: نازاری توند له گه ده و ریخۆله کاندای.

bronchitis: هه وکردنی قه سه بات (التهاب القصبات).

hemorrhoids: مایه سیری (بواسير).

hepatitis: هه وکردنی جگه ر (التهاب الكبد).

jaundice: زه ردووی (اليرقان).

tetanus: ده رده کوپان (الکزاز).

cancer: شپیره نجه.

malignant tumour: وه ره می پیس.

diabetes: نه خویشی شه که ره.

meningitis: هه وکردنی سه حایا (التهاب السحايا).

measles: سووریتزه.

smallpox: ئاوله.

chicken pox: درکه و میتکوته.

diarrhoea: سکچوون.

constipation: قه بزى.

brucellosis: تایی مالته.

whooping cough: کۆکه ره شه.

appendicitis: هه وکردنی ریخۆله کویره (التهاب الزائدة الدودية).

mumps: مله خره.

tonsillitis: هه وکردنی له وزه تین.

sinusitis: هه وکردنی جیوب.

goitre: هه لئاوسانی غوددهی ده ره قی.

tuberculosis: سیل.

mastitis: هه وکردنی مه مک.

epilepsy: نه خویشی فی (الصرع).

poliomyelitis: شەلەلى مندال
 gout: نەخۆشى پادشايان (داء الملوك)
 pneumonia: نەخۆشى سىببەكان (ذات الرئة)
 otitis: ھەۋكردنى گوى (التهاب الاذن)
 paralysis: شەلەل
 temperature: پلەى گەرمى
 dizzy: گىتخواردوو (مصاب بدوار)
 vomit: دەرشىتتەۋە
 rash: لىر (طفح جلدي)
 itch: دەخورى، ئالتۇشى ھەيە
 pimple: زىپكە
 acne /'ækni/: عازەبە (حب الشباب)
 fever /'fi:vð/: تا
 shiver = quiver = tremble: دەلەرزى
 allergy: ھەساسىيەت
 suffer: دەچىتتى، توش دەبى
 alopecia: قۇرۇتتانهۋە
 go on a diet: رىجىم دەكا
 take exercise: مەشقى ۋەرزى دەكا
 get in shape: تەندروستى جەستەيى باش دەكا
 slip: دەخلىسكىن
 bruise /bru:z/: پەلەى شىن ۋە مۇر (لەسەر لەش دەردەكەۋى دۋاى لىدان يان كەۋتن... ھتد)
 graze: دەرووشىتىن
 prescription: راجىتتە (وصفة طبية)
 available: دەست دەكەۋى
 boil: دومەل
 wart: بالووكە (ثؤلول)
 anemia: كەم خوتىنى (فقر الدم)
 diagnosis: دىارىكردنى نەخۆشى (تشخيص المرض)
 patient: نەخۆش
 nephritis: ھەۋكردنى گورچىلە

nephralgia: ئازارى گورچىلە
 nephrectomy: لابردنى گورچىلە (استئصال الكلية)
 nephrotomy: ھەلدردنى گورچىلە
 spasm: گرۇبۋون (تشنج)
 anuresis: مېزگىران
 ophthalmologist: پزىشكى چاۋ
 entist: پزىشكى گوى ۋە لووت ۋە قورگ
 psychiatrist /sai'kaɪətrɪst/: پزىشكى دەروونى (الطبيب النفساني)
 internist: پزىشكى ھەناۋ (الطبيب الباطني)
 dermatologist: پزىشكى پىست
 gynecologist: پزىشكى ژنان (الطبيب النسائي)
 pediatricist: پزىشكى مندالان
 orthopedist: پزىشكى ئىسك
 cardiologist: پزىشكى دل
 venereologist: پزىشكى جۋوتبۋون ۋە زاۋزى (الطبيب الاختصاصي بالامراض التناسلية)
 dentist: پزىشكى ددان
 midwife: مامان (القابلة)
 midwifery: مامانى (القبالة)
 acute diarrhoea: سىچۋونى توند
 nutritive: خۇراكبەخش (مُغذ)
 intravenous: ناۋ خوتىنھىنەر (داخل الوريد)
 fluid: شلە (سائل)
 anorexia: ئارەزۋونەكردنى خواردن (فقدان الشهية للطعام)
 malnutrition: كەم خۇراكى (سوء التغذية)
 asphyxia: خنكان (اختناق)
 infectious: تۋاناي بلاۋبۋونەۋەى ھەيە (معد)
 tumour: ۋەردەم
 malignant: پىس، كوشندە
 benign /bi'nəm/: بى مەترسى
 conclude = decide: بىيار دەدا
 specialized: پسپۇر

cirrhosis /sɪ'rðʊzɪs/: ته‌شه‌موعی جگهر (التليف الكبدي، تشمع)
 dehydration: وشکبوونه‌وه
 rehydration: ئاوپیتدانه‌وه
 stitch (v.): ده‌یدووریتته‌وه، ته‌قه‌لی لی دده‌ا
 vaccination: کوتان (تلقیح)
 backache /'bækəɪk/: پشت ئیشه
 belch: قرقینه (تجشؤ)
 hiccup = hiccough: نزگه‌ره (فواق)
 sneeze: پژمین
 dumper truck = tipper: گه‌لابه (الشاحنة القلابة)
 turn over: وهرده‌گه‌ری
 dislocate: له‌جی ده‌چن (یخلع)
 beekeeper: هه‌نگه‌وان
 swell: ده‌ئاوسی
 sting (n.): پیتوه‌دان به‌چزوو
 bite (n.): پیتوه‌دان به‌دهم
 fracture (v.): ئیسکی ده‌شکی
 ankle: قوله‌پی
 spondylitis: هه‌وکردنی بریره (التهاب الفقرات)
 spondyloptosis = spondylolisthesis: ئینزلاق بریره (انزلاق الفقرات)
 sciatica /saɪ'ætɪkə/: عیرقولنه‌سا (عرق‌النسا)
 stumble: قاچی هه‌لده‌که‌وی
 sprain: وهرده‌گه‌ری (کاتیتیک که قسوله‌پین یان مه‌چه‌ک له‌پر وهرده‌گه‌ری نازاریکی زوری ده‌بی و ده‌ئاوسی)

crutches: دارشه‌قه
 wheelchair: کورسی له‌پن که‌وتوو
 hyperlipoproteinemia: زیادبوونی چه‌وریه پروتین له‌خوتندا
 spinach: سپیناخ
 almond: بادهم (لوز)
 iodine /'aɪdɪn/: یؤد
 rhubarb: رتیواس

citrus fruits: میوه ترشه‌کان (وه‌کو پرته‌قال، لیمو... هتد)
 raw: خاو، نه‌پژاو، نه‌کولاو
 cabbage: که‌له‌رم
 turnip: شیلیم
 blood vessel: ده‌ماری خوتین
 gum: پوک
 pharmacist: ده‌رمانه‌وان (صیدلی)
 tablet: حبه
 ointment: مه‌ره‌م
 cough syrup: شرابی کۆکه
 eardrops: قه‌تره‌ی گوی
 hearing aid: یارمه‌تیده‌ری بیستن (المساعد السمعي)
 deodorant: بۆنبر
 cardiologist: پزیشکی دل
 cardiograph: ئامیری هیلکاری دل
 sphygmomanometer: پیتوه‌ری فشاری خوتین
 first aid: فریاگوزاری (الاسعاف الاولي)
 kit: تاقم
 anaesthetic: به‌نج
 pregnant: سکپر
 maternity: مندالبون، دایکایه‌تی
 obstetrician: پزیشکی مندالبون
 paediatrician: پزیشکی مندالان
 diaper = nappy: حه‌فازه‌ی مندال (حفاض الطفل)
 mastectomy: نه‌شته‌رگه‌ری لابردنی مه‌مک
 cosmetic surgery: نه‌شته‌رگه‌ری جوانکاری
 neonatal: تازه له‌دایکبوو
 mastocarcinoma: شپریه‌نجه‌ی مه‌مک

F

Interesting Passages

پارچه نویسینی خوش (*)

1- The Smell of Kabab for the Chink of Coins

A funny man owned a small restaurant for serving Kabab in the center of Sulaimany market. While he was grilling kabab for his customers, a cunning child carrying a pouch of small change in his hand came and stood by the hearth on which the man was grilling kabab. The child felt the smell of the kabab. After a while the man told him to pay for the kabab. The child became angry and said, "Why should I pay for the kabab? I haven't eaten any kabab." The man said to him, "You have smelled the kabab and you have to pay for the smell." The child chinked the small change by shaking the pouch and said, "Do you hear the chink of this small change?" The man said, "Yes, I can hear it but what do you mean?" The cunning child said, "I mean I paid for the smell of the kabab because you heard the chink of coins!"

دهبرژیننی: grill:

توره که: pouch:

فیلباز = cunning = tricky = crafty:

پاره‌ی کتزایی ورده: small change:

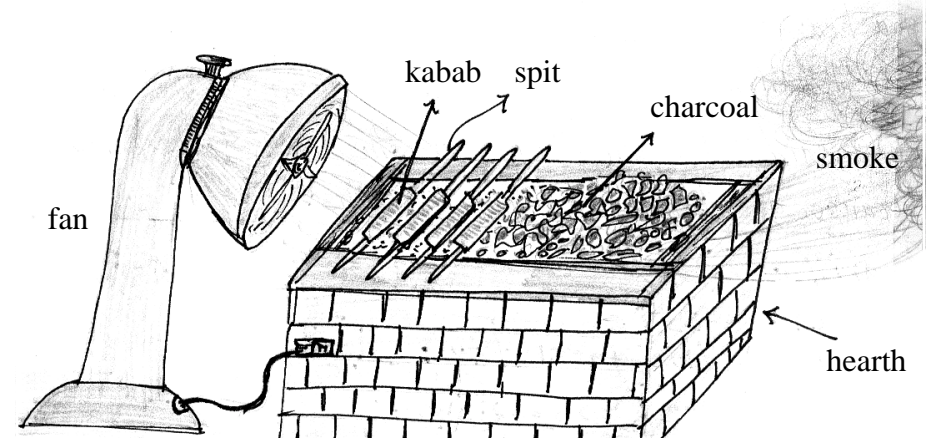
زړه: chink:

۱- بۆنی کهباب به زړه‌ی پاره

پیاوێکی گالته‌چی که باب‌خانه‌یه‌کی بچووکي هه‌بوو له ناوه‌راستی بازاری سلیمانیدا. له کاتی‌کا که کهبابی ده‌برژاند بۆ موشته‌رییه‌کانی، مندالیکی فیلباز توره‌که‌یه‌ک پاره‌ی ورده‌ی به‌دهسته‌وه بوو و هات و له تهنیشت وه‌جاخه‌که‌وه که پیاوکه‌که کهبابی له‌سه‌ر ده‌برژاند راوه‌ستا. منداله‌که هه‌ستی به‌بۆنی کهبابه‌که کرد. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کهم پیاوکه‌که

(*) ئەم نوکتە‌یه‌م له به‌ریز محهمەدی وه‌ستا حەمە سالح ته‌ویله‌یییه‌وه وه‌رگرتوه‌.

پیتی وت پاره‌ی کهبابه‌که بدات، منداله‌که توره‌بوو و وتی: «بۆچی پاره‌ی کهباب به‌دم. من هه‌یج کهبابم نه‌خواردوه». پیاوکه‌که پیتی وت: «تۆ بۆنی کهبابه‌که‌ت کردوه و پیتیسته پاره‌ی بۆنه‌که به‌دیت». منداله‌که فیلبازه‌که کیسه‌ پاره‌که‌ی راوه‌شاند و زړه‌زړی پتی کرد و وتی: «ئایا زړه‌ی ئەم پاره‌ ورده‌یه ده‌بیسی؟» پیاوکه‌که وتی: «به‌لێ ده‌بیسم به‌لام مه‌به‌ستت چییه؟» منداله‌که فیلبازه‌که وتی: «مه‌به‌ستم ئەوه‌یه پاره‌ی بۆنی کهبابه‌که‌م دا چونکه تۆ گویت له زړه‌ی پاره‌ بوو!».

2- At the Dyer's

I was fond of watching handicraft in Sulaimany local market. I was, therefore, a frequent visitor to blacksmiths, weavers, tinkers, carpenters, potters, sculptors, bookbinders, quilters, tanners, dyers and confectioners.

One day I went straight to the dyer's shop which was at the far end of the market. The dyer had a vat filled with black dye solution. He had dyed some waistcoats and hung them on a clothes line outside his shop. I didn't intend to have anything dyed. I just wanted to have some information on his profession but he was unwilling to answer my questions because he was joking with a short thin farmer who said to him, "I need some green dye to dye dry grass green for my goat because it eats only green grass. The dyer burst into laughter and said, "You had better buy a pair of green glasses for your goat".

٢- له دوکانی خومچیدا

من ئاره زووم له سه رنجدانی پیشه ی دهستی بوو له ناو بازاری ناوخری سلیمانیدا. بۆ ئەم مه بهسته من به زۆری سهردانی ئاسنگهر و جۆلا و ته نه که چی و دارتاش و گلکار و په یکه رتاش و بهرگ تیگری په رتووک و لیفه دروو و پیسته چاکهر و خومچی و هه لئاچییانم ده کرد.

رۆژتیک راسته و خو چووم بۆ دوکانی خومچییه که که له و په ری بازاره که وه بوو. خومچییه که ته شتیکی گه و ده ی هه بوو پر بوو له گیراوه ی رهنگی رهش. هه ندی هیله کی رهنگ کرد بوو و له سه ر ته نافیتیکی جل له ده ره وه ی دوکانه که ی هه لی خست بوون. من مه به ستم نه وه نه بوو هه یچ شتیکی رهنگ بکه م. ته نه ها و یستم هه ندی زانیاریم هه بی ده ربه ره ی پیشه که ی به لام نه و ئاره زووی نه بوو وه لامی پر سیاره کانی من بداته وه چونکه خه ریکی گالته و گه پکردن بوو له گه ل جووتیاریکی کورت و لاوازا که به خومچییه که ی وت: «من هه ندی رهنگی سه وزم پیویسته بۆ نه وه ی گیای وشک رهنگی سه وز بکه م بۆ بز نه که م چونکه ته نه ها گیای سه وز ده خوا.» خومچییه که دایه قاقای پیکه نین و وتی: «باشتر وایه چاویلکه یه کی سه وز بکری بۆ بز نه که ت.»

3- Biyara

10 July 2003

As I was sitting on a high peak overlooking the town, I drew a simple picture of the town to help the reader have a general view of it in mind before he reads the description.

کاتیکی که له سه ر لووتکه ی شاخیکی بهرز دانیشتبووم ده پروانی به سه ر شارۆچکه که دا، وینه یه کی ساده ی شارۆچکه که م کیشا بۆ نه وه ی یارمه تی خوینه ر بده م دیمه نیکی شارۆچکه که ی له میشکدا هه بیچ پیش نه وه ی باسه که بخوینیتته وه.

The following is a precise description of my birthplace called Biyara, one of the famous attractive towns of Hawraman territory in Kurdistan.

On July 10, 2003 I paid a visit to my birthplace called Biyara which is a charming town in a large deep valley surrounded by high mountains about fifty miles to the south - east of Sulaimany.

The town is surrounded by orchards that produce great quantities of walnuts, pomegranates, grapes, berries, figs, peaches, apricots, green-

fond of: ئاره زووی هه به له ، شه یدایه

handicraft: پیشه ی دهستی

blacksmith: ئاسنگهر

weaver: جۆلا

tinker: ته نه که چی

carpenter: دارتاش

potter: گلکار (الخزاف)

sculptor: په یکه رتاش (النحات)

bookbinder: بهرگ تیگری کتیب

quilter: لیفه دروو

tanner: پیسته چاکهر

dyer: خومچی

confectioner: هه لئاچی

vat: ته شتی گه و ره

solution: گیراوه

waistcoat: صدریه / هیله ک

clothes line: ته نافی جل

gages, almonds and pears. In the north the valley ends in Hawraman mountain which is the highest rocky mountain in the area. Its surface is studded with sweet smelling multicoloured wild flowers and herbs having smells sweeter than the smell of the perfumes we buy in the market. A winding river flows through the orchards in the large deep valley and divides the town into two parts linked together with three bridges on the river.

The houses of the town are built of granite which is a type of hard grey stone available in the quarries of the area. They are roofed with aspen trunks covered with mud and soil. In each roof there is a round hole through which a tin chimney of a wood burning stove comes out. Most of the houses are on the surface of the mountains. The cool clear water gushing from the springs irrigates the orchards and provides the town with enough drinking water. There is a small hospital, a secondary school and a primary school in the town. Most of the villagers are peasants who own orchards and keep cows, sheep, goats, hens, turkeys, geese, ducks and bees. Some of them practise handicrafts, such as knitting a special type of light summer shoes out of cotten yarn, weaving local cloth out of mohair, weaving baskets, colanders and panniers out of willow twigs. In the past some people used to make horn - handled knives, curved choppers, hatchets, tongs, braziers, axes, sickles, scythes, wooden utensils and spindles. Even nowadays some of these handicrafts are practised in Hajij, Hawraman and Tawella which are three other famous towns of Hawraman territory.

We cannot express by words how charming the sceneries of this area are. In summer it serves as the best summer resort. It is quite pleasant to sit in the shade of one of the oak - trees on the surface of the mountain facing the main part of the town.

There you enjoy the cool breeze and listen to a shepherd blowing a pipe and feeding his sheep on grass. You feel as if you were in an aeroplane flying over the town and the orchards with the winding river sighing through them.

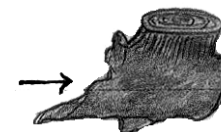
In spring when you walk along one of the lanes that lead you to the border, you'll be delighted with the sweet smell of the trees which are in bloom along with the smell of the multicoloured wild flowers and herbs that grow naturally in the orchards. You can hear nightingales

sing and see boys and girls sing and dance in the shade of the walnut - trees; meanwhile lovers exchange words of love and promise not to deceive each other. Those who are on the pull watch curiously without participating in the merry - making. They can see maidens decked out in sequined gowns and fine clothes.

In this area autumn is typical of its beauty and attractiveness. Tasty fruits such as walnuts, pomegranates, quinces and haws ripe. Some of the ripe walnuts fall down the walnut - trees and the rest are shaken down with a long wooden rod carried by a man who climbs the walnut - trees and shake the walnuts down with the wooden rod. The weather becomes cool and trees shed their leaves. We can see thousands of yellow and brown leaves falling down when a light breeze blows. The villagers begin to gather dry logs and chunks of wood to prepare themselves for the chilly winter during which a lot of rain, hail and snow come down. During the chilly winter nights families sit round their stoves and tell stories and myths; meanwhile they eat tasty raisin, kernel, quinces, dry figs, sweet pomegranates and dry berries.

Some people practise hunting wild animals and partridges as a hobby. They carry bread and some simple necessities on their back and climb the high rocky mountain

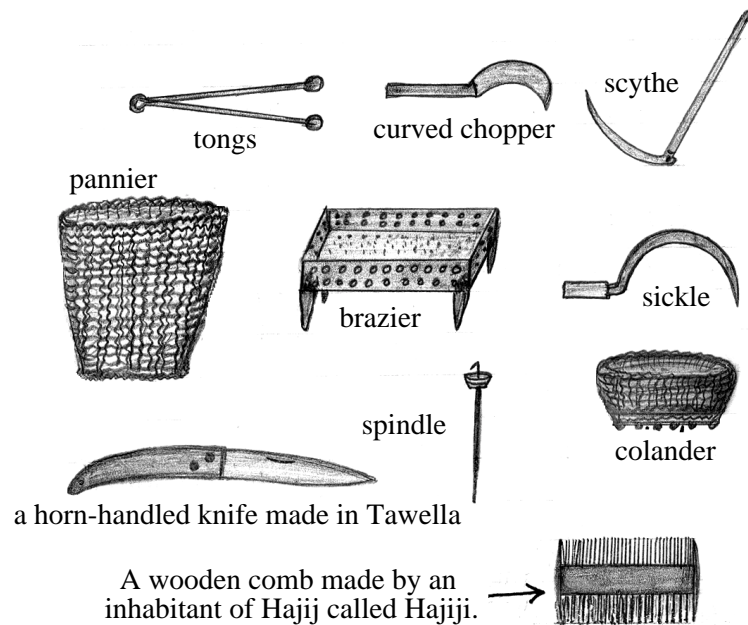
a chunk
of wood

of Hawraman. During the day they hunt wild animals and partridges. When night falls they enter a cave and make a big fire out of dry oak - tree logs. Then they start grilling the tasty meat of the game on the glowing charcoal. After having supper, they start smoking, singing and telling adventure stories till they fall asleep round the fire.

This town along with all the other towns and villages in the mountainous area on Iraq - Iran border form a district called Hawraman. The orientalist who stayed in Hawraman asseverate in their references that the people of Hawraman are famous for their sagacity, cleanliness and accuracy. Tawella is another Hawraman town about eleven miles to the east of Biyara. Edmonds, the late British adviser who stayed in the area for a period of time compared Biyara and Tawella to two sisters because of the similarity between them. The people of Hawraman speak a special Kurdish dialect called Hawrami by

which the people of Hawraman are recognized in the other territories of Kurdistan.

pear: هه رمیج
 studded: ته نراوه
 multicoloured: هه مه رنگ
 granite: جوژه بهردیکی رهق و خوژله میثشییه
 quarry: کانه بهرد
 wood burning stove: سوئیای دار
 gush: هه لده قولتی
 knitting: چینین
 asseverate: دوو پاتی ده کاته وه
 orientalist: ره ژه ه لاتناس
 sagacity: زیره کی
 mohair: مه ره ز
 twig: توول
 yarn: ده زوو
 horn: شاخی گیانه وهر
 scenery: دیمه نی سروشتی
 summer resort: هاوینه هه وار
 shepherd: شوان
 pipe: شمشال
 lane: تووله ری
 merry - making: هه لپه رکی و که یفکردن
 maiden: کچه عازهب
 sequined gown: که وای پووله کدار
 shake down: ده بته کیتی
 log: داری سووتاندن
 raisin: میبوژ
 kernel: کاکله
 game: گوشتی گیانه وهر و بالنده ی راو کراو
 glowing charcoal: پشکو
 the late: خوالیخو شیبوو

peak: لووتکه ی شاخ
 territory: ناوچه
 orchard: باخ
 walnut: گوژ
 pomegranate: هه نار
 grapes: تری
 berry: توو
 fig: هه نجیر
 peach: قوخ
 apricot: قه یسی
 greengage: هه لووژه
 almond: بادهم

تەوېتلە بەناسايى دەكرىن كە ئەمانەش سى شارۋچكە تى بەناوبانگى ناوچەى ھەورامان.

ئېمە ناتوانىن بە وشە دەرى برىن كە دېمەنە سروسىتېبەكانى ئەم ناوچەى بە چەند جوان و سەرنجراكىشن. لە ھاویندا ۋەكو باشتىن ھاوینەھەوار رۆل دەبىنى. زۆر خۆشە لە سېبەرى بەكېك لەو دار بەرووانە دانېشى لەسەر رووى ئەو شاخەى كە بەرامبەر بەبەشە سەرەكېبەكەى شارۋچكەكەى. لەوېدا تۆشەمالى فېنكت پى خۆشە و گوى دەگرى لە شوانېك شمشال لى دەدات و مەرەكانېشى لەسەر گىا دەلەوەرېتى. تۆ ۋا ھەست دەكەى لەناو فرۆكەى بەكدا بېت كە بەسەر شارۋچكەكە و باخەكاندا بفرېئ و رووبارە پېچاوپېچەكەش بەناوباندا ھاژەى بېت.

لە بەھاردا كاتېك كە پىاسە دەكەىت بەدرېژابى بەكېك لەو تولىرېتېانەى كە دەتبا بۆ سنوور دلت بەتەواوى دەكرېتەو بەبۆنە خۆشەكەى ئەو درەختانەى كە گوليان كر دوو و بۆنى ئەو گژوگىا و گولە كىوېبە ھەمەرەنگانەى كە بەشېوېبەكى سروسىتى لەناو باخەكاندا دەروېن. گوتت لە خوتېندى بولبول دەبېت و كوران و كچانىش دەبىنى لە سېبەرى دارگوتېزەكاندا گۆرانى دەلېن و ھەلپەركى دەكەن، لە ھەمان كاتدا خۆشەوېستان وشەى خۆشەوېستى لەگەل بەكتردا دەگۆرنەو و بەلېن دەدەن بەكتر نەخەلەتېن. ئەوانەش كە لە ھەولئى ئەو دەدان خۆشەوېست بۆ خويان بدۆرنەو بەپەرۆشەو سەرنج دەدەن بەبى ئەوې بەشدارى ھەلپەركى و كەىفكردەنەكە بەكەن، چاويان لە كچە عازەب دەبى كە بەكەواى پوولەكدار و جلوپەرگى جوان رازاونەتەو.

لەم ناوچەى بەدا ۋەرزى پايز جوانى و سەرنجراكىشانېكى تايبەتى خۆى ھەى. مېوې بەتامى ۋەكو گوتېز و ھەنار و بەھى و گوتېز پېدەگا. ھەندى لەو گوتېزانەى كە پېنگەىشتوون لە دار گوتېزەكان دەكەونە خوارەو. ئەوانەشى كە ماون پىاويك سەردەكەوئى بۆ سەر دار گوتېزەكان و بەدارىكى درېژ دەبانئەكېتى و دەكەونە خوارەو. ھەوا فېنك دەبى و گەللاى درەختەكان دەوەرئ. كاتېك كە شەماليكى سووك ھەلئەكەت ھەزارەھا گەللاى زەرد و قاوېى دەبېنېن دەكەونە خوارەو. گوندنشىنەكان دەست دەكەن بەكۆكردەنەوې دارى وشك و كۆتەرەدار بۆ ئەوې خويان ئامادە بەكەن بۆ زستانى زۆر سارد كە لەو ماوېبەدا باران و تەرەزە و بەفرىكى زۆر دەبارئ. لە شەوېكانى زستانى زۆر ساردا خېزانەكان بەدەورى سۆياكانىاندا دادەنېشن و چىرۆك و ئەفسانە دەگېرنەو، لە ھەمان كاتدا مېوژ و كاكە و بەھى و ھەنجىرى وشك و ھەنارى شىرىن و تووى وشكى بەتام دەخۆن.

ئەمەى لای خوارەو بەسېكى راست و دروستى شوېنى لەداىكېوئە كە پېى دەوترئ بىارە بەكېكە لە شارۋچكە بەناوبانگ و سەرنجراكىشەكانى ناوچەى ھەورامان لە كوردستاندا:

لە دەى تەموزى ۲۰۰۳دا سەردانىكى شوېنى لەداىكېوونى خۆم كرى پېى دەوترئ «بىارە» كە شارۋچكەى بەكې خۆش و سەرنجراكىشە لەناو دۆلېكى گەورە و قولدا بەشاخى بەرز دەور دراو، نېكەى پەنجا مېل لە باشورى رۆژھەلانى سلىمانىبەوېبە.

شارۋچكەكە بەباخ و باخاتېك دەوردراو كە برېكى زۆر لە گوتېز و ھەنار و ترى و توو و ھەنجىر و قوچ و قەىسى و ھەلوژە و بادەم و ھەرمى بەرھەم دەھېن. لە باكورەو دەوئەكە بەشاخى ھەورامان كۆتايى دى كە بەرزترىن شاخى بەردىنە لە ناوچەكەدا. رووھەى تەنراو بەگژوگىا و گولئى كىوې ھەمەرەنگ و بۆنخۆش كە بۆنېان خۆشترە لە بۆنى ئەو بۆنانەى كە لە بازار دەىكرىن. رووبارىكى پېچاوپېچ بەناو باخەكاندا دەروا لەناو دۆلە قوول و گەورەكەدا و شارۋچكەكە دەكا بەدوو بەشەو كە بەسې پرد لەسەر رووبارەكە دوو بەشەكە دەبەستىن بەبەكەو.

خانوى شارۋچكەكە لە «گرانېت» دروست كراون كە ئەوېش جۆرە بەردېكى خۆلەمېشى پەقە لەناو كانە بەردەكانى ناوچەكەدا دەست دەكەوئى. بەدارى چنار سەر گىراون و بەقور و خۆل داپۆشراون. لە ھەر بنمېچېكدا كونىكى خرى ھەى و دووگەل كېشىكى سۆياى دارى لېو دەپتە دەرەو كە لە تەنەكە دروست كراو. زۆرېى خانووەكان لەسەر رووى شاخەكان. ئەو ئاو سارد و روونەى كە لە كانىبەكان ھەلئەقوئى ئاوى باخەكان دەدات و ئاوى خواردەنەوېش بەتەواوى تەرخان دەكا بۆ شارۋچكەكە. لەناو شارۋچكەكەدا نەخۆشخانەى بەكى بچووك و قوتابخانەى بەكى دواناۋەندى و قوتابخانەى بەكى سەرەتايى ھەى. زۆرېى گوندنشىنەكان جووتيارن و باخ و باخاتيان ھەى و مانگا و مەر و بزى و مرىشك و قەل و قاز و مراوى و ھەنگ بەخېو دەكەن. ھەندىكىيان خەرىكى پېشەسازى دەستكردن ۋەكو چىنېنى جۆرە پىلاوئىكى تايبەتى ھاوینەى سووك لە دەزووى لۆكە و چىنېنى قوماشى ناوخواى لە مەرەز و چىنېنى سەبەتە و پلاوپالئىو و سەبەتەى مېوھە لە توولئى دار بى. لە رابوردوودا ھەندى كەس بەعادەتى چەقوئى دەسك شاخ و تەورداس و تەورزېن و مەقاش و مەقەلى و تەور و داس و كەرەنتو و قاپ و قاقاخى دار و تەشىيان دروست دەكرد. تەنەت رۆژئانى ئەمرو ھەندى لەو پېشەسازىبە دەستكردانە لە ھەجىج و ھەورامان

هەندى كەس وەكو ئارەزوویك راوی ئاژەلى كىوى و كەو دەكەن. نان و هەندى پىويستى ئاسايى بە كۆل هەلدەگرن و سەردەكەون بۆ سەر شاخە بەردىنەكەى هەورامان. لە كاتى رۆژدا راوی ئاژەلى كىوى و كەو دەكەن. كاتىك كە شەو داىەت دەچنە ناو ئەشكەوتىكەو و بەدار بەرووى وشك ئاگرىكى گەورە دەكەنەو. لە دواییدا لەسەر پشكۆكە دەست دەكەن بەبژاندنى گۆشتى بەتامى ئەو شتانەى كە راویان كەردوون. دواى نانى ئىواره دەست دەكەن بەجگەرەكیشان و گۆرانى وتن و گىرانەوہى چىرۆكى موغامەرات هەتاكو بەدەورى ئاگرەكەدا خەويان لى دەكەوى.

ئەم شارۆچكەى و هەموو شارۆچكە و گوندەكانى تر لەو ناوچە شاخاويىەى سەر سنورى عىراق و ئىيران ناوچەبەك پىكدەهين پىي دەوترى هەورامان. ئەو رۆژەلا تەناسانەى كە لە هەورامان ماونەتەو لە سەرچاوەكانىندا دووپاتى دەكەنەو كە خەلكى هەورامان بەزىرەكى تايىبەتى و پاكوخاويىنى و وردىبەو بەناوبانگن. تەويىلە شارۆچكەبەكى تى هەورامانە نىزىكەى يانزە ميل لە رۆژەلاتى بيارەوہىە. «ئىدمۆندز» راوتىكارى بەرىتانى خوالىخوشبوو كە ماوہبەك لە ناوچەكەدا ماوہتەوہ بيارە و تەويىلەى شوپھاندوون بەدوو خوشك لەبەر هۆى ئەو لە بەكچوونەى كە لە نىوانىندا هەبە. خەلكى هەورامان بەزاراوەبەكى كوردى تايىبەتى قسە دەكەن كە پىي دەوترى هەورامى، بەهۆى ئەو زاراوہە خەلكى هەورامان لە ناوچەكانى تى كوردستاندا دەناسرىنەوہ.

4- Mam Homer and a Grizzly

Mam Homer was an old single man. He used to live in a small room built by himself beside a cave on the surface of Hawraman Mountain. He scarcely came to Biyara to buy his needs. He was a good marksman and beekeeper. His bees made the best type of white honey.

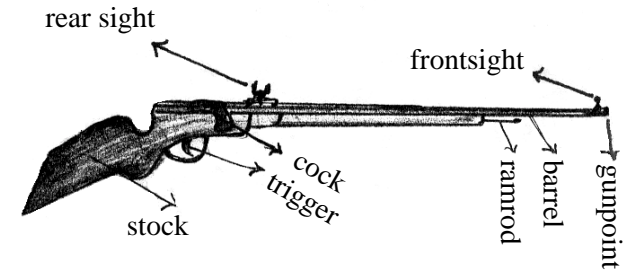
One autumn night Mam Homer heard some rustles behind his room. He took his rifle and went out. He saw a bear climbing a hawthorn behind his room. He fired at the bear and reloaded his rifle. The bear got wounded in the leg. It came down the hawthorn and attacked Mam Homer. While they were wrestling with each other, Mam Homer managed to insert the barrel of his rifle into the mouth of the bear; but he was so confused that he couldn't find the trigger with his finger to fire. At last his finger fell on the trigger by chance and the rifle went

off with a loud sound. The bear lost its balance and dropped dead. Thus Mam Homer was saved from that fierce beast.

٤- مام هۆمەر و ورچىكى گەورە و درندە

مام هۆمەر پىوايتكى پىرى بى ژن بوو، بەئاسايى لە ژوووتىكدا ژيانى دەبردە سەر كە خۆى لە تەنىشت ئەشكەوتىك لەسەر رووى شاخى هەورامان دروستى كەردبوو. زۆر بەكەمى دەهات بۆ بيارە بۆ كرىنى پىويستىبەكانى. تەنگىچى و هەنگەوانىكى باش بوو، هەنگەكانى باشترىن جۆرى هەنگىنى سپىيان دروست دەكرد.

شەوتىكى پايز مام هۆمەر گوتى لە هەندى خشەخش بوو لە پشتى ژووورەكەبەوہ. تەنگەكەى هەلگرت و چوہ دەروہ. ورچىكى بىنى سەردەكەوت بۆ سەر دار گۆرپىك لە پشتى ژووورەكەبەوہ. تەقەى كەرد لە ورچەكە و دووبارە فىشەكى خستەوہ ناو تەنگەكەى. لاقى ورچەكە برىندار بوو و لەسەر دار گۆرپەكە هاتە خوارەوہ و بەلامارى مام هۆمەرى دا. لە كاتىكا كە پىكەوہ زۆرانبازيان دەكرد مام هۆمەر توانى لولەى تەنگەكەى بكا بەناو دەمى ورچەكەدا، بەلام ئەوئەندە تىكچووبوو نەيدەتوانى بەپەنجە پەلەبىتەكەى تەنگەكە بەدۆزىتەوہ و تەقە بكا. لە كۆتايىدا بەرپىكەوت پەنجەى كەوتە سەر پەلەبىتەكە و تەنگەكە دەرچوو بەدەنگىكى گەورەوہ. ورچەكە هاوسەنگى تىكچوو و كەوت و مرد. بەم جۆرە مام هۆمەر رزگارى بوو لەو گىبانەوہرە درندەبە.

- grizzly: جۆرە ورچىكى گەورە و درندە
- marksman: نىشانەشكىن، تەنگىچى
- rustle: خشە
- hawthorn: زەرور برى = may: دار گۆرپ

5- A Crafty Gypsy

One Friday morning I heard my doorbell ringing. When I opened the door, I saw a young swarthy gypsy dressed in black. She looked at me and said, "I am a fortune teller and a palmist. I practise hypnotism and I have information about horoscopes. I can fruster amulets as well." As soon as she finished her speech, I said to her, "You had better go to another house because we don't believe in superstitions." Then she showed me a small bottel, two turquoises and a rosary, trying to tempt me to buy them. I asked her what there was in the small bottle. she said that it contained philtre. I smiled and said to her, "You had better drink the philtre yourself because it is good for you. At last the crafty gypsy begged me to give her some alms. I offered her five dinars and told her to go away. Thus I got rid of that crafty gypsy.

۵- قهره‌چیتکی مه‌کریاز

سه‌رله‌به‌یانیه‌کی هه‌ینی گویم له زه‌نگی ده‌رگا که بوو لیبیدا. کاتیک که ده‌رگا که م کرده‌وه قهره‌چیتکی که نجی ره‌شتاله‌م بینی جلی ره‌شی له‌به‌ردابوو. کچه قهره‌چه‌که سه‌یری کردم و وتی: «من خوینه‌ری ناو له‌پ و به‌ختگرم. ته‌نومی موگناتیبسی ده‌که‌م و زانیاریم هه‌یه ده‌رباره‌ی بورجه‌کان. هه‌روه‌ها ده‌توانم دوعا به‌تال بکه‌مه‌وه.» منیش که قسه‌که‌ی ته‌واو کرد ده‌سته‌جی پیم وت: «باشتر وایه بچی بو‌مالتیکی تر چونکه ئیمه باوه‌رمان نییه به‌خورافات. له دوایبیدا بوتلتیکی بچووک و دوو پیروزه و ته‌سبیتیکی پیشاندام و هه‌ولئ دا سه‌رنجم راکیشی بو‌ئه‌وه‌ی بیانکرم. منیش پرسیارم لی کرد و وتم بوتله‌که چی تیدایه. ئه‌ویش وتی شه‌رابی خو‌شه‌ویستی تیدایه. منیش زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کم کرد و پیم وت: «باشتر وایه خو‌ت شه‌را به‌که بخوینه‌وه چونکه بو‌خو‌ت باشه.» له کو‌تاییدا کچه قهره‌چه مه‌کریزه‌که لیم پارایه‌وه هه‌ندی خیری پی بکه‌م. منیش پینج دینارم پیشک‌ش کرد و پیم وت بروا. به‌م جو‌زه ئه‌و قهره‌چه مه‌کریزه‌م له کو‌لئ خو‌م کرده‌وه.

مه‌کریاز، فیلباز: crafty = cunning

قهره‌چ: gypsy

ره‌شتاله: swarthy

به‌ختگر: fortune teller

خوینه‌ری ناوله‌پ (قاری‌ء الکف): palmist

ته‌نومی موگناتیبسی: hypnotism

بورج: horoscope

دوعا: amulet

به‌تالی ده‌کاته‌وه: fruster

شتی پروپوچ، خورافات: superstitions

پیروزه (فیروز): turquoise

شه‌رابی خو‌شه‌ویستی: philtre

ته‌سبیحی سه‌له‌واتدان: rosary

خیر: alms

6- A Memory of Daily Life in a Traditional Kurdish Village

It is pleasant to live in a traditional Kurdish village. In the morning you can see women churning yogurt mixed with water to get butter and buttermilk. You can see a girl spinning wool with a spindle and talking to another girl baking bread on a griddle. During the day goats bleat, cows bellow, donkeys bray, horses neigh, hens cackle, cocks crow and turkeys gobble.

Late in the afternoon after the daily hard work, boys and girls make themselves look smart. Some boys try to flirt with flirtatious coquettish maidens by exchanging signs and words of love.

As soon as it gets dark, the village becomes quiet. Far away in the distance owls hoot and wolves howl with their melancholy sound which is traditionally believed to be a sign of disaster.

During the winter nights children sit round wood - burning stoves and listen to their parents telling them stories about goblins and demons till they fall asleep.

۶- بیره‌وه‌ریه‌کی ژبان‌ی رۆژانه له گوندیکی کورده‌واریدا

خو‌شه ژبان به‌ریته سه‌ر له گوندیکی کورده‌واریدا. به‌یان‌یان ده‌بینی ژنان مه‌شکه ده‌ژنه‌ن بو‌ئه‌وه‌ی که‌ره و دۆبان ده‌ست بکه‌وی. چاوت له کچیک ده‌بی به‌ته‌شی خوری ده‌ریسی و قسه‌ش ده‌کا له‌گه‌ل کچیکی تر که نانی سه‌ر ساج ده‌کا. له کاتی رۆژدا بز ده‌بارین و مانگا ده‌بو‌رین و گویدریت ده‌زه‌ری و ئه‌سپ ده‌حیلین و مریشک ده‌گارین و که‌له‌شیر ده‌خوین قه‌ل قه‌ل لولو ده‌کا.

درهنگانتيك له پاش نيوهرېږدا له دواى ئيشى گراني رۆژانه كوران و كچان خوځيان جوان و رېځكوپيټك دهكهن. ههندي كور ههول دهدهن دلدارى بكهه له گهل كچه عازهبى غه مزه و نازكهري چاوباشقه لدا به گۆرېنه وهى ئيشارات و وشهى خوځشه ويستى.

كه تاريك دهكا دهسته به جې گونده كه بيدهنگ ده بى. له دووره وه كونده به بو ده خوځيڼى و گورگ ده لوورتيڼى به دهنگه غه مناكه كه يان كه له رووى بيروباوه رى دابونه ريتى كوڼه وه پروا وايه نيشانهى كارساته. له شه وه كاني زستاندا مندالان له دهورى سوځاي دار داده نيشن و گوځ له باوك و داځكيان ده گرن چيرېځكيان بو ده گيڼه وه ده ريارهى جنوكه و ديو هه تاكو خه ويان لى ده كه وي.

.....

- traditional: نه ريتى
- churn: ده ژهنى
- buttermilk: دږ
- spin: ده رپسي
- spindle: ته شى
- griddle: ساح
- bleat: ده بارپيڼى
- bellow: ده بوږپيڼى
- bray: ده زه رى
- neigh: ده حيليني
- howl: ده لوورتيڼى
- cackle: ده گارپيڼى
- crow: خوځيڼى، خوځيڼى كه له شير
- gobble: قلولو دهكا، قلولولوى قه
- smart: جوان و رېځكوپيټك
- flirt: دلدارى دهكا
- flirtatious: چاوباشقه ل
- coquettish: غه مزه و نازكه ر
- maiden: كچه عازهب
- owl: كونده به بو
- wolf: گورگ
- goblin: جنوكه
- demon: ديو

7- A Pleasant Picnic

On May 10, 2003 I went for a picnic with my family and spent a nice time in the country.

We found a nice place at the bank of a winding river near Haji Baiz village. We sat in the shade of aspen and willow trees. We watched the scenery and breathed fresh air. At noon we made a big fire out of dried branches of oak - trees. We grilled mutton and had a tasty meal under a big oak - tree. Then we started to play, dance and sing till 5 p.m.

I never forget that pleasant picnic and I hope we'll go for picnics whenever we have leisure.

.....

- winding: پيچاوپيچ
- aspen: چنار
- willow: دار بى
- oak - tree: دار به روو
- mutton: گوشتى به رخ
- leisure: كاتى پشوودان

۷- سهيرانتيكى خوځ

له ۱۰ مایسی ۲۰۰۳ دا له گهل خيزانه كه م رويشتين بو سهيرانتيك و كاتيكي خوځمان له لادى به سهر برد.

له قه راغى روو بارپيكي پيچاوپيچدا له نزيك گوندى حاجى بايز شوځينيكي باشمان دوزيبه وه. له سيبه رى چنار و دار بيده دانېشتين. سه رنجى دېه نى سروشتى جوانان دا و هه وای پاكمان هه لمرى. له نيوهرېږدا به لقي وشكى دار به روو ناگريكي گه وره مان كرده وه. گوشتى به رخمان له ژير دار به روويكي گه وره دا برژاند و ژه ميكي به تانمان خوارد. له دواييدا ده ستان كرد به ياري كردن و سه ما كردن و گوراني وتن هه تاكو كاتر ميځي پيځي ئيواره.

من هه رگيز نه و سه يرانه خوځشه م له بيير ناچيته وه و به هيوای نه وه م هه چ كاتيكي كاتى پشوودانمان هه بى بچين بو سه يران.

G

Sentences and Expressions on Formal Letters

رسته و دهسته واژه لهسه نووسراوی فهرمی

- To whom it my concern: بۆ لایه نه په یوه ندداره کان
  - Dear Sir: به پریز
  - Dear Sirs: به پریزان
  - Dear Madam: خانمی به پریز
  - Attached is a copy of our letter No. 234 dated May 20, 2004 concerning a campaign to update the voting system:
هاوپتیچ وینه ی نووسراومان ژماره ۲۳۴ له میژووی ۲۰ مایسی ۲۰۰۴ دهرباره ی هه لمه تیک بۆ نویتکردنه وه ی سیسته می دهنگان
  - Please find enclosed a copy of my CV:
تکایه هاوپتیچ وینه ی کورته ی ژباننامه مه بیبین
  - I look forward to hearing from you:
چاوه پری وه لایمی جه نابتانم
- CV = curriculum vitae = resumé:
- کورته یه ک دهرباره ی نه و پروانامه و ئیشانه ی که که سییک له ژبانی خویدا هه بیسووه و پیشکشی ده کا کاتیک که داوا بکا له ئیشیکدا دابه زری.
- This is to certify that Kalthoom Hama Khan is a graduate of Teachers Central Institute. She graduated from the above mentioned institute in 2002. We hereby grant her this document.
- گه واهی دده بن که لسوم همه خان دهرچووی په یمانگه ی مه لبه ندی مامؤستایانه . سالی ۲۰۰۲ له په یمانگه ی ناوبراو دهرچووه . به م پیته نه م به لگه نامه یه ی پی دهبه خشین.
  - Reference to your advertisement in Khabat News paper of April 3, 2004 concerning your need for an accountant, I am writing to apply for this job.
  - ئاماژه به ئاگاداریتان له رۆژنامه ی خه باتی ۳ ی نیسان ۲۰۰۴ دهرباره ی پیوسته بونتان به ژمپریاریک، من داواکاری پیشکشی ده که م بۆ نه م ئیشه .

- We draw your attention to the fact that you haven't fulfilled your duty properly.
- سه رنجتان راده کیشین بۆ نه و راستییبه ی که ئیوه نه رکی خو تان به شتیه ی راست جیبه جی نه کردوه .
- We admonish all the employees in your office for leaving the doors of the office open after office work.
- سه رزه نشتی هه موو کارگوزاران ده که یین له فرمانگه که تان چونکه دوا ی دهوام دهرگای فرمانگه که داناخن .
- We give Mr. Jack a warning not to leave the office during office hours without asking for permission.
- مسته ر جاک ئاگادار ده که یینه وه له کاتی دهوامدا فرمانگه به جی نه هیلتی به بی نه وه ی داوای مؤلت بکا .
- We owe you a great debt of gratitude for your cooperation in slum clearances in the city.
- نه و په پری سوپاسی جه نابت ده که یین بۆ هاوکاریکردنت له پاککردنه وه ی ناوچه پیس و پۆخله کانی ناو شار .

H

Sentences and Expressions on commercial Letters

رسته و دهسته واژه لهسه نووسراوی بازرگانی

- We acknowledge the receipt of your letter No. 340 dated July 12, 2004.
- جه نابتان ناگادار ده که یین نووسراوتان ژماره ۳۴۰ میژوی ۱۲ ی ته مووزی ۲۰۰۴ به دهستمان گه یشت.
- I have the pleasure to inform you that our office was transferred to the new building next to the Ministry of Health.
- خو شحالم جه نابتان ناگادار بکه م که فه رمانگه که مان گوتیزرایه وه بو بینا تازه که ی ته نیشستی وه زاره تی ته ندروستی.
- Please inform us about today's market quotation on wheat.
- تکایه له نرخه ته مپوژی گهنم له بازار ناگادارمان بکه ن.
- Our company ships the goods at your responsibility in accord with the enclosed invoice.
- به پیتی لیستی هاو پیچ کومپانیا که مان شته کان دهنیری خوتان لییان به رپرسیارن.
- We ask you to settle the bills on your name amounting to \$ 2000. otherwise, we will be obliged to take all measures against you.
- داواتان لی ده که یین پارهی ته و سه نه دانه تان بدن که به ناوی خوتانه وهن و بره که یان ده کاته ۲۰۰۰ دۆلار، ته گهرنا تیمه ناچار ده بین هه موو رپوشوتینیکی یاسایی دژ به ئیوه وه ربرگرن.
- The bill binds me to pay an amount of \$ 1000 to Mr. Jabar Fatah on September 4, 2004.
- من پایه ندی ته سه نه دهم به وهی که له ۱۰۰۰ دۆلار بدهم به جه بار فه تاح.

- On demand, pay to the order of Mr. Jack Brown the sum of only \$ 200 to Mr. Peter Green.
- لهسه ر فه رمانی به رپیز جاک براون بری ته نها ۲۰۰ دۆلار بدن به به رپیز پیتته ر گرن هه رکاتی داوا بکا.
- Please send us pro forma invoices for the goods ordered.
- تکایه لیستی ورده کاری ته و شتانه مان بو بنیرن که داواکراون.
- We have the pleasure to inform you that we have received our import licence valid for six months from the fixed date.
- خو شحالم ناگادارتان بکه یین که تیمه مو له تی هیتانی شتومه کمان وه رگرتوه و بو ماوهی شش مانگ کاری پی ده کری له میژوی دیاریکراوه وه.
- We regret to inform you that owing to unfavourable economic situation we will be unable to pay the bill No 242 amounting to \$ 10,000 due on November 29, 2004.
- به داخه وه ناگادارتان ده که یین که تیمه له بهر هژی بارودوخی تابووری ناله بار ناتوانین پارهی سه نه دی ژماره ۲۴۲ بدین که بره که ی ده کاته ۱۰۰۰۰ دۆلار و کاتی دانه که شی ۲۹ ی تشرینی دووه می ۲۰۰۴.
- We grant Mr. Jalal Amin the exclusive right to sell Vestel TV sets in Hawler and Sulaimani.
- تیمه مافی تاییه ت ده به خشین به به رپیز جه لال ته مین بو فروشتنی ته له فریونی قیستل له هه ولیر و سلیمانی.
- Mr. Tom Brown grants Mr. Peter White a commission of %10 on all sales effected through him.
- مستر توم براون عموله یه ک به رپیز له سه دا ده ده به خش به مستر پیتته ر وایت بو هه موو ته و فروشتنانه ی که به هژی خو یه وه ته نجام ده دهرین.
- The period of this agency is fixed at five years commencing as from December 1, 2004.
- ماوهی ته و ه کاله ته به پینج سال دیاریکراوه که له یه کی کانوونی یه که می ۲۰۰۴ ه وه ده ست پی ده کا.

- Each side may terminate this contract by giving notice to the other side two months before the expiry of the contract.

- هه‌ریه‌که له لایه‌نه‌کان بۆی هه‌یه کۆتایی به‌م قۆنته‌راته به‌یتن به‌وه‌ی که دوو مانگ پێش ته‌واو بوونی ماوه‌ی قۆنته‌راته‌که لایه‌نه‌که‌ی تر ئاگادار بکاته‌وه.

I- A Letter of Condolence

December 3, 2004

Dear John

The news of your father's passing away was a bad shock to us all. We cannot express by words how sorrowful we are. I wish I could attend the funeral. Please give our condolences to all the members of your family. I hope you bear this difficulty because we all know the fact that no one is immortal except God.

پرسه‌نامه

٣ی کانوونی یه‌که‌م ٢٠٠٤

به‌پێژ جۆن

هه‌والی کۆچی دوایی باوکت کۆستیکی ناخۆش بوو بۆ هه‌موومان. ئێمه ناتوانین به‌ وشه‌ ده‌ری برین که چهند خه‌فه‌تبارین. خۆزگه‌ بمتوانیایه‌ ناماده‌ی رێپوره‌سمی جه‌نازه‌که‌ بوومایه‌. تکایه‌ پرسه‌ و سه‌ره‌خۆشی ئێمه‌ بگه‌یه‌نه‌ به‌هه‌موو ئه‌ندامانی خێزانه‌که‌ت. هه‌یوام وایه‌ به‌رگه‌ی ئه‌م ناره‌حه‌تییه‌ بگری چونکه‌ ئێمه‌ هه‌موومان ئه‌و راستیی ده‌زانین که هه‌یج که‌س نه‌مر نییه‌ جگه‌ له‌ خوا.

J

Miscellaneous Sentences on Bewildering Words

رسته‌ی هه‌مه‌جۆر له‌سه‌ر وشه‌ی سه‌رشپۆینه‌ر

- The **miner** made up his **mind** to **mine** the field.

- مین دانه‌ره‌که‌ بریاری دا کیتلگه‌ مین ریتز بکا.

- I don't **mind** walking home.

- من پێم ناخۆش نییه‌ به‌ پێی بچمه‌وه‌ بۆ مال.

- I informed the police that the butt found near a **mine** in the **goldmine** was not **mine**.

من پۆلیسم ئاگادار کرده‌وه‌ که ئه‌و ئاغزه‌ جگه‌ره‌یه‌ی که له‌ناو کانه‌ زپه‌که‌دا له‌ نزیک مینیک دۆزرایه‌وه‌ هی من نه‌بوو.

- **Mind** your own business. Don't set your **mind** on anything that doesn't concern you.

خه‌ریکی ئیشی خۆت به‌. خۆت سه‌رقاڵ مه‌که‌ به‌شتیکه‌وه‌ که په‌یوه‌ندی به‌تۆوه‌ نه‌بێ.

- The farmer told the kids not to scatter the **ground** fodder on the **ground**.

جووتیاره‌که‌ به‌منداڵه‌کانی وت ئالیکه‌ هارپه‌راوه‌که‌ به‌سه‌ر زه‌وییه‌که‌دا بلاو نه‌که‌نه‌وه‌.

- He was such a good **shot** that he **shot** the grouse with one **shot**.

ئه‌و نیشانه‌ شکیینیکی وه‌ها باش بوو به‌ یه‌ک گولله‌ قه‌تیکه‌ی کوشت.

- TV **shots** showed how the criminal was detained.

گرته‌ی ته‌له‌فزیۆنی پێشانی دا که چۆن تاوانباره‌که‌ ده‌ستگیر کرا.

- A shotgun cartridge contains **shots**.

فیشه‌کی تاپر ساچمه‌ی تێدایه‌.

- I like partridge **shooting**.

ئاره‌زووم له‌ راوه‌ که‌وه‌.

- Don't **shoot** at the squirrel.

ته‌قه‌ مه‌که‌ له‌ سمۆره‌که‌.

- The new **shoots** of the greengage tree are beautiful.

ته‌رزه‌ تازه‌کانی دار هه‌لووژه‌که‌ جوانن.

- Crows were cawing and wolves were howling in the forest.
له ناو دارستانه که دا قهله په شه ده بقراند و گورگ ده یلووران.
- An **adder** has bitten the cow in the **udder**.
که وه ماریک داویه تی به گوانی مانگا که وه.
- That **urban** man doesn't wear a **turban**.
نه و پیاوه شارییه میزه له سهر ناکا.
- The **lion** took a bite at the **loin** of the deer.
شیره که قه پیک گرت له که له که ی ناسکه که.
- We saw a **plane** flying over sharazoor **plain**.
تیمه فرۆکه یه کمان بینی به سهر ده شتی شاره زووردا ده فری.
- A **plane** is a tool used for making the surface of wood smooth.
رهنده نامیریکه به کاردی بۆ سافکردنی رووی دار.
- Do you want **plain** paper or lined paper?
تایا تو کاغزی ساده ت ده وی یان خه تدار؟
- Chiman turned **pale** when she saw that there was a frog in her **pail**.
چیمه رهنگی زرد هه لگه را کاتیک که بینی بۆتیک له ناو سه تله که یدا بوو.
- When a dog sees its owner, it **wags** its **tail**.
کاتیک که سه گ خاوه نه که ی ده بینی کلک ده له قینی.
- Why don't you **tell** us a **tale**?
بۆچی تو چیرۆکی کمان بۆ ناگپریته وه؟
- When are the **wages** paid?
که ی کرپکان ده درین؟
- We tried to **lessen** the political tensions in the city but no one **listened** to us.
تیمه هه ولتمان دا گرژی سیاسی له ناو شاره که دا که م بکه ی نه وه به لام هیچ که س به گوئی نه کردین.
- Did you enjoy the **lesson**?
تایا تو وانه که ت پین خوش بوو؟
- **Gargle** with salty water because it is good for your sore throat.
غهرغره بکه به ناوی سویر چونکه بۆ قورگ نیشه که ت باشه.

- Water **gurgles** as it gushes from a spring.
تاو قولپه قولپ ده کا کاتیک که له کانی هه لده قولی.
- The roof is **leaking**.
بنمیچه که دلۆپه ده کا.
- Chop the **leek** and slice the cucumbers.
که وه ره که بجنه و خه یاره که قاش بکه.
- There is a **leak** in the barrel.
به رمیله که کونیک تی دایه.
- Kurdish villagers build their houses in the **lee** of the mountains to avoid gales.
کورده گوندنشینه کان خانوه کانیاں له په نای شاخه کاند ا دروست ده که ن بۆ نه وه ی له ره شه با به هیزه کانه وه دوور بن.
- The hunter showed me a bear **lair** on the surface of Hawraman Mountain.
راوچییه که لانه ورچیک پی شان دام له سهر رووی شاخی هه ورامان.
- I don't like him because he is a **liar**.
من نه وم خوش ناوی چونکه درۆزنه.
- An ostrich **plume** is beautiful.
په ره نه عامه جوانه.
- A ripe **plum** is sweet.
هه لووژهی گه بیو شیرینه.
- The **plump** child ate a sugar **lump**.
منداله خرینه که کلۆ شه کرپکی خوارد.
- Tell the child to chew the **lump** well before swallowing it.
به منداله که بلتی پارووه که به باشی بجوی پیش نه وه ی قوتی بدا.
- The man has a **lump** on his head.
لوویک به سهری پیاوه که وه یه.
- The **lamp** doesn't give enough light.
چراکه رووناکي ته واو نادات.
- Can a **plumber** repair a broken tap?
تایا بۆریچی ده توانی به لوعه ی شکا و چاک بکا ته وه؟
- A **flea** market sells second - hand goods at law prices:
بازاری له نگه شتومه کی کۆن به نرخي هه رزان ده فرۆشی.
- Was he able to **flee** from the enemy?
تایا نه و توانی له دهستی دوژمن را بکا؟

- The extermination of insects such as locusts, ants, **fleas**, lice, worms, flies and small flies is not an easy task.

قهلاچۆکردنی میرووی و دهکو کولله و میرووله و کیچ و ئهسپی و کرم و میس و میشووله کاریکی ئاسان نییه.

- The American **fleet** makes use of the most modern technologies in war.

هیتری دهریایی ئهمهریکا تازهترین تهکنۆلۆجی بهکار دههینی له شهردا.

- She wears **fleece - lined** slippers at home.

ئهو له مالهوه سووکه پیتلاوی بهخوری ناویۆشکراو له پی دهکا.

- A protractor is a tool used for measuring **angles**.

گۆشه پیتو ئامیتریکه بهکاردی بۆ پیتوانی گۆشه.

- The religious man talked about **angels**, fairies and genies.

پیاوه ئاینییهکه باسی فریشته و پهری و جنۆکهی کرد.

- The shopkeeper whose shop is in the **alley** fleeces his customers.

ئهو دوکاندارهی که دوکانهکهی له کۆلانهکه دایه کربارهکانی خۆی دهخهله تینتی (واتا: شتیان بهگران پی دهفرۆشی).

- Canada is a NATO **ally**.
که نه دا هاوپهیمانی ناتۆیه.

- She can't **bear** working ten hours a day.

ئهو بهرگهی ئهوه ناگری رۆژی ده کاتژمیر ئیش بکا.

- There is a **bear** in the cave.
ورچیک له ناو ئهشکهوته که دایه.

- I don't drink **beer**.
من بیره ناخۆمهوه.

- They put the corpse in a **bier**.
ئهوان لاشه که یان خسته ناو دارمهیتیکه وه.

- He decided to grow a **beard** and a moustache.

ئهو برپاری دا ریش و سمیل بهیتیتته وه.

- The farmer was **peering** at the **pears** on the pear - tree.

جووتیاره که به وردی سهیری ههرمیکانی دهکرد به دار ههرمیکه وه.

- Do you like **pea** soup or bean **soup**?

ئایا ئاره زووت له شلهی بازبلایه یان شلهی لۆبیا؟

The child wants to have a **pee**.
منداله که دهیهوئ میز بکا.

- Tell the child to wash his hands with **soap** and water.

به منداله که بلتی دهستی بهئاو و سابوون بشوا.

- It is time for us to **wean** the child.

کاتی ئهوه هاتوو منداله که له شیر بپینه وه.

- Uproot the **weeds** in the field.

گژوگیای ناو کیتلگه که بهرگ و ریشه وه ههلهکه نه.

- There is a **wee** drop of ink on your shirt.

دلۆپتیکي زۆر بچووک له مهره که ب به کراسه که ته وه یه.

- I **ween** that our team will win the game.

من بروام وایه تیمه که ی ئیمه یارییه که ده باته وه.

- We may **lose** each other in the crowd.

له وانیه ئیمه له قهله بالغییه که دا یه کتر ون بکه ین.

- The horse has broken **loose**.
ئه سپه که به ربوه.

- You have a puncture. **Loosen** the nuts and change the wheel.

تایهت په نچه ره. سه مووله کان بکه ره وه و تایه که بگۆره.

- We made a **loss** on the deal.
ئیمه له مامه له که دا زهره رمان کرد.

- An **owl** hoots at night.
کونده به بۆ به شه و ده خوتینی.

- An **awl** is a pointed tool used by a shoe repairer for picking holes in leather.

دهوش ئامیتریکي نووک تیژه پینه چی به کاری دههینی بۆ کونکردنی چه رم.

- Let's sit in the back **row**.
با له ریزی دواوه دانیشین.

- A boatman can **row** well.
به له مه وان ده توانی به باشی سه و ل لی بدا.

- Gona likes **raw** tomatoes.
گونا ئاره زووی له ته ماتهی خاوه.

- I **expect** a rise in fuel prices next month.

من پیشبینی ده‌کهم مانگی تاینده نرخی سوو ته‌مه‌نی به‌رز بییته‌وه.

- All the trees were cut down **except** the osier.

هممو دره‌خته‌کان برادرانه‌وه جگه له چه‌قه‌بییه‌که.

- Some of the prisoners tried to **escape** but they were not successful.

هه‌ندی له دیله‌کان هه‌ولیان دا رابکه‌ن به‌لام سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون.

- She didn't **accept** to marry the boy.

ئه‌و رازی نه‌بوو شوو بکا به‌کوره‌که.

- We have to think of the problem from every **aspect**.

پتوبسته ئیمه له هه‌موو پروتیکه‌وه بیر له گرفته‌که بکه‌ینه‌وه.

- I **weigh** 75 Kilos.

من کیشم هه‌فتا و پینج کیلویه.

- What is your **weight**?

تو کیشت چه‌نده؟

- The policeman forced his **way** through the crowd.

پولیس‌ه‌که به‌زور به‌ناو قه‌له‌بالغییه‌که‌دا رویشت.

- Natural yogurt contains **whey**.

ماستی سروشتی ناویکی مزی مه‌یله‌و زه‌ردی تیدابه.

- He has some **weird** ideas.

ئه‌و هه‌ندی بیروبوچوونی نامۆی هه‌یه.

- Don't have friendship with **weirdos**.

هاورپییه‌تی که‌سانی نامۆ مه‌که.

- The farmer built a **weir** across the stream so that the water would rise and flow through the brooks.

جووتیاره‌که به‌ریه‌ستیکی له‌به‌ر جوگه‌که‌دا دروست کرد بو‌ئه‌وه‌ی ئاوه‌که به‌رز بییته‌وه و به‌ناو جوگه‌له‌کاندا برۆا.

- A cold **draught** is coming in through the open window.

ته‌وژمی بایه‌کی سارد به‌ناو په‌نجه‌ره‌ کراوه‌که‌دا دپته‌ ژووره‌وه.

- Can you play **draughts**?

تایا ده‌توانی یاری دامه‌ بکه‌ی؟

- We suffered two years of **drought**.

ئیمه دوو سال بی بارانیمان چیژا.

- Hold the **rein** to control the horse.

له‌غاوه‌که بگره‌ بو‌ئه‌وه‌ی ئه‌سه‌په‌که کۆنترۆل بکه‌ی.

- He became a minister during the **reign** of the king.

ئه‌و له سه‌رده‌می پاشاکه‌دا بوو به‌وه‌زیر.

- A thief uses a **ladder** to climb up a wall.

دز په‌یژه‌ به‌کارده‌هینی بو‌ئه‌وه‌ی به‌دیواردا سه‌ر بکه‌وی.

- He is suffering from the inflammation of the **bladder**.

ئه‌و تووشی هه‌وکردنی میزڵدان بووه.

- My hands are tingling from cold.

ده‌ستم له سه‌رمادا سپرووه.

- A copper pot will **tinkle** if you beat it with your hand.

مه‌نجه‌لی مس ده‌زرنگیته‌وه ئه‌گه‌ر به‌ده‌ست لپی بده‌ی.

- A baby **babbles**.

مندالی ساوا گروگال ده‌کا.

- Waran is fond of **bubble** gum.

واران ئاره‌زووی له بنیشتی بلقداره.

- Waran likes a hat with a **bobble** on top.

واران هه‌زی له کلاوتیکه‌ گوله‌نگیکی به‌سه‌ره‌وه بیت.

- Damn those who built this bad **dam**.

له‌عنه‌ت له‌و که‌سانه‌ی که ئه‌م به‌نداوه خراپه‌یان دروست کرد.

- The colt, the filly and the **mare** are grazing in the pasture.

جوانه‌که و نۆماکه و ماینه‌که له له‌وه‌رگاکه‌دا ده‌له‌وه‌پین.

- Don't let those drunken boys **mar** the game.

مه‌هیله‌ ئه‌و کورپه‌ مه‌ستانه‌ یارییه‌که تیک بده‌ن.

- Put some leaven into the boiled milk, cover it with a thick piece of **cloth** and **leave** it there until it **clots** and becomes good yogurt.

هه‌ندی هه‌وین بکه‌ره‌ ناو شیره‌ کولاوه‌که‌وه و به‌پارچه‌ قوماشیکی ئه‌ستوور دایپۆشه‌ و وازی لی به‌ینه‌ هه‌تاکو ده‌مه‌یی و ده‌بی به‌ماستی باش.

- The cow is **bellowing** below the hill.

مانگاکه له‌ خواره‌وه‌ی گرده‌که‌وه ده‌بۆرینی.

- I bought some **corn** for the chickens:
من هه ندى دانە و پلەم كرى بۆ مريشكه كان.
- The farmer's son found some **acorns** under an oak - tree.
كوپى جووتياره كه له ژير دار به پروو پيكدان هه ندى به پرووى دۆزيبه وه.
- As soon as the **sun** shone, the farmer started sowing seeds.
كه خۆر ههلههات دهستبه جى جووتياره كه دهستى كرد به تۆ وه شاندى.
- A sculptor can **carve** a flower out of a piece of stone.
به يكه رتاش ده توانى له پارچه بهردىك گولپىك ههلبكوئى.
- She always **craves** loquats: ئەو هه ميهشه شهيداي يهنگى دنيايه
- That **craven** boy didn't allow the dentist to pull his bad tooth out.
ئەو كوپه ترسنوكه نه يههيشت پزىشكى ددان ددانه خراپه كهى بۆ دهر بهيتى.
- The bedroom **suite** doesn't **suit** my needs.
تاقمى ژوورى نوستن له گه ل پتويستيبه كانى مندا ناگونجى.
- **Honeydew** is as sweet as **honey**. گه زۆى سروشتى وه كو ههنگوين شيرينه .
- The **wind** is blowing now. ئيستاهه وا ههلى كردوه .
- I forgot to **wind** my watch. له بىرم چوو قورميشى كاترم بیره كه م به كم .
- **Wind** the thread onto the reel. ده زوو كه ههلكه بۆ سه به كره كه .
- The snake **wound** itself around the branch of the tree.
ماره كه خۆى به ده ورى لقى داره كه دا لوول دا.
- The doctor wanted to see the patient's **wound**.
پزىشكه كه ويستى برىنى نه خو شه كه ببىنى .
- Some Kurdish women dye their **hair** with henna and **woad**.
هه ندى ژنى كورد به خه نه و وسمه قژيان رهنگ ده كن .
- We saw a hedgehog and a **hare** in a melon patch.
ئيمه له ناو بيتستانى كاله كدا ژيشكىك و كهرويشكه كتيويه كمان ببىنى .

- We can **hire** a room here. ئيمه ده توانين ليتره ژوورپىك به كرى بگرين .
- I can't **hear** her voice. من دهنگى ئەو نا بيسم .
- The land is **barren**. زه و بيه كه بى پسته .
- The woman is **barren**. ژنه كه نه زوكه (واتا: مندالى نايى) .
- The farmer cut down the **barren** tree.
جووتياره كه دره خته بى به ره كهى بر بيه وه .
- A farmer stores his wheat in a **barn**.
جووتيار له گه نجينهى دانە و پلە دا گه نه كهى هه لده كرى .

- .....
- miner: مین دانەر
  - made up his mind = decided: بریارى دا
  - mine (v.): مینرپێژ دهكا
  - mind (v.): پى ناخوشه
  - mine (n.): مین
  - goldmine: كانه زير
  - mine: هى من
  - mind (v.): ناگای لى ده بى، گرنكى ده دا
  - mind (n.): بىر، ميتشك
  - scatter = spread: بلاوى دهكا ته وه
  - ground (adj): هار دراو
  - ground (n.): زهوى
  - shot (n.): نيشانه شكين
  - shot (p. and pp. of shoot): كوشتى (به گولله)
  - shot (n.): گولله ته قاندى
  - shot (n.): لقطه، گرته (له وینهى سينه مايبى و ته له فزيونى)
  - shotgun: تاپ
  - shot (n.): ساچمه
  - shoot (v.): ١- راو دهكا ٢- تهقه دهكا
  - shoot (n.): ته رزى درهخت يان ته رزى رووهك

crow: قهله پشه
 caw: ده قرتینی
 cow: مانگا
 wolf: گورگ
 howl: ده لوور تینی
 adder: کهوه مار (جوره ماریکی بچووکی ژه هراوییه)
 udder: گوان
 urban: شاری
 turban: میتزه
 lion: شیر
 loin: کهله که
 bite (bit - bitten): گاز ده گری
 plane = aeroplane: فرۆکه
 plain: دهشت
 plane: رهنده
 plain: ساده
 pale (adj): رهنگ زهره
 pail: سه تل
 tail: کلک
 tell a tale: چیرۆک ده گیتیتته وه
 wag /wæg/: دهله قینینی
 wage: کری /weɪdʒ/
 lessen (v.): کهم ده کاته وه
 lesson (n.): وانه
 listen: به گوئی ده گری
 gargle: غه رغه ره دهکا
 gurgle: /gɜ:gl/ قولپ قولپ دهکا
 gush: هه لده قولتی
 leak (v.): دلۆپه دهکا
 leak (n.): کونی بچووک
 leek: کهوه ر

lee: په نایه ک که با نه یگرتته وه
 gale: ره شه بای به هیتز
 lair /leɪə/: لانی گیانه وه ری کینوی
 liar /'laɪə/: درۆزن
 ostrich: نه عامه
 plume /plu:m/: په ری گه وه ره
 plum: /plʌm/ هه لووژه
 lump: خرین
 lump: ۱- کلۆ ۲- پاروو ۳- لوو
 lamp: چرا
 plumber: بوچی
 flea market: بازاری لهنگه
 flea: رادهکا
 flea: کیچ
 second - hand: کون
 goods: شتومهک
 exterminate: قه لاچۆی دهکا
 locust: کولله
 ant: میترووله
 lice (plural of louse): نه سپی
 worm: کرم
 fly: میتش
 small fly: میتسووله
 fleet: هیتی ده ربایی
 fleece: خوری مه پ
 fleece - lined: به خوری ناو پۆشکراو
 slippers: پینلاوی سووک، نه عل
 protractor: گوشه پیتو
 angle: گوشه
 angel: فریشته
 fairy: په ری

genie: جنوکه
 alley: کۆلان
 ally: هاوپه‌یمان
 bear (v.): به‌رگه ده‌گری
 bear (n.): ورج
 beer: بییره
 bier: دارمه‌یت
 beard: ریش
 moustache: سمیل
 peer: به‌وردی سه‌یر ده‌کا
 pear: هه‌رمی
 pee: میزکردن
 pea: پۆلکه، بازیلا
 bean: لۆبیا
 soup /su:p/: شله، شوریا
 soap /səʊp/: سابوون
 wean: له شیر ده‌بیریتنه‌وه
 wee: زۆر بچووک
 ween: بروای وایه
 weed: گژوگیای زبانه‌خش
 lose (v.) /lu:z/: ونی ده‌کا
 loose (adj.): به‌ریووه، کراوه‌ته‌وه
 loosen (v.): ده‌یکاته‌وه
 loss (n.): زه‌ره‌ر
 owl /aʊl/: کونده‌به‌پۆ
 awl /o:l/: دره‌وش (ئامبیرتکی نووک تیزه‌به‌کاردی بۆ کونکردنی چه‌رم)
 pick holes in: کونی تی ده‌کا
 row (n.) /rəʊ/: ریز
 row (v.): سه‌ول لی ده‌دا
 raw (adj.): خا
 roe: /rəʊ/ جۆره ئاسکیتکی بچووکى ئه‌وروپایى و ئاسیایىبیه

shoo: کشه‌ی لی ده‌کا
 shoe: تاکه پیتلاو
 shoe (v.): نالی ده‌کا
 bowl /bɔ:l/: قاپی خړ و قوول
 bowel /'baʊəl/: رېخۆله
 felt (p. of feel): هه‌ستی کرد
 felt (n.): لباد
 heal (v.) = recover = get well: چاک ده‌بیتنه‌وه
 heel (n.): پاژنه
 beet (n.): چه‌وه‌نده‌ر
 beat (v.) = strike = hit: لیبی ده‌دا
 beach = seaside = seashore = coast = shore: که‌ناری ده‌ریا
 beech: داری زان
 morning: به‌یانی
 mourning: تازیه
 sunbathe: خۆی ده‌دا له خۆر
 stool: ته‌پله‌ک

 stool
 carnation: گوله‌میخه‌ک (گولتکی جوان و بۆن‌خۆشه‌ره‌نگی سپی و په‌مه‌یی و سووری هه‌یه . بۆنی وه‌کو بۆنی میخه‌که)
 flower: گول
 flour: ئارد
 queen: شازن
 quean: کچیتکی به‌دخوو
 spit (v.): تف ده‌کا
 spit (n.): شیشی گوشت برژاندن
 spite: رقوکینه
 maid: کاره‌که‌ر
 made (p. of make): دروستی کرد
 dye: په‌نگی ده‌کا
 die: ده‌مری
 whether: ئایا

weather: که شوههوا
wither: هه لده وهری
swallow (n.): په پره سیلکه
swallow (v.): قووتی ددها
worm: کرم /wɜ:m/
warm: گهرمی مامناوهندی، شله تین (بو تاو)
marten: ده لکه
martin: تیر ته بایلیکه (بالنده په که له پره سیلکه ده چی)
squirrel: سموره
pray: نویت دهکا
prey: نیچیر
manger: ناخوړ
manager: بهر پوه بهر
boa /'bɔu/: جوړه ماریکی گوره یه، له نه مه ریکای باشووردا هیه
boar: به رازی کیتی
wallow: خوی ده گه وزینتی
expect /ɪk'spekt/: پیشبینی دهکا
except: /ɪk'sept/: بیجگه، جگه
escape /ɪ'skeɪp/: رادهکا
accept /ək'sept/: رازی ده بی
aspect /'æspekt/: روو
weigh (v.): کیشانه ی دهکا
weight (n.): کیش، قورسای
way: رینگا
whey: ناوکی مزی مه یله و زرده هندی جار له سهر ماست دهرده که وی
weird = strange = unusual = extraordinary = abnormal = mysterious: نامو
weirdo: که سیکی نامو
weir: به نداو، به ریه ست
stream: جوگه
brook: جوگه له
draught /dra:ft/: ته وژمی با (تیار هوانی)

draughts = checkers: دامه
drought /draut/: وشیکی، بی بارانی
rein /reɪn/: له غاو
reign /reɪn/: سه رده م، ماوه ی فرمانه وایی
ladder: په یزه
bladder: میزندان
tingle: سپر ده بی
tinkle: دهرنگیتته وه
babble: گروگال دهکا
bubble: بلق
bobble: گوله نگی خړ
damn: له عنه تی لی دهکا
dam: به نداو (سد)
mare /meɪ/: ماین
mar /ma:/ = spoil: تیکی ددها
colt: جوانو
filly: نوما
leaven /'levn/: هه وین
leave: به چی ده هیلتی
clot: ده مه بی
cloth: قوماش
bellow /'belɔu/: ده بوړینتی
below /br'ləu/: له خواره وه
corn: دانه ویله
acorn: به پروو
son: کوړ
sun: روژ
sow seeds: توو ده چی تی
carve: هه لده کوئی /ka:v/
crave /kreɪv/: شه یدایه، زور هزی لیبه. بیزووی پیوه دهکا
craven /'kreɪvn/: ترسنوک (جبان)

suite: /swi:t/: تاقم

suit /su:t/: ده‌گونجی

sweet: شیرین

wind: هه‌وا

wind (v.) /waɪnd/: ۱- قورمیشی ده‌کا ۲- هه‌لی ده‌کا (بۆ ده‌زوو، له‌فاف... هتد)

wound /waʊnd/ (p. of wind): لوولی دا، هه‌لی کرد، پیتچای، قورمیشی کرد

wound /wu:nd/: برین

hair /heɪ/: قژ

hare /heɪ/: که‌رویشکی کیتی

hire /'haɪə/: به‌کری ده‌گری

here /hɪə/: لی‌ره

hear /hɪə/: ده‌بیس

henna: خه‌نه

woad: وسمه

hedgehog: ژیشک، ژوو ژوو

melon patch: بیستانی کاله‌ک

barren /'bærən/: ۱- بی پیت ۲- نه‌زۆک ۳- بی به‌ر

barn /bɑ:n/: گه‌نجینه‌ی دانه‌ویله

K

Military Affairs and Ranks

کاروبار و پله‌ویایه‌ی سهربازی

- The corporal commanded the infantrymen to lie flat on the ground.
عهریفه‌که فرمانی دا به‌سه‌ر سهربازه پیاده‌کاندا ته‌خت له‌سه‌ر زه‌وی بکه‌ون.
- The lance corporal commanded the conscript to clean his rifle.
جیگری عهریفه‌که فرمانی دا به‌سه‌ر سهربازه داواکراوه‌که‌دا تفه‌نگه‌که‌ی خو‌ی پاک بکاته‌وه.
- The lieutenant stood in front of his platoon and gave a speech on weapons of mass destruction.
ئه‌فسه‌ری پله به‌ک له‌به‌رده‌م فه‌سیله‌که‌ی خو‌یدا راوه‌ستا و وتاریکی دا له‌سه‌ر چه‌کی کۆکوژ سربه به‌شیکه له به‌تالیۆن.
- A company is a part of a battalion.
A captain is an officer below the rank of a major.
نه‌قیب ئه‌فسه‌ریکه له خواره‌وه‌ی پله‌ی رانیده‌وه.
- The sergeant - major was promoted to the rank of second - lieutenant.
پله‌ی جیگری ئه‌فسه‌ره‌که به‌رزکرایه‌وه بۆ ئه‌فسه‌ری پله دوو.
- The lieutenant colonel commanded the troops to withdraw from the area.
موقه‌ده‌مه‌که فرمانی دا به‌سه‌ر هیتزه سهربازییه‌کاندا له ناوچه‌که بکشینه‌وه.
- The brigadier, the general and the marshal met in closed session.
عه‌میده‌که و لیواکه و موشیره‌که له دانیشتنیکی داخراودا کۆبوونه‌وه.
- Shoulder arms!: (تنکب سلاح!)
- Ground arms!: چه‌ک له سه‌ر زه‌وی دانئ! (أرضاً سلاح!)
- Right dress: له‌سه‌ر لای راست ریزه (یمناً تراصف!)
- Left dress: له‌سه‌ر لای چه‌پ ریزه! (يساراً تراصف!)

- Right - hand - wheel!: به لای راستدا بسووی (یمیناً استدر!)
- Eyes front!: بۆ بهردهم پروانه! (امامك!)
- About turn!: بۆ دواوه وهرگهړئ! (الی الورا ء دُر!)
- Right turn!: بۆ لای راست وهرگهړئ! (الی الیمین دُر!)
- Turn out!: کۆین! (تجمع)
- Turn out the guard!: پاسهوانان کۆین! (الحرس تجمع!)
- By the left!: پیشرهوان بۆ لای چهپ! (القدوة الی اليسار!)
- Left about! = Half left!: نیو خول بۆ لای چهپ! (نصف دورة الی اليسار!)
- Open order march!: بفتح النظام... سر!
- Order arms!: چهک بۆ لاته نیشته! (جنباً سلاح!)
- About ship!: ئالا هه لکه! (ارفع العلم!)
- Fire by bursts!: بهسه لیه تهقه بکه
- Fire shot by shot!: به تاک تاک تهقه بکه!
- Fall out!: بلاوه بکهن! (تفرّق!)
- Hault!: بوسته! (قف!)
- Half right!: نیو خول بۆ لای راست! (نصف دورة الی الیمین)
- Blow the bridge!: پردهکه بتهقیته رهوه
- Lay a bridge!: پردیک دابنئ، پردیک دابه زرنه

.....

- conscript: سه ربازی داواکراو (جندي مکلف)
- lance corporal: سه ربازی پله یهک (جندي اول)، جیگری عهریف (نائب عریف)
- reservist: سه ربازی یهدهک (جندي احتیاط)
- seaman: سه ربازی ده ریاوان (جندي بحري)
- Tommy: سه ربازی به ریتانی
- invalid: سه ربازی که بۆ خزمه تی سه ربازی نه گونجی (جندي غیر صالح للخدمة العسكرية)
- regular: سه ربازی نیزامی (جندي نظامي)
- rapparee: سه ربازی غیر نیزامی (جندي غیر نظامي)

- franc - tireur: سه ربازی خۆیه خش (جندي متطوع)
- infantryman: سه ربازی پیاده (جندي مشاة)
- hessian = mercenary: سه ربازی به کرنگیراو (جندي من المرتزقة)
- continental: سه ربازی ئەمه ریکی
- corporal: عهریف
- rifle: تفهنگ
- lieutenant: ئەفسه ری پله یهک (ملازم أول)
- platoon: فه سیل (فصیل)
- company: سربه
- battalion: به تالیۆن
- captain: نه قیب
- major: رائید
- sergeant - major: جیگری ئەفسه ر (نائب ضابط، رقیب أول)
- second - lieutenant: ئەفسه ری پله دوو (ملازم ثان)
- lieutenant colonel: موقه ده م (مقدم)
- brigadier = brigadier general: عه مید (عمید، قائد لواء)
- general: لیوا
- marshal: مو شیر
- colonel: کۆلۆنیل، عقید، زعیم
- commander in chief: فه رمانده ی گشتی هیزه چه کداره کان (القائد الاعلی للقوات المسلحة)
- generalissimo: فه رمانده ی گشتی (القائد العام)
- rear admiral: عه میدی ده ریاوان (العمید البحري)
- admiral: میری ده ریا (أمیر البحر)
- commander: فه رمانده (آمر، قائد)
- general staff: ئه رکانی گشتی (الارکان العامة)
- staff officer: ئەفسه ری روکن (ضابط الارکان)
- general officer: گه وره ئەفسه ر (له سه رووی پله ی کۆلۆنیل یان زه عیم)، ضابط کبیر (فوق)
- الكولونیل أو الزعیم)
- commodore: عه میدی ده ریاوان (عمید بحري)
- warrant officer: ئەفسه ری پۆل (ضابط صف)
- bugle - major: سه رۆکی بوق لیده ران (رئیس البواقین)

bugler /'bju:glə/: بوق لیدەر (بواق)
 staff: ئەرکان
 chief of staff: سەرۆکی ئەرکان (رئیس الارکان)
 staff college: کۆلیژی ئەرکان (کلیة الارکان)
 battery: سربەى تۆپخانە (سربة مدفعیة)
 regiment: یهکه، فهوج (وحدة، فوج)
 regimental entries: تۆمارهکانی یهکه (سجلات الوحدة)
 division: تیپ (فرقة)
 armoured division: تیپی زرتیپۆش (فرقة مدرعة)
 division commander: فهوماندهی تیپ (قائد الفرقة)
 mechanized division: تیپی میکانیکی (فرقة آلیة)
 combat troops: کهرتە جهنگاوه رهکان (قطع القتال)
 tank platoon: فهسیلی تانک (فصيلة دبابات)
 double march: ههروهله
 until further orders: تا ئاگادارکردنه وه یهکی تر (حتى إشعار آخر)
 admiral of the fleet: فهوماندهی ههیزه ده ریا وانه کان (قائد القوات البحرية)
 squadron: ۱- سربەى ئهسپ سواران (سربة الخیالة) ۲- پۆله فرۆکه (سرب طائرات)
 radio jamming: شیتواندنی پهخشی رادیۆ (تشويش راديوي)
 sick leave: مۆلته تی نهخۆشی (إجازة مَرَضِيَّة)
 full - pay leave: مۆلته به مووچهی تهواوه (إجازة براتب تام)
 top secret: ئهوپهری نهیینی (سَرِّي للغاية)
 female nurse = nurse: په رستیار (ممرضة)
 male nurse: ممرض
 close - range weapon: چهکی کورتهاویتز (سلاح قصير المدى)
 headquarters company: سربەى بارهگا (سربة المقر)
 orderly officer: ئهفسهری ئییشکگر (ضابط الخفر)
 issue an order: فهرمان دهردهکات (يصدر أمراً)
 supplies: دابینکردنی ئازووقه (تموينات)
 charge: چهشوه
 Face about!: نیو خول (نصف دورة)
 police superintendent: کۆمیسسهری پۆلیس (مفوض الشرطة)

picket: تیمی فریاکهوتن (مفرزة طواريء)
 outlying of pickets: دانانی په بیه (زرع الرابايا)
 peg picket: نیشانه (شاخص)
 police picket: پاسهوانی ریتککاری (حرس الانضباط)
 air officer: ئهفسهری فرۆکهوان (ضابط طيار)
 non commissioned officer: ئهفسهری پۆل (ضابط صف)
 reserve officer: ئهفسهری یهدهک (ضابط احتياط)
 warrant officer: جیتگری ئهفسه (نائب ضابط)
 infantry division: تیپی پیاده (فرقة مشاة)
 regimental number: ژماره یهکه (رقم الوحدة)
 recruiting officer: ئهفسهری بهسه ریا زکردن (ضابط التجنيد)
 discharge from the service: دهرچوون له خزمه تی سه ریا زی (تسريح من الخدمة)
 date of discharge: میژووی دهرچوون له خزمه تی سه ریا زی (تاریخ التسريح)
 mobilization: کۆکردنه وه و ئاماده کردنی سه ریا ز (تعینة)
 demobilization: ۱- کۆتایی ههینان به سه ریا زگیری گشتی (انهاء النفير)
 ۲- دهرچوون له خزمه تی سه ریا زی (تسريح)
 conscript (v.): به ژۆر دهیکا به سه ریا ز
 disarmament: چهک دامالین (نزع السلاح)
 striking force: ههیزی دهست وه شین (قوة الضاربة)
 prohibited area: ناوچهی قهدهغه کراو (منطقة محرمة)
 combat order: فهرمانی شه ر (أمر قتال)
 suspension bridge: پردی هه لواسراو (جسر معلق)
 absolute: رهها (مطلق)
 accountant general: به ریتو به هری گشتی ژمیتیری (مدیر الحسابات العام)
 aircraft carrier: فرۆکه هه لگر (حاملة الطائرات)
 airdrop (n.): دابه زاندنی ئاسمانی (الانزال الجوي)
 airdrop (v.): له ئاسمانه وه دابه به زینتی (ینزل جویاً)
 air lift: پردی ئاسمانی (جسر جوي)
 air - to - air rockets: مووشهکی ئاسمان به ئاسمان (صواريخ من الجو الى الجو)
 air raid: ههیرشی ئاسمانی (غارة جوية)
 insinuation: فهرمان پیتدان (إبعاز)

military fortifications: قایمکاری سهربازی، توندوتۆلی سهربازی (تخصیصات عسکرية)

non - intervention policy: سیاستی دهست تیوهرنه دان (سیاسة عدم التدخل)

zero hour: کاتژمیری سفر (ساعة الصفر)

good offices: ههولتی خیرخوازانه (المساعي الحميدة)

launching pad: سه کۆی مووشهک ته قانندن (منصة الاطلاق)

missile /'mɪsaɪl/: مووشهک

ballistic missile: مووشهکی بالیستی

missile base: بنکهی مووشهک (قاعدة صاروخ)

guided missile: مووشهکی ناراسته کراو (القذيفة الموجهة: قذيفة أو صاروخ توجه أثناء طيرانها بأشارات لاسلكية - الخ)

open fire on = start shooting at: دهست دهکا به تهقه کردن له

at random: به کوترانه (عشوائياً)

stray bullet: گوللهی ویتل

levy en masse: ره شبگیر (التجنيد العفوي العام)

L Social Affairs

کاروباری کۆمه لایه تی

- Sociology is the scientific study of the nature and development of society and social behaviour.

کۆمه لئاسی زانستی که له سروشتی کۆمه لگه و گه شه پیدانی و رهفتاری کۆمه لایه تی ده کۆلیته وه.

- Society is all the people living together in a particular area or country sharing certain laws, beliefs, ways of living and behaviour.

کۆمه لگا هه موو ئه و خه لکه یه که له ناوچه یه ک یان ولاتیکی تایبه تیدا پیکه وه ده ژین و هاوبه شن له یاسا و بیروباوه ر و شیوازی ژیان و رهفتاری تایبه تیدا.

Aggregation is gathering and dwelling in a place without special relationship.

ئاگر یگه یه شن کۆیونه وه و نیشه ته جیبونه له شویتیک به بی په یه وندی تایبه تی.

Technocracy is a social or political system in which people with scientific knowledge have a lot of power.

تیکنۆکره سی سیسته میکی کۆمه لایه تی یان سیاسییه که تیدا خه لک به هۆی زانیاری زانستییه وه ده سه لاتی زۆر به ده ست ده هیتنی.

Class conflict is dispute between the classes of society.

ململانیی چینایه تی نا کۆکییه له نیوان چینه کانی کۆمه لگه دا.

Norm is a pattern of behaviour that is accepted in society.

نۆرم نمونه یه که له رهفتار که له ناو کۆمه لگه دا په سه ند ده کری.

Endogamy is marriage between close relatives.

هاوسه ریتی خۆیه خۆیی ژنه یانانه له نیوان خزمانی نزیکدا.

Exogamy is marriage between people who are not close relatives.

هاوسه ریتی ده ره کی ژنه یانانه له نیوان که سانیک که خزمی نزیک نه بن.

polygamy is the custom of having more than one wife at the same time.

په لېگه می نه ریتیکه که ریگه به وه ددات که سیک له به ک کاتدا زیاتر له یه ک ژنی هه بی.

- Monogamy is the custom of being married to only one person.

مه نۆگه می نه ریتیکه که ده بی که سیک ته نها یه ک ژن یان یه ک میتدی هه بی.

- Demography is the scientific study of population.

دیوگره فی لیکولینه وه یه کی زانستییه دهر باره ی دانیشتون.

- Anthropology is the study of human race.

ئانشره پوله جی لیکولینه وه یه له ره گه زی مرۆش.

- Any abnormal behaviour that is not accepted in the society is called deviation.

ههر ره وشتتیکي نامۆ که له ناو کۆمه لگادا په سه ند نه کرۆ پیتی ده وترۆ لادان (انحراف).

- Culture is the customs, beliefs, art, way of life and social organization of a country or group.

کولتور دابونه ریت و بیرو باوه ر و هونه ر و شتیوازی ژیان و ریکخستنی کۆمه لایه تانی ولاتتیک یان کۆمه لیکه.

- Tradition is a belief, custom or way of doing something that has existed for a long time among a particular group of people.

نه ریت باوه ر و داب و شتیوازی نه نجامدانی کاره که له نیوان کۆمه له که سانیکي تایبه تیدا بو ماوه یه کی زۆر ماوه ته وه.

- Ethnography is the scientific description of different races and cultures.

ئیشنوگرافی وه سفیکي زانستییه دهر باره ی ره گه ز و کولتوروی جیاواز.

- Ethnology is the scientific study and comparison of human races.

ئیشنوله جی لیکولینه وه یه کی زانستی و به راورد کردنه دهر باره ی ره گه زه کانی مرۆش.

- Rationalism is the belief that all behaviour and opinions should be based on reason rather than on emotions or religious beliefs.

ئه قلگه رایب (العقلانية) ئه و باوه ریه که به پیتویستی ده زانی هه موو ره وشت و بیرو که کان زیاتر له سه ر بنه مای ئه قل بن نه وه ک له سه ر بنه مای سۆز و بیرو باوه ری ئاینی بن.

- Totem is an animal or other natural object that is chosen and respected as a special symbol of a tribe or family.

ته و ته م گیانه وه ریتیک یان شتی تری سروشتییه که وه کو هیما یه کی تایبه تی بو هۆز یان خیزان هه لده بژبیردی و ریتی لی ده گیرئ.

- Fratricide is the crime that somebody kills his / her brother or sister.

فراتریساید ئه و تاوانه یه که که سیک برای خوئی یان خوشکی خوئی ده کوژی.

- Parricide is the crime that somebody kills his / her father, mother or a close relative.

پاریساید ئه و تاوانه یه که که سیک باوکی خوئی یان دایکی خوئی یان خزمی نزیکی خوئی ده کوژی.

- Patricide is the crime that somebody kills his / her father.

پاتریساید ئه و تاوانه یه که که سیک باوکی خوئی ده کوژی.

- Matricide is the crime that somebody kills his / her mother.

ماتریساید ئه و تاوانه یه که که سیک دایکی خوئی ده کوژی.

- Suicide is the act of killing yourself deliberately.

سوویساید کرداری خۆکوشتنه به نه نقه ست.

-Psychopathology is the scientific study of mental disorders.

سایکه وه په توله جی لیکولینه وه یه کی زانستییه دهر باره ی نه خوشی میتشک.

- Segregation is the act of separating people of different races, religions or sexes and treating them differently.

سه گریگه یشن کرداری جیاکاری ره گه زی و ئاینی یان سیکسییه له گه ل هه ل سوکه و تکردن به شتیوه ی جیاواز به رامبه ر به و که سانه.

- Equality is the fact that all people are equal in rights.

یه کسانی ئه و راستییه یه که هه موو خه لک له مافه کاندایه کسانن.

- Taboo is a cultural or religious custom that forbids a particular thing.

ته بوو نه ریتیکي که لتوروی یان ئاینییه که شتیکی تایبه تی قه دهغه ده کا.

- Social stratification is the division of society into different classes.
سهوشل ستراتيفيکيشن دابه شپوونی کۆمه لگایه به سهر چین و توتیژی جیاوازدا.
  - Patriarchy is a society, system or country that is ruled by men.
باوکسالاری کۆمه لگایه ک یان سیسته مییک یان ولاتیکه که له لایه ن پیاوه وه فه رمانره وایی ده کری.
  - Matriarchy is a social system that gives power and authority to women rather than men.
دایکسالاری سیسته مییکی کۆمه لایه تییه که هیتز و دهسلات زیاتر به ژن دهدات نه وه ک به پیاو.
  - Nuclear family is a family that consists of father, mother and children.
خیزانی ناوکی خیزانیکه که پیکدیت له باوک و دایک و مندال.
  - Extended family is a family that consists of parents, children and other close relatives with a close relationship among its members.
خیزانی فراوان خیزانیکه که پیکدیت له باوک و دایک و مندال و خزمانی تری نریک له گه ل بوونی په یوه ندی نریک له نیوان نه دنامه کانیدا.
  - Utopia is an imaginary place or state in which everything is perfect.
یووته وپیا شوپنیک یان دهوله تیکی خه یالییه که تییدا هه موو شتیک ته و او و نمونه یییه .
- M- Some worms, insects, reptiles, birds, animals, plants, and trees:
هه ندی کرم و میروو و خشوک و بالنده و گیانه وه و رووه ک و درهخت:
- earthworm: کرمی زهوی
  - glow-worm: گۆ نه ستیره: جوړیکه له میرووی بچووک که له کۆتایی کلکیدا رووناکییه کی سهوز هه یه و به شه و وه کو نه ستیره دیاره.
  - worm: کرم
  - silkworm: کرمی ئاوریشم
  - cocoon: قۆزاخه (شرنقه): نه وهی که کرمی ئاوریشم دروستی دهکا بو نه وهی له ناویدا
- خۆی بیاریزی

زینده وریکه له کرم دهچی و گه لای رووه ک دهخوا و که گه وه دهچی دهچی caterpillar: به په پووله .

locust: کولله

blight: ئافاتی کشتوکالی (آفة زراعية)

mite: مۆزانه

moth: په روانه: جوړیکه له میروو که له په پووله دهچی و په نگی بوړه و به زوری به شه و ده فری و رووناکی چرا و گلۆپ سه رنجی راده کیشی.

aphid: جوړیکه له میرووی بچووک شیله ی درهخت ده مزی

cricket: سیسرکه

millipede: هه زارپین

centipede: جوړیکه له هه زارپین

cockroach: جوړیکه له سیسرکه که له شوینی پیس و گونج و زیرابدا دهژی و په نگی قاهه یییه و بالی هه یه و زۆر به خیرایی له سه ر زهوی ده روا.

woodlouse: موورووله: زینده وریکی خۆله میشی بچووک و کاتیک که دهستی لی ده دی خۆی وه کو مووروو خپ ده کاته وه و له ناو داری پواو و گلی شیداردا دهژی.

louse: نه سپی

nit: رشک

flea: کیچ

mole - cricket: مله / جوړیکه

hornet: زه رده و الهی گه وه

wasp: زه رده و الهی زهرد و په شی بچووک

spider: جالجالۆکه

tarantula: جوړیکه له جالجالۆکه ی گه وه و توکن

جوړیکه له جالجالۆکه ی ژه راوی نه مریکی (زۆرجار مییه ی نه م جوړه جالجالۆکه نیره که

black widow: دهخوا)

cobweb: تۆری جالجالۆکه

mole - cricket

snake: مار

adder: كهوه مار: جوړتيكه له ماري بچووك و ژهه راوي

serpentine: ههر شتيك وهكو مار پيچاوپيچ بيت

viper: كوله وهيباب/ كوله كوټره (جوړتيكه له ماري كورت و ژهه راوي)

boa: جوړتيكه له ماري گوره ي نه مريكاي باشور

rattlesnake = rattler: ماري زونگله دار/ ماري زهنگدار

(ماريكي ژهه راوي نه مريكيبه كاتيک كه تووره بيت يان بترسي به كلكي خوي دهنگيک دروست نه كا له دهنگي شه قشه قه ي مندا ل ده چي).

eel: مار ماسي

reptile: گيانه وهري خشوك

lizard: بزغزه

common lizard: مارمیلکه

crocodile: تيمساح

alligator: جوړتيك له تيمساحي گوره

snail: هيلکه شه يتانوکه (حلزون/ قوقع)

earwig: جوړتيكه/ كوزپرکه

tick: گه نه

gecko: شه وگه رد

crab: قرژانگ

leech: زهروو: كرميكي بچووكه و له ناو تاودا نه ژي و خوي نه نووسيني به زينده وهري: تره وه و خوتنيان نه مژي. له كوندا به كارهي تراوه بو لابردي خوتني كه ساني نه خوش.

slug: زينده وهريكي نه رم و شله له هيلکه شه يتانوکه ده چي به لام سه ده في نيبه و له شي: لينجه و له ناو گونج و زيراب و له شويني شيداردا هه به.

ladybird: خالخالوکه

dragonfly: پوشکه به قنگه

Lizard

common lizard

gecko

earwig

slug

cicada: بهرزه چيره

chameleon: قوړي (حرباء)

cicada

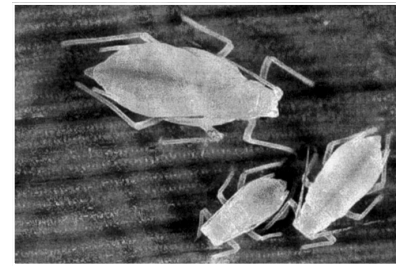
chameleon

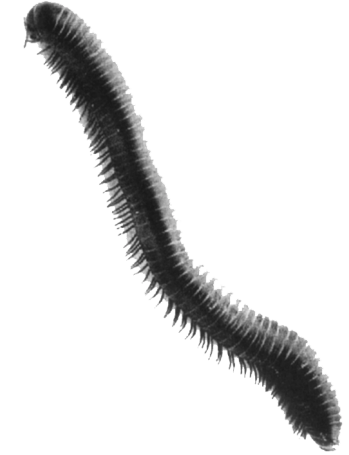
mite

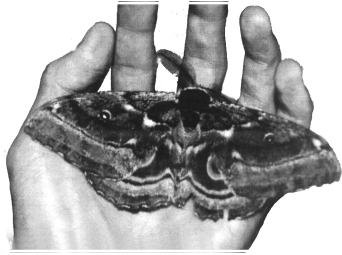
earthworm

aphids

millipede

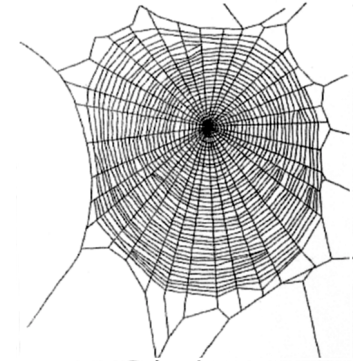
moth

centipede

black snake

cobweb

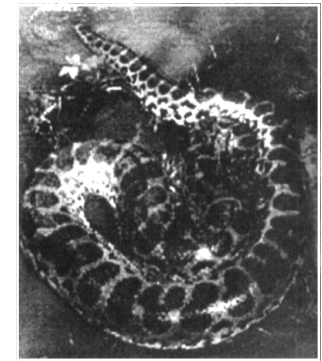
silkworm and cocoon

wasp

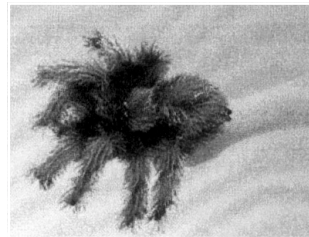
boa

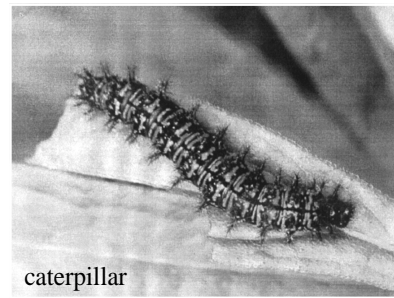
anaconda

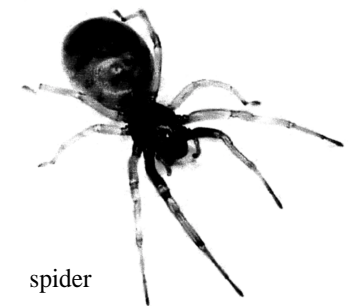
hornet

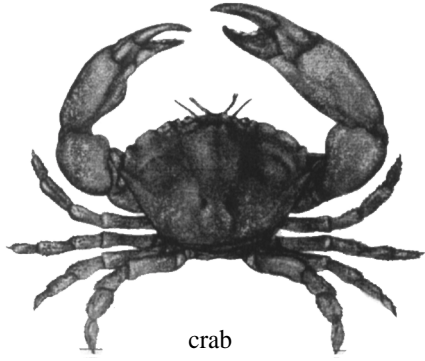
tarantula

caterpillar

spider

crab

tick

adder

leech

black partridge: پۆز (درج)

sand- grouse: قه تی

bustard: میتشه سی (الجباري)

starling: ریشۆله

gull: نهورهس (النورس)

heron: شینه شاهۆ (مالک الحزین)

guinea fowl: /'gɪni faʊl/ مریشکه شامی

bee eater: ههنگه خۆره / که نه سمه

magpie: قه له باچکه (العفّاق)

jackdaw: جۆزیکه له قه له رهشکه ی رهش و خۆله میتشه

rook: جۆزیکه له قه له رهشکه

raven: جۆزیکه له قه له رهش، په ره که ی رهش و بریقه داره

pigeon: /'pɪdʒɪn/ کۆتر

wild pigeon: کۆتره کیویله

feather- legged pigeon: کۆتری په رله پی

turtledove: قومری

dove: کۆتره باریکه / کۆتری ناشتی

buzzard: جۆزیکه له باز، په لاماری زینده وهر و بالنده ی تر
دهدات و دهیخوا (الصقر الجراح أو الحوام)

falcon: باز (صقر)

hawk: واشه

sparrow hawk: تیره واشه

eagle: دالّ (عقاب/ نسر)

American jackdaw

buzzard

falcon

hawk

sparrow hawk

great bustard

jackdaw

guinea fowl

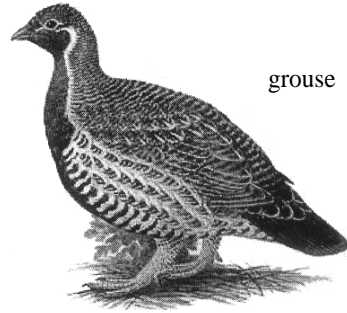
rook

great bustard: چترک

swan: قوو

coot: مریشکه ره شه: بالنده یه کی ره شه و
په لیه کی سپی به ناچاوانیه وه یه و له نزیک تاودا
دهژی.

nightingale: بولبول

grouse

black partridge

bee eater

sand grouse

king grouse

crow

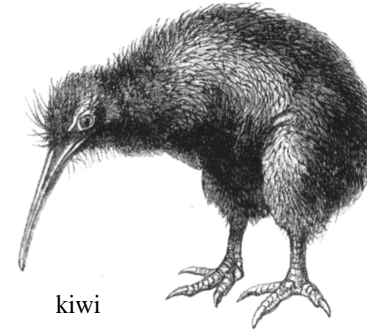
سیسارکه که چهل: vulture

vulture

جۆرئىكە لە باز بەكاردئ بۆ راو :goshawk

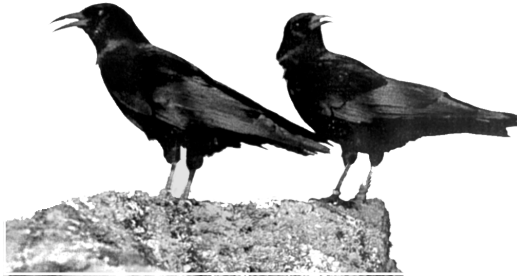
goshawk

kiwi

woodpecker

choughs

قاژوو :chough

بالتدەبەكى نىبوزلەندى دەنووك دريژ و بال كورت و بئى كلكه و ناتوانى بفرئى :kiwi

زىقاوئە (الزقزاق الشامى): بالتدەبەكى رەش و سىپىيە و رىزئىك :lapwing = peewit
پەر وەكو پۆينە بەسەر سەرىيەوئە

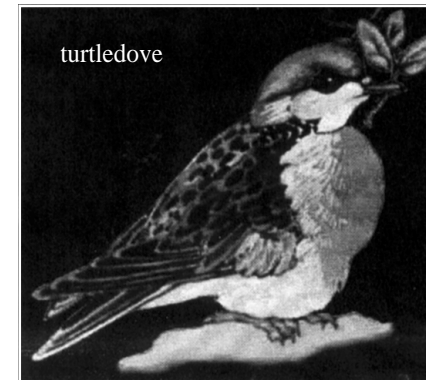
دار كونكەرە (نقار الخشب) :woodpecker

magpie

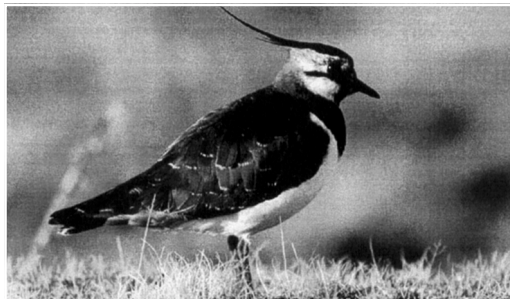
dove

turtledove

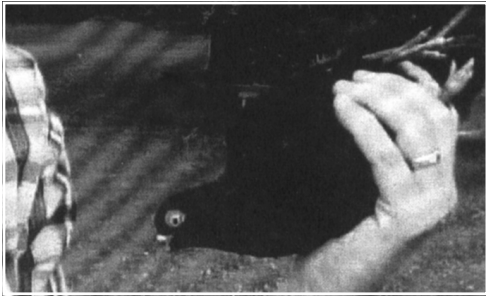

gull

lapwing

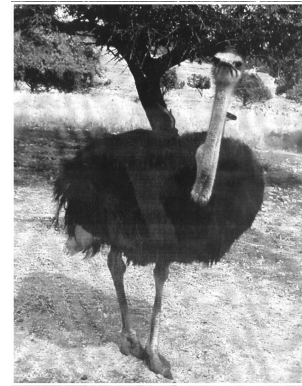

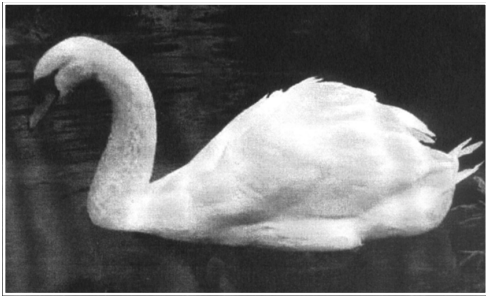
tumbler pigeon

raven

ostrich

swan

coot

partridge: كهو

see - see partridge = see - see سويسكه / سويسك

quail: كهروهاله (السلوى / السمانى)

quail

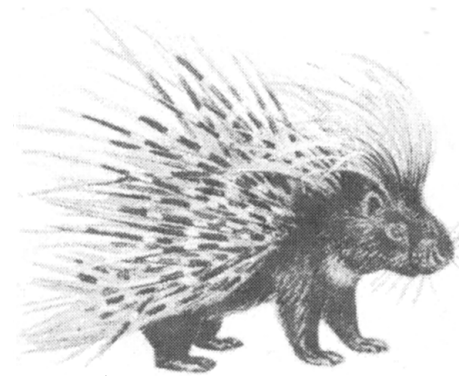

see - see

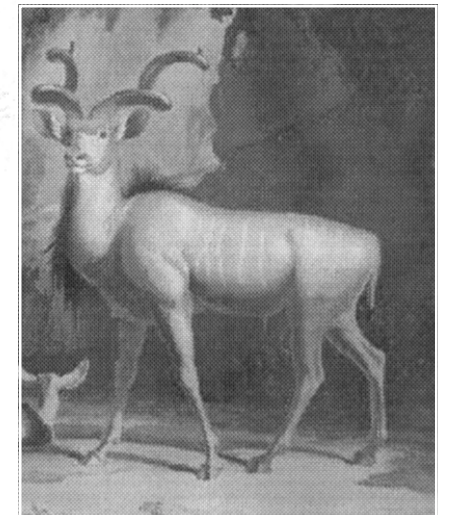
bighorn: بهرانه كتيوى (كبش الجبال الصخرية)

koodoo = kudu: مانگای كتيوى نهفريقي (بقرة وحشية افريقية)

porcupine: سوچهري / سيخوري

porcupine

koodoo

antelope

llama

antelope: که له کیتی

hedgehog: ژوو ژوو / ژیشک

ostrich: نه عامه

giraffe: زهرافه

rhinoceros: که رکه دهن

llama: لامه

billy goat: سابرتین (نیره ی بزن)

nanny goat: میتیه ی بزن

bitch: ده له سه گ

gazelle: ناسک

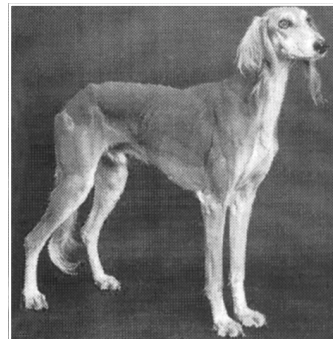
gazelle hound = saluki: تانجی

puppy = pup توتکه سه گ / بیتجوی سه گ

tomcat: گوربه / نیره ی پشيله

kitten: بیتجویه پشيله

buffalo: گامیش

gazelle hound

retriever: سه گیتی گوره ی راوه و بالنده ی راو کراو نه هینیتته وه بۆ راوچی

pointer: سه گیتی گوره ی راوه و به جوړیک راهینراوه که به بی جووله ده وه ستیت و لووتی ناراسته ی بالنده ی راو کراو ده کات.

mare: ماین

colt: جوانو

filly: نؤما

foal: جوانو

young donkey: جاشولکه

amphibian: گیانه وه ریک که بتوانی له ناو تاو و له سه ر وشکانی بژی (البرمائی)

tiger: پلنگ

leopard: جوړیکه له پلنگ

jaguar: پلنگی نه مریکی

cougar = puma: شیر ی نه مریکی

boar: به رازی نیر / به رازی کیتی

badger: چاله که / قوربه شه / چوالوو

ibex: بز نه کیتی (pl. ibex)

jackal: چه قه ل

hyena: که متیار

vixen: میتیه ی رتوی

ram: به ران

lamb: به رخ

ewe: مه ر /ju/

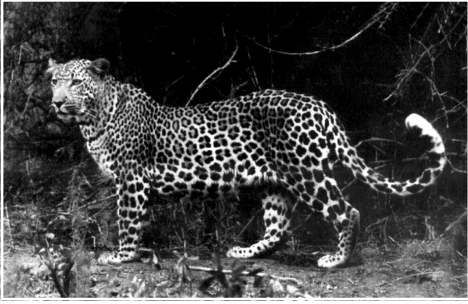

badger

jackal

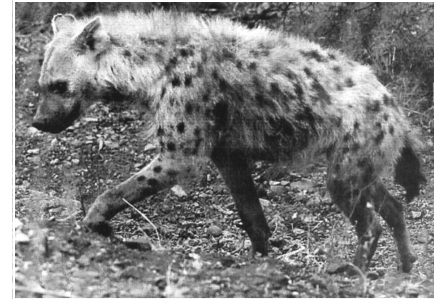

leopard

boar

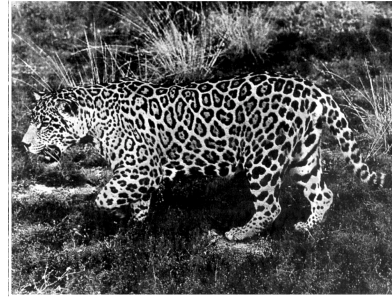
hyena

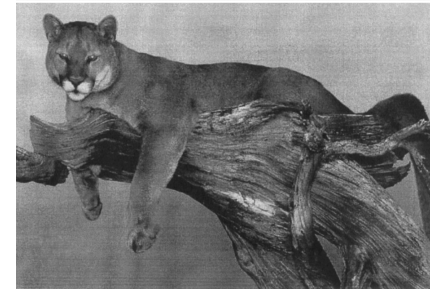
zebra

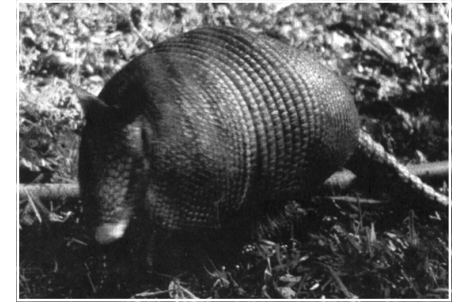
hedgehog

jaguar

cougar

armadillo

ibex

rhinoceros

kangaroo: که نغمر

musk deer: ئاسکی میسک: جوړیکه له ئاسک
که له ژبیر پیستی سکیدا تووره که بهک هه به و
میسکی لیده ده هینری

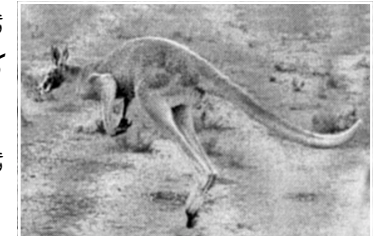
fallow deer: ئاسکیکی نه وروپی بچوکه و پشته
خالئ سپی پیوه به

zebra: که ره کتوی

armadillo: گیانه وهریکی نه مریکیه و سهرو له شی به سه ده فیتی رده داپوشراوه که
پیک دیت له ئیسقانی پارچه پارچه و خوی وهکو توپ خر ده کاته وه کاتیک که په لامار
بدرئ / (المدرع)

panda: گیانه وهریکی رهش و سپی گه وره به له ورچ ده چئ

mole: مشکه کویره

kangaroo

musk deer

mole

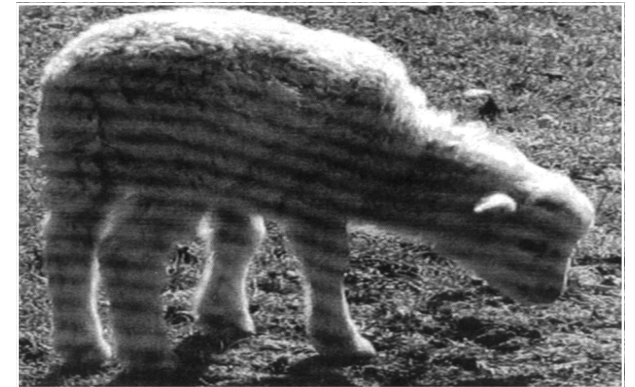
ram

fallow deer

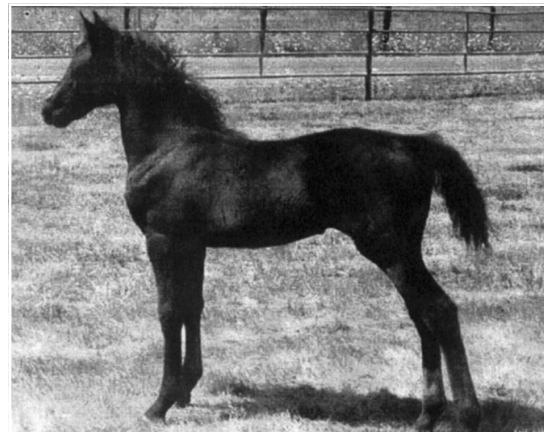
bighorn

lamb

panda

filly

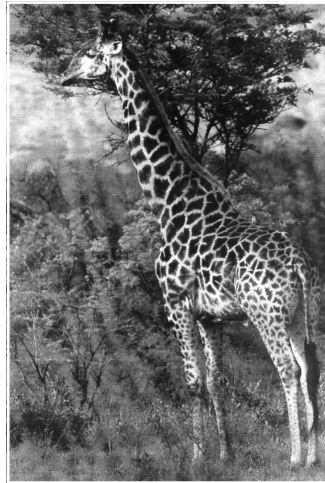
foal

young donkey

billy goat

giraffe

watercress

watercress: کووزله

nettle = stinging nettle: گيا گهزنه

clover: سيپه پره

colocynth: گوژالک / کاله که مارانه: کاله کيتکی

کيتوی بچووکه و تامی زور تاله

cocaine: کۆکايين

opium: تلياک

hemp: حه شيشه

jasmine: ياسه مين

myrtle: مؤرد

hollyhock: هيرو (الخطمي)

marvel of peru: لالو عه باس

thistle: چاويازه

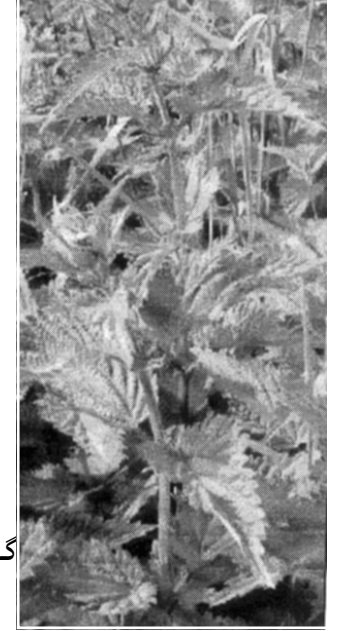
teasel: كه رته شی

gundelia: کنگر

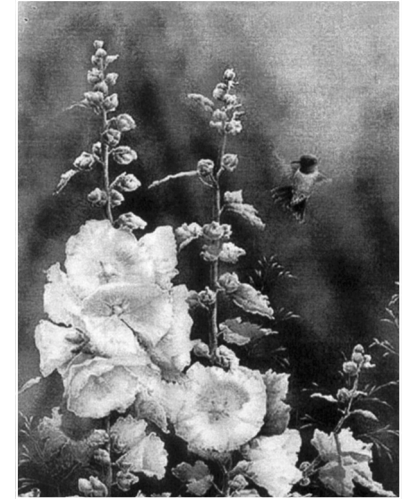
anise: رازيانه (آنيسون)

aniseed: تۆوی رازيانه

black cumin: رهشکه (حبه البركة)

Stinging nettle (*Urtica dioica*)

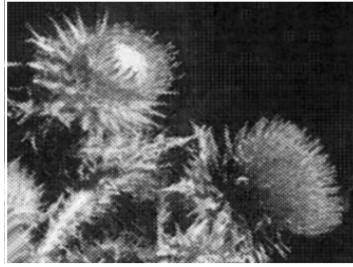

hollyhock

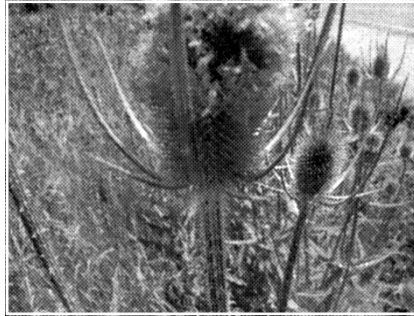

myrtle

thistle

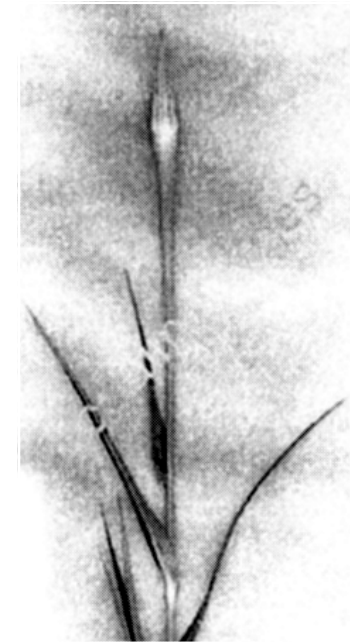
common teasel

liquorice

wild mint

salsify

fenugreek: شملى (الحلبة)

sorrel = dock: ترشوکه (الحماض)

purslane: په لپينه

wild mustard: خدرته له (الخردل البري)

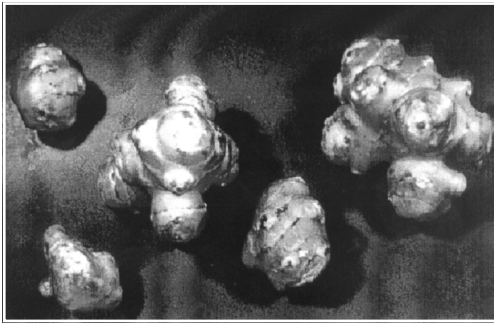
mint: نه عنا

borage = bugloss: گوزروان (لسان الثور)

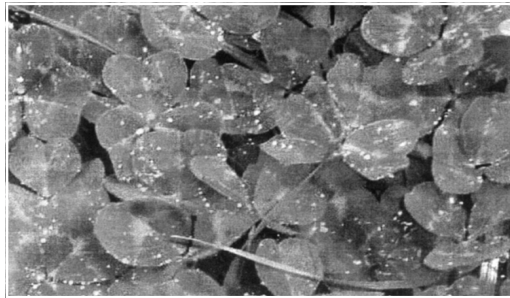
liquorice = licorice: ۱- به له ک ۲- ره گی به له ک (السوس / عرق السوس)

wild mint = pennyroyal: پونگه (نعنع الماء)

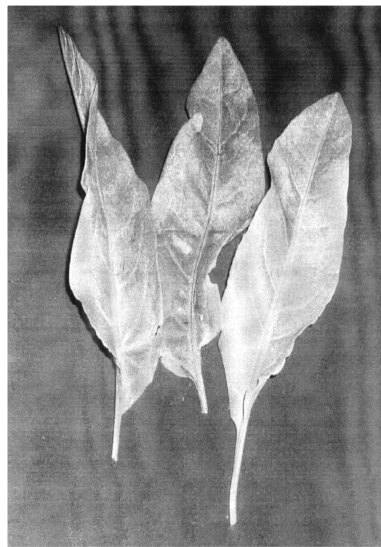
salsify = oyster plant: شينگ: گيايه که گولتيکی ئه رخه وانى و ره گيتکی دريژی هه يه و ده خورئ.

Jerusalem artichoke

clover

sorrel

گژنیژہ: رووہ کییکہ گہ لاکہی
دہ کری بہ چیشٹ و تووہ کەشی وەکو بەھارات
دەکریتە ناو چیشٹە وە.

سیوی بن عەرز: Jerusalem artichoke

گۆزروان (لسان الثور): borage = bugloss

black cumin seed

anise

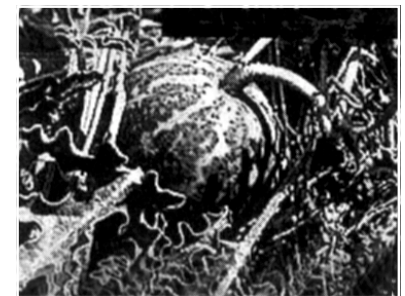
wild mustard

borage

mint

colocynth

mallow = malva: (الحبازة) تۆلەكە

convolvulus: لاوولاو

ivy: جۆرتیکه له لاوولاو

field bindweed: لاوولاوی کینگه

crown imperial: شلیتر (ههراڵه برهه)

marigold: گوله شهسپهه

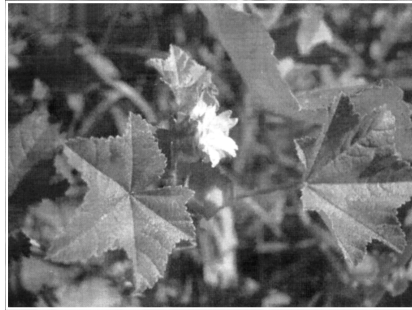
thyme: جاتره (الزعترا)

tarragon: تهرخون

purslane: په لپینه (الرجلة)

gundelia: کنگر

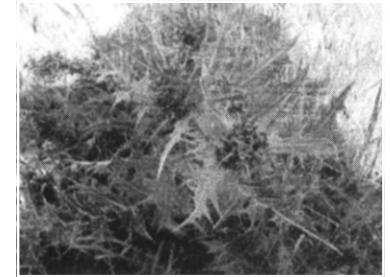
melilot: که نیتره

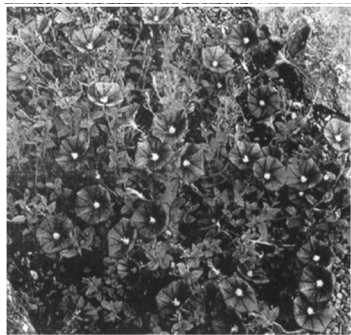
mallow

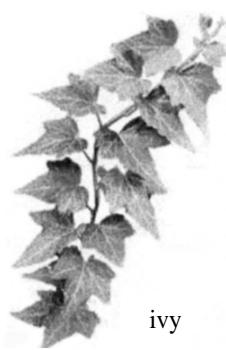
purslane

gundelia

convolvulus

ivy

thyme

tarragon

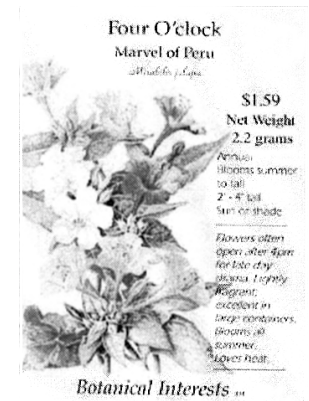
crown imperial

field bindweed

marigold

Botanical Interests
marvel of Peru

camomile = chamomile: گولہ حاجیلہ
(بابونج)

tulip: گولالہ

anemone: گولہ نیسان (شقائق النعمان)

zinnia: گولہ پایزہ

cockscorn: گولہ قہ بیفہ / سهول

bastard saffron: گولہ خدنه

carnation = pink: گولہ میخک

narcissus: نیرگس

daffodil: جوریکه له نیرگس

stock: نازناز

melilot

eastern white pine

fir

tulip

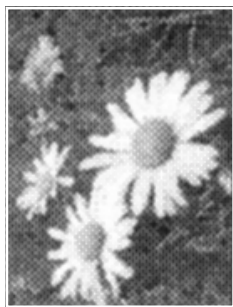
anemone

cypress

pine

camomile

zinnia

terebinth: دارقہ زوان / دارہیدن

morello: به لائوک

judas tree: ئهرخهوان

juniper: عه رعهر

pine: سنه و بهر

cypress: سه روو

ته نوب: fir

دارتوو: mulberry

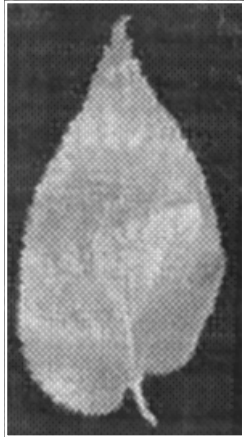
شاتوو: black mulberry

دار ميو: vine

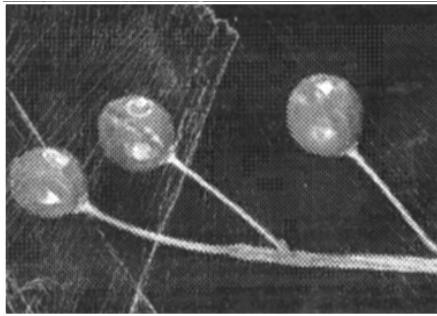
تاوگ: دره ختيکه له کالپتوس دهچن و بهره که ی وهکو موورووی قاوه بيه و له پايزدا پي دهگا و شيرينه و ناوکيکي ره قيشي تيدايه.

hackberry

hackberry leaf

hackberry fruit

cockscomb

blackberry

bastard saffron

black mulberry

توورک: ده وهنپکی درکاوبيه و له تهلی پهرژين دهچن و بهسروشتي له
قهراغی جوگه له ی ناو باخدا دهروئ و توویک دهگری کاتیک که پي دهگا رهنگی رهشه و
تامی شيرين و خوشه.

blackberry: توی توورک

N- Some Miscellaneous Words and Phrases: هه ندي وشه و فريزي هه مه جور:
 euthanasia: کوشتنی که سيک به بي نه وهی هه ست به نازار بکا له کاتيکدا که نهو که سه
تووشی نه خوشبیه ک بووي و چاره سه ری نه بي.

coup de grace = fatal blow = death blow: (ضریه قاضیه) ليدانپک که دوژمن
بکوژي و کوژايی به مه ترسييه که ی بهينی.

couch potato: که سيکی ته مه ل که زوربه ی کات به دانيشتن و سه رنجدانی ته له فزيون
به سه ربات.

flint: بهرده چه رخ (حجر القداحة) / بهرده نه ستي

۱- پووشوو: داری وشک یان پووشی وشک که به ناسانی ناگر بگری. ۲- پيفه
(صوفان)

۱- قوتوی پووشوو و بهرده نه ستي. ۲- بارودوخیک که نه گه ری نه وهی
هه بی خه ترناک بيت.

بهرده پي: بهردپکی بورکانی و خو له ميشی و کون کون و زير و سووکه، pumice:

دهخشيئندري له پاژنهى پي بوئوهى
پيسته زبرهكهى لابيلا و سافى بكا.

گهراو (ينبوع مياهمعدينة) / spa:
المنتجع المعدني

كارى پي دهكرى: come into effect:
(يصبح نافذ المفعول)

مازوو چنين: oak gall picking:

مهزهه / كيتلگهى برنج: paddy:

موتوربهى دهكا (يطعم): graft:

۱- شه تلگه ۲- دايهنگه: nursery:

-خه ماشه: ئامريكى جوتياريبه راده كيشرى به سهر زهوى كيتراودا بو (n.): harrow:
ئوهوى كلو گلگهكان ورد بكا و زهوييه كيتراوهكه ريك بكا.

-زهوى كيتراو ريك دهكا به ئاميرى ناوبراو (v.):

-ئاميرىكى دهسك داره بهكار دى بو كوكردنهوهى گهلاى وشك و پووش و (n.): rake:
په لاش له ناو باخدا.

- پووش و په لاش له ناو باخ يان كيتلگه دا كوذكاتهوه به ئاميرى ناوبراو (v.):

نهمام: sapling:

قهله مى درخت بو رواندن: cutting:

شه تل (n.): transplant:

شه تل دهگويزيتهوه و له شوينى تر دهى روينى (v.):

خوورمالوو: persimmon:

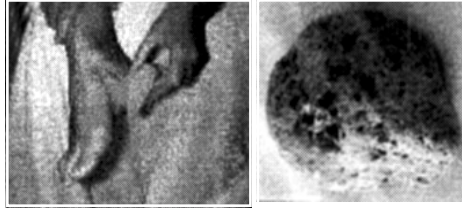
ئه نه ناس: pineapple:

مازوو (عقص البلوط): oak gall:

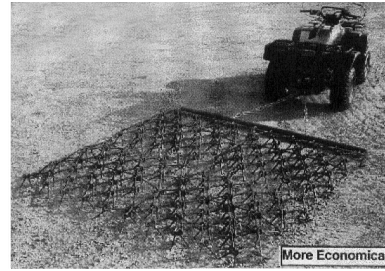
به پروو: acorn:

جوړيكه له مازوو كه له گويز دهچى (عفصة شبيهة بالجوزة): gallnut:

بازارى گهوره كه چهند: mall = shopping mall = arcade = shopping arcade:

pumice

harrow

rake

سوپهر ماركيت و دوكانيك بگريته خو (مركز تجاري يتضمن عدة سويماركات).

ههنگوينى شاهانه (العسل الملكي): royal jelly:

flint

tinder

هه لاله (لقاح): pollen:

دهيبيتينى (يلقح): pollinate:

تانوپوى فهرش: warp and woof:

يان قوماش

oak gall

woof = weft: پۆ: ئەو تالە دەزووانەى كە بە سەر و ژبیری تالە دەزووی تردا دەبرین لە چینی فەرش یان قوماشدا.

tapestry: ۱- چینی وینە و نەقش و نیگار لە فەرش یان لە قوماشی ئەستور.

۲- وینە و نەقش و نیگاری چنراو لە فەرش یان لە قوماشی ئەستور.

loom: مەكینهى قوماش چین

weaver: جۆلا

darning: چینیوهى كون لە جلوبەرگدا (رفو)

boll = cotton boll: قۆزاخەى پەموو

hedonism: ریبازی یان فەلسەفەى خوڤى و راباردن

heebie - jeebies: هەستکردن بە شلەژان و تیکچوون (شعور بالقلق أو بالاضطراب)

aesthetics: زانستی جوانی (علم الجمال)

maiden of Paradise: حۆرى

cotton bud: گۆى پاکەرەوه

poltergeist: خپۆیک بەدەنگى بەرز دەقیرپینى و شت فری دەدا

hermit: کەسێک لەبەر هۆى تایینى و خواپەرستى خوێ بەتەنیا لە شویتیک ژبانیتى

زۆر ئاسایى بەسەر دەبات و پەيوەندى لەگەڵ هیچ کەسێکدا نییه .
dervish: دەرویش

cotton boll

acorn

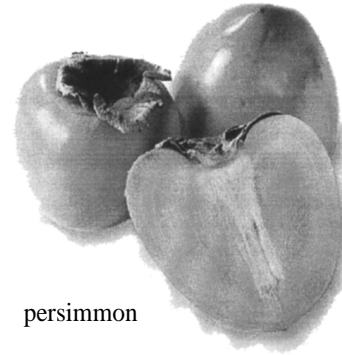
elf: جنۆكهى بچووك

fairy: پەرى

genie: جنۆكه

satan: devil = fiend: شەيتان

sericulture: بەرهەم هێنانى ئاوريشم بە بەخپۆکردنى كرمى ئاوريشم (القزاة)

persimmon

pineapple

apiculture = beekeeping: (تربية النحل) هەنگەوانى

pisciculture: بەخپۆکردنى ماسى (تربية الاسماك)

aviculture: بەخپۆکردنى بالندە (تربية الطيور)

zootechnics = zootechny: بەخپۆکردنى پەلەوەر یان گیانەوەر

horticulture = gardening: باخەوانى (الباستنة)

aquiculture: بەخپۆکردنى گیانەوەر و رووێكى ئاوى (تربية الحيوانات والنباتات المائية)

blight: ئافاتى كشتوكالى (آفة زراعية)

oak gall picking: مازوچن

palaeontology: لیکۆلینەوه لە پاشماوهى گیانەوەر و رووێک لەناو بەرددا وەکو: ریتمايیهک بۆ مپژووی ژبان لەسەر زهوى.

۱- دەگۆرئ بۆ ماددەبەك كە لە بەرد دەچئ. petrify:

۲- ژور دهی ترسیننی (terrify).

شوتنه وارزانی (علم الآثار القديمة): archeology

مؤمیاکردن (تحنيط): mummification = embalmment

مؤمیاکردنی گیانه وهر یان بالنده (تحنيط الحيوانات او الطيور): taxidermy

ههسان: بهردیکه به کاردی بو تیزکردنی چه قوؤ نامپیری تری شت
whetstone = hone
برین.

ثامپیریکه زانیاری توؤمار دهکا دهر بارهی بوومه له رزه و ده پیپوئی. seismograph

زلزالی (هه رشتیک په یوه ندبیت به بوومه له رزه وه seismic)

رپسه: هه ندی درخت وه کو دار گويز و دار بی و چنار catkin
وتوو... هتد، له به هاردا له باتی گول کردن شتیکی نرم و سهوز
دهرته دن ودوای ماوه یه کی کهم دوه ری.

گوشه throw pillow:

ته لی فافون شور/ سیمی قاپ شتن steel wool:

گه شتیکی بو بینینی یان پراوکردنی گیانه وهری کتوی safari:

پارکیکه که تپیدا گیانه وهری کتوی به نازادی safari park:
ده گهرین و گه شتیارانیش له ناو ماشینه کانیا نه وه سه رنجیان
ده دن.

شهش پالوی یاری (مکعبات لعب): toy bricks

بابا نوئل Father Christmas = Santa Claus:

یوبیلی ته لماس: یادی شهست ساله ی رووداویکی

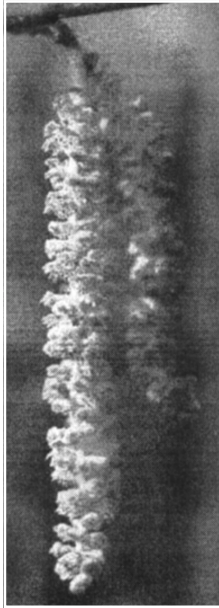
گرنگ diamond jubilee:

یوبیلی زترین: یادی په نجا ساله ی رووداویکی گرنگ. golden jubilee:

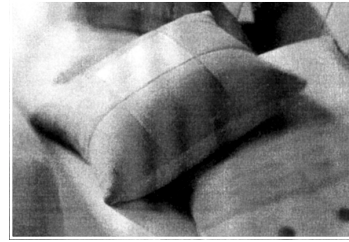
یوبیلی زیوین: یادی بیست و پینج ساله ی silver jubilee = silver anniversary:
رووداویکی گرنگ.

کرکاری به ساله چوو silver workers:

یادی بیست و پینجه مین ساله ی ژن هینان silver wedding:

catkin

throw pillow

steel wool

نیرگه له (نارجيلة) hookah = hubble -bubble:

ثامپیری پاک کردنه وه ی بوری توالت و حه مام plunger:

عه لاگهی زیل garbage bag:

په رۆ rag:

گسکی کاره بایی vacuum cleaner:

پارچه کانی گسکی کاره بایی vacuum cleaner attachments:

به دلۆپ دلۆپ لی ی ده چتی drip:

قه بات بووه/ گبراهه plugged:

به لوعه که به دلۆپ دلۆپ ئاوی لی ده چتی The tap is dripping:

توالتیته که گبراهه The toilet is plugged:

یناقص: يطرح في المناقصة invite tenders:

یناقص: يقدم سعرا في مناقصة underbid:

یزاید: outbid:

تقدیم سعر tender = bid:

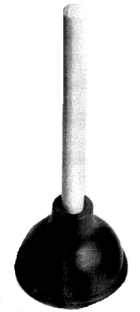
مزایده bidding:

يعطي او يعرض سعرا (في مزایده او مناقصة) bid: (v.)

نابالغ (قاصر) underage: (adj.)

هه رزه کار (المراهق) teenager = teen: (n.)

هه رزه کار (المراهق) adolescent: (n.)

plunger

hookah

tight - fisted = mean = stingy: رهزبل

- Tighten your belt but don't be tight - fisted

- پارهی که متمر سهرف بکه بهلام رهزبل مه به .

nut: (n.) - ۱ - گوئز ۲ - سهموله ۳ - کهسیکی خهرفا و بی میشک

nuts: (adj.) خهرفا و بی میشک

nuts: (n.) ۱ - گون (testicles) ۲ - چهرهزات

Hawraman walnuts contain white ker- تیدایه- سپی کاکلهی سپی

nel

-I need some nuts and washers. - من پتوبستیم به هه ندی سهموله و واشهر هه به .

-That weirdo's behaviour is about to drive me nuts

- رهوشتی نه و کهسه سهیر و سهمه ره به خه ریکه شیتیم بکا .

henpecked: پیاوئیک هه میسه له ژیر کونترۆلی ژنه که بیدا بیت و نه توانی به گوئی نه کا

bad omen: نه گبه تی

-It is believed that an owl hoot is a sign of a bad omen or a disaster.

- بروا وایه خوئندنی کونده به بۆ نیشانه ی نه گبه تی یان کاره ساته .

superstition: شتی پروپوچ (خرافة) .

- I don't believe in superstitions. - من بروام به شتی پروپوچ نیبه .

wow /wau/ = wowie

۱- نه و شه به به کار دی بۆ ده برینی سه رسورمانیکی زۆر .

۲- مانای سه رکه و تنیکی گه وره ده گه یه نی .

- Wow! There is a snake on the fig tree.

- ئۆی! ماریک له سه ر دار هه نجیره که یه .

- Don't be sad .You will be a wow.

- دلته نگ مه به . تۆ سه رکه و تنیکی گه وره به دی نه هیئنی .

- May your troubles be over.

که فاره ت بیت /که فاره تتان بیت: نه م ته عبیره کاتییک به کار نه هیئنی که بچی بۆ لای

نه خوئشیک یان که سییک که له گرفت و نارحه تیبه ک پرگار بووبن .

rein: له غاو

- Ride the horse and pull gently on the reins to control it.

سواری نه سپه که به و به هیئواری له غاوه که ی راکیشه بۆ نه وه ی کونترۆلی بکه ی .

pornography: وینه و فیدیوی سیکی و پروت .

- Pornography makes my fahter hit the ceiling.

وینه و فیدیوی سیکی و پروت باو کم زۆر تووره ده کا .

hit the ceiling = suddenly become very angry: له پر زۆر تووره نه بی .

hit the hay = hit the sack = go to bed: نه خه وئ

- You are drowsy. Why don't you hit the hay? - تۆ خه و الوویت . بۆچی ناخه وی ؟

hay?

the evil eye: چاوی پیس

- Pepole believe that human being is affected by the evil eye.

- خه لک بروای وایه مرۆژ نه بی به چاوه وه واته : چاوی پیس کاری تی ده کا .

chevounik yan shetik ke pi w qdomi xiribit wate: نیشانه ی نه وه بیت که mascot: خیریکت ده ست بکه وئ .

- The magpie that perches on the may every morning is a mascot.

نه و قه له باچکه یه ی که هه موو به یانییه ک به دار گوئره که وه نه نیشیته وه پی و قدومی خیره .

fraction: فراکسیون: ده سته یه کی هاو بیرو باوه ر له ناو کۆمه لیک یان ریک خراویکدا

ultimatum: نه لته یته م: دوا هوشیاریه که ولاتییک نه ی دا به ولاتییک تر ده باره ی

نه وه ی که نه گه ر ولاته که ی تر پیشنیاری ولاتی یه که می جیبه جی نه کرد نه و کاته ولاتی

یه که م هیز به کار نه هیئنی دژی ولاته که ی ترو نه بیته شه ر له نیوانیاندا .

technocracy: تیکنۆکراسی: سیسته میکی سیاسییه که تیددا که سانی خاوه ن زانیاری زانستی هیز و ده سه لاتی زۆریان هه یه .

posh: که شخه و سه رنج راکیش

- You look posh in your new suit. - تۆ به و قاته وه جوان و که شخه دیاری .

chic: شیک: که شخه و ریکوپییک و به پتی مۆده

- Kurdish maidens are always chic

- کچه عازهبی کورد همهیشه کهشخه و رتیکوپیکن.

کهسیک که جلوهبرگ و رهفتاری نامۆ بیت: geek = weirdo

- Don't let that geek come in. مههیله ئه و کهسه رهفتار نامۆیه بیته ژوره وه

- شهش قات زیاتر یان گه وره تر (تزايد ستة اضعاف): 1-six-fold rise:

- There was a six-fold rise in the number of the refugees fleeing from their homeland.

ژماره ی ئه و په نابه رانه ی که له نیشتمانی خۆیان هه لهاتن شهش قات زیادی کرد.

2- on the increase: له زیادبووندايه (في تزايد)

constantly: به به رده وامي / همهیشه

- Prices are constantly on the increase. نرخ همهیشه له زیاد بووندايه

3- silver workers کرێکاری به سالآچوو (كبار السن من العاملين)

کهسیک که کاتی زۆر به به کارهیتانی ئه نترنیت به سه ر بیات surfer = net surfer

4- paparazzo = celebrity photographer: وینه گری کهسانی به ناوبانگ

paparazzi(pl.): وینه گرانی کهسانی به ناوبانگ

intrusive: خۆهه لتیقولتینه ر (متطفل/مقتحم)

- Paparazzi are often intrusive.

وینه گرانی کهسانی به ناوبانگ زۆر جار خۆ هه لتیقولتینه رن.

1- دار لاستیک ۲- مه نجه نیق catapult = slingshot

5- world cup final: دوا یاری کوپی جیهان

supporter = fan: پشتگیری کهر/هانده ر(مشجع)

-I am a brazil supporter in the world cup final.

من له دوا یاری کوپی جیهانیدا هانده ری به رازیلیم.

6- trophy: خه لاتی برده وه ی یاری

- A football fan told me that France won the trophy.

- هانده رتیک یاری تۆپی پی پیتی وتم فه رهنسا خه لاتی یاری برده وه.

7- emergency hospital admissions:

حالاتی فرباکه وتن له نه خۆشخانه دا (حالات الطواريء في المستشفى)

asthma attack: نۆبه ی ره بۆ (نوبه ربو)

pollen grains: دهنکه هه لاله (حبوب اللقاح)

- Emergency hospital admissions for asthma attacks increase in spring on account of breathing in smaller particles of pollen.

له به هاردا حالاتی فرباکه وتن له نه خۆشخانه دا بۆ

نۆباتی ره بو زیاد ته کا له به رهۆی هه لته رینی

گه ر دیله ی وردی هه لاله.

ناسنامه (هوية): identity card = (ID card)

red card: کارتیکه هه که می یاری تۆپی پی

پیشانی ئه و یاریکه ره ی دده کا که یاسای یاری

شکاند پی و بۆی نه بی یاری بکا

yellow card:

کارتیکه هه که می یاری تۆپی پی پیشانی

یاریکه ری دده کا بۆ ئه وه ی هۆشباری بکاته وه دهر یاره ی ره وشتی خراب.

green card:

۱- به لگه نامه یه که له رووی یاساییه وه رینگه به هاوولاتی ولاتیکی تر دده دات که له ناو ئه مریکا دا بژی و کار بکا.

۲- به لگه نامه یه که رینگه به کهسیک ئه دا له ناو ولاتیکی تر دا له ئوتۆمبیله که ی خۆی بخوړی.

rationing coupon: کوپۆنی به شه خۆراک و پیداو یستی تر

ration card: بیتا قه ی به شه خۆراک

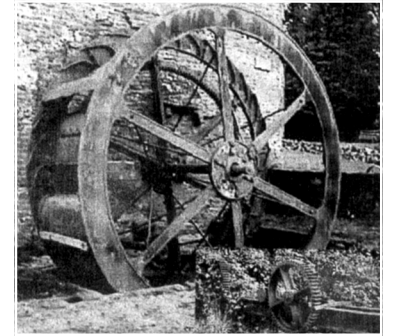
- The salesman asked for my rationing coupon.

فرۆشباره که داوای کوپۆنی به شه خۆراکی منی کرد.

stonemills = hand - mills: ده سه ار

flea market: بازار ی له نگه

slum clearance:

waterwheel

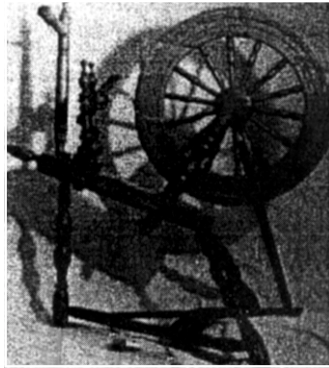
لابردن و پاککردنه‌وهی خانووی کۆن و رووخاو له شوینه پیس و پۆخله‌کانی ناو شاردن

waterwheel: ناعور

spinning wheel: نامییری رستن

kulak:

کولاک: بهو جوتیاره گوندنشینانه دهوتری که زهوی وزاری ته‌واویان به‌دهسته‌وهیه و کرپکاره کشتوکالییه‌کان ده‌چه‌وسپینه‌وه و خویان خاوه‌ن ده‌سمایه‌شن.

spinning wheel

metaphysics:

میتافیزیک / ئەودیوی سروشت (ماوراء الطبيعة): به‌شیکه له‌فلسه‌فه که ده‌کۆلیته‌وه له‌زانستی بون و زانستی بنچینه و بنه‌رته‌ی گه‌ردون، ئەمه‌ش فلسه‌فه‌یه‌کی ناره‌حەت و ئالۆزی لێده‌وه‌شیتته‌وه.

ontology: زانستی بوون (علم الوجود)

cosmology: زانستی بنچینه و بنه‌رته‌ی گه‌ردون (علم الكونيات)

federalism:

فیدرالیزم: جوړه حکومت و سیاسه‌تیکه که به‌پیی ئەو رتبازه پتوبسه ولات له‌یه‌کیه‌تی چەند ولاتیکی سهربه‌خۆ پیک بیت.

federation:

فیدراسیۆن: یه‌کیه‌تی و هاوکاری نیوان چەند ده‌وله‌تیکي سهربه‌خۆ که وه‌کو ده‌وله‌تیکي یه‌کگرتویان لیبیت، یان یه‌کیه‌تی نیوان چەند ده‌سته و کۆمه‌له‌ خه‌لکیک.

confederation:

کۆنفیدراسیۆن: یه‌کیه‌تی نیوان چەند ولاتیکی که هه‌موویان وه‌کو ده‌وله‌تیکي یه‌کگرتوو پیکهاتین به‌لام له‌ ناو ئەو ده‌وله‌ته‌دا هه‌ر ده‌وله‌تیک سهربه‌خۆبی خۆی به‌پارێزیت.

plutocracy:

پلوتوکراسی: حکومتیک که له‌لایه‌ن ده‌وله‌مه‌ندترین که‌سانی ولاته‌که‌وه به‌رتیوه‌ بپیت.

ideology:

ئایدیۆله‌جی: کۆمه‌لێک بیروکه‌یه که سیسته‌میکی سیاسی یان ئابووری له‌سه‌ر بنه‌مای ئەو کۆمه‌له‌ بیروکه‌یه به‌رتیوه‌ ده‌چی. به‌مانایه‌کی تر ئایدیۆلۆجی بریتیه‌ له‌ سیسته‌می تیۆری و بیروکه‌یه‌وه‌ی سیاسی و هونه‌ری و مه‌زه‌به‌ی و فه‌لسه‌فی.

timocracy:

تیموکراسی: ئەم زاراوه‌یه له‌ لایه‌ن ئیفلاتون و ئەرستۆوه به‌کار هاتوه‌ و ماناکه‌شی ئەوه ئە‌گه‌یه‌نی ده‌وله‌تیک سهرکرده‌که‌ی ته‌نیا له‌ پیناوی رتزو شه‌ره‌ف و سه‌ربه‌رزى و ساماندا کار ده‌کا نه‌ک له‌سه‌ر بنچینه‌ی دادپه‌روه‌ری و یاسا.

dialectic:

دایه‌لیکتیک: شیوازیکه بو‌دۆزینه‌وه‌ی راستی بیروکه‌کان به‌هۆی تووێژ و گفتوگۆی لۆژیکانه‌وه و به‌ په‌چاوکردنی ئەو بیروکه‌کانه‌ش که دژ به‌یه‌کترن.

despotism:

دیسپه‌تیزم: به‌و ده‌سه‌لاته‌ ده‌وتری که خۆی سهریشکی هه‌موو کاروباریکی سیاسی و ئابووری و سه‌ربازی و کارگێری و دارایی بیت و زۆلم و زۆریش بکا، به‌لام له‌ هه‌مان کاتدا دیسپه‌تیزمی رۆشنبیرانه‌ش هه‌یه که ئیفلاتون و هه‌ندی له‌ رۆشنبیره‌کانی ده‌وروه‌ری خۆی داوایان ده‌کرد.

machiavellianism:

ماکیافیلیانیزم: ئەو سیاسه‌ت و په‌وشته‌یه که له‌ پیناوی گه‌یشتن به‌ ئامانجدا هه‌موو رتگایه‌کی خراپه‌کاری و زۆلم و زۆر و پیشیل کردنی هه‌موو قیه‌میکی ئەخلاقى و مرۆفایه‌تی ده‌گرته‌ به‌ر.

هه‌ندی پهنی ئینگلیزی: - O - Some English Proverbs:

1-When you are at Rome , do as the Romans do.

(When in Rome, do as the Romans do).

١- کاتیک که له‌ رۆمادا بیت وه‌کو رۆمانیه‌کان په‌فتار بکه.

- ۱۲- ئىشى ئەمۋەر مەخەرە سەبەبىنى.
- ۱۳- تا گرفت يەختە نەگىز تۆ ھەرگىز يەخەى ئەو مەگرە.
- ۱۴- نىشتمانى خۆت باشتىن شۆپىنى ژبانە بۆ خۆت ئەگر چى ئەو نىشتمانەى خۆت لە رۆژ ھەلاتدا بىت يان لە رۆژئاوا.
- ۱۵- پارە پارە پەيدا دەکا. واتە: ھەتا پارەت بەدەستەو نەبى ناتوانى كەسابەت بکەيت و پارەى تر پەيدا بکەى.
- ۱۶- ئەلماس ئەلماس دەپرى. واتە: دارپوازی لە خۆى نەبى ناشكى.
- ۱۷- ئەو ھەلپە بکا بۆ ھەموو شتتیک، ھەمووی لە كىس دەچى.
- ۱۸- گۆپىنى لەو ھەرگا گۆپىرەكە قەلەو دەکا. واتە: گۆپانكارى زۆر جار ئەبىت بە ماىەى خۆشى و شادى.
- ۱۹- زمانت بگرە نەو ھەك ئەوتۆ بگرى. واتە: ئاگات لە دەمت بىت وشتى خراپ مەلئى بۆ ئەو ھەى تووشى گرفت نەبى.
- ۲۰- گالىسكەكە مەخەرە بەردەم ئەسپەكە. واتە: ئىشى چەوت مەكە.
- ۲۱- ھەموو شەپۆلېكى ئاوى كەنارى دەريا كشانەو ھەى ھەبە.
- ۲- A leopard cannot change its spots.
- ۲- پلنگ ناتوانى خالەكانى خۆى بگۆرى.
- ۳- ھىچ گۆلېك بى درك نىبە.
- ۴- ھەرچى رۆىشت رۆىشت واتە: رېكنەكەوتن و ناكۆكىبەكانى راپوردوو لە بىر خۆت بىرەو ھە و دلت ساف بکە.
- ۵- ھەموو پرسىارىك ھەلامىكى ھەبە.
- ۶- كترى بە مەنجەل ئەلئى رەشە. واتە: قەل بە قەل ئەلئى روت رەش بىت.
- ۷- ئەگر كۆپر رابەرى كۆپر بىت ھەردوكيان ئەكەونە ناو چالەو ھە.
- ۸- ئەو ھەى كەھىچ ھەلەناكات ھىچ شتتیک ناكات.
- ۹- مېو ھەى قەدەغەكراو شېرىنە. واتە: مروف ئارەزووى لە شتى قەدەغەكراو ھە.
- ۱۰- ئاشى خوا بە ھىتاشى دەھارى بەلام بە دلئىابىبەو ھەھارى.
- ۱۱- تەنانت ھۆمىرۆس ھەندى جار ھەلە دەکا. واتە: مەلاش ھەلە دەکا.
- ۱۲- Never put off till tomorrow what can be done today.

13- Never trouble trouble till trouble troubles you.

14- East or west, home is best.

15- Money begets money.

16- Diamonds cut diamonds.

17- Grasp all, lose all.

18- Change of pasture makes fat calves.

19- Confine your tongue lest it confines you.

20- Do not put the cart before the horse.

21- Every tide has its ebb.

- واته: همموو شتیک تا سهر نییبه.
- 22- Glasses and lasses are brittle ware.
- ۲۲- کچ و پرداخ به ئاسانی دهشکین. واته: کچ ئه گهر ئاگای له خۆی نه بێ سومعهی وهکو پرداخ به ئاسانی ئهشکین.
- 23- Good health is above wealth.
- ۲۳- ته ندروستی باش له سهرووی سامانه وهیه. واته: ته ندروستی له سامان باشتره.
- 24- Hatred is blind as well as love.
- ۲۴- رق و کینه کوپیره، خوشه ویستیش ههروا. واته: رق و خوشه ویستی به پراده بهک ههستی مرۆف ئه جوولینن که تووشی ههلهی بکهن.
- 25- Health is better than wealth.
- ۲۵- ته ندروستی له سامان باشتره.
- 26- Idle brains are the devil's workshop.
- ۲۶- میشکی بێ کار کارگهی شهیتانه. واته: بێ کاری مرۆف تووشی شه و نارچه تی دهکات.
- P-Some Informal Idioms: هه ندی زاروهی نافهرمی:
- 1-pull somebody's leg = play a joke on somebody: دهکا - گالته به کهسیک دهکا - I don't believe you because you are pulling my leg. - بروات بێ ناکهه چونکه تو گالتهه بێ ئه کهی.
- 2- bite the dust = fail: فهشهل ده بێ - پلانه کهمان فهشهل بوو. - Our plan bit the dust.
- 3- drive someone up a wall = annoy someone greatly: کهسیک زۆر ئیزعاج دهکا. - Let me do my work. Don't drive me up a wall. - بهیله با ئیشه کهم بکهه. ئیزعاجه مه که.
- 4- for a song = very cheaply: زۆر به ههزران - I was lucky yesterday because I got a nice suit for a song.

- دوینی شانسم هه بوو چونکه قاتیکی باشم زۆر به ههزران دهست کهوت.
- 5- Mind your P's and Q's = take care in speech and action: - ئاگات له قسه و کردهوت بێت. - Mind your P's and Q's at the party. - له ئاههنگه کهدا ئاگات له قسه و کردهوت بێت.
- 6- cough up = give unwillingly: به نارهباییه وه دهیدا. - He is stingy. He may cough up the money. - ئه و رهزیهله. له وانیه به نارهباییه وه پاره که بدا.
- 7- be in the same boat = be in the same difficult situation: - له هه مان بارودۆخی نارچه تدا بێت. - Dont worry. We are all in the same boat. - گوێ مه ده ری. ئیمه هه موومان له هه مان بارودۆخی نارچه تدا بێن.
- 8- toot his own horn = boast: شانازی دهکا - It is better not toot your own horn about your own abilities. - باشتر وایه شانازی به توانای خۆته وه نه کهی.
- 9- duck soup: شتیکی ئاسان. - I can disjoint the parts of a pistol. That is duck soup for me. - من ده توانم به شه کانی ده مانچه له یهک بکه مه وه. ئه وه شتیکی ئاسانه بۆ من.
- 10 - Sell somebody down the river = betray somebody: نهیینی کهسیک ئاشکرا دهکا. - You know where I am hiding. Don't sell me down the river. - تو ده زانی من له کوێ خۆم شار دووه ته وه. ئاشکرام مه که.
- 11- take the bull by the horns: پاسته وخۆ به ئازایانه به رامبه ر به بارودۆخیکی نارچه ت و خه ترناک ده وه ستی.
- The hunter took the bull by the horns and attacked the bear with a dagger.

- راوچییه که راسته و خو به ئازایانه بهرامبهر به ورچه که وهستا و به خه نجهر په لاماری دا.

12- pay through the nose = pay too much money for something.

پاره‌ی زۆر ئه‌دا به شتیک.

- I can't buy the amber worry beads because I have to pay through the nose.

- من ناتوانم ته‌سیحه کاره‌باییه که بکرم چونکه ئه‌بی پاره‌ی زۆری بی بدهم.

13- in the blink of an eye = in a short time = very quickly.

له ماوه‌یه‌کی که‌مدا/ زۆر به‌خیرایی/ له چاو ترووسکاندنیکدا.

- Nisaran can make us tea in the blink of an eye.

- نسااران ده‌توانی له چاو ترووسکاندنیکدا چامان بۆ لی بنی.

14- get the ball rolling: ده‌سه‌کار ده‌بی

- Don't waste time. Get the ball rolling. کات به‌ فیژۆ مه‌ده. ده‌س به‌کاره.

15- bite the bullet: تووشی نار‌ه‌حه‌تییه‌کی زۆر ده‌بی

- Heavy snow and strong wind made us bite the bullet.

- به‌فری قورس و هه‌وای به‌ هیتز تووشی نار‌ه‌حه‌تییه‌کی زۆری کردین.

16- hit the hay=hit the sack=go to bed: ده‌خه‌وئ.

-We are all drowsy. Let us hit the hay.

- ئیسه هه‌موومان خه‌والتوین. باب‌خه‌وین.

17- have the world by the tail=be happy and successful:

دل‌خۆش و سه‌رکه‌وتوه:

- The player feels that he has the world by the tail because he won the best prize.

- یاریزانه‌که هه‌ست به‌ دل‌خۆشی و سه‌رکه‌وتن ده‌کا چونکه باشترین خه‌لاتی برده‌وه.

18- You scratch my back and I'll scratch yours.

ئه‌گه‌ر تو یارمه‌تی من بده‌ی منیش یارمه‌تی تو ئه‌ده‌م.

19- hit the ceiling = become very angry: زۆر تووره‌ ده‌بی

- He hit the ceiling because his son had lost all the keys.

- ئه‌و زۆر تووره‌ بوو چونکه کوره‌که‌ی هه‌موو کلپله‌کانی ون کردبوو.

20- go fly a kite=go away =fuck off: برۆ ون به:

- Go fly a kite, blockhead. برۆ ون به هه‌ی بی میشکی هیچ نه‌زان.

21- Get in someone's hair = bother someone: که‌ستیک ئیزعاج ده‌کا.

- Don't get in my hair. Fuck off. برۆ ون به.

22- spill the beans = reveal a secret: نه‌ینییه‌ک ئاشکرا ده‌کا.

- No one should know anything about our plan. Therefore don't spill the beans.

- پیتوبسته هیچ که‌س هیچ شتیک نه‌زانی ده‌رباره‌ی پلانه‌که‌ی ئیسه. که‌واته نه‌ینییه‌که ئاشکرا مه‌که.

23- Straight from the horse's mouth = from. له سه‌رچاوه‌یه‌کی باوه‌رپیتکراوه‌وه. a reliable source:

- I took the information straight from the horse's mouth.

- من زانیارییه‌که‌م له سه‌رچاوه‌یه‌کی باوه‌رپیتکراوه‌وه وەرگرت.

24- snow job: هه‌ول بده‌ی به‌قسه‌ی خۆش که‌ستیک بخه‌له‌تینی

- The salesman gave me a snow job by convincing me to buy bad rice from him.

- فرۆشیاره‌که به‌قسه‌ی خۆش خه‌له‌تاندمی و رازی کردم برنجی خراپی لی بکرم.

25- for the birds: شتیک هیچ گرنگییه‌کی نه‌بی و بی مانا بی

- No one enjoyed the play. It was for the birds.

- هیچ که‌س شانۆگه‌رییه‌که‌ی بی خۆش نه‌بوو. هیچ گرنگییه‌کی نه‌بوو و بی مانا بوو.

26- Cat got your tongue? = Can't you talk?: ئایا ناتوانی قسه‌ بکه‌ی؟

-Why don't you reply? Cat got your tongue?

بۆ وهلام ناده بته وه؟ ناتوانی قسه بکه ی؟

27- on his last legs: خه ریکه به ته واوی په کی بکه وی

- The old man is on his last legs.

- پیاوه پیره که خه ریکه به ته واوی په کی بکه وی.

28- go great guns: سه رکه وتنیکی زۆر گه وره به دی دهینی .

Q

I am not a poet but nostalgia goaded me on writing the following poems:

من شاعیر نیم به لام سۆز و خوشه ویستی نیشتمان هانی دام ئەم پارچه شاعرانه ی خواره وه بنوسم:

My Nostalgia for Hawraman

My Nostalgia for Hawraman
Is doubled by the scenery of Barzan,
Along with the greenery of Rezan.
My vivid memories of Biyara and Dageshekhan,
Along with the sweet songs of Hama Hussein and Osman
Make my spirit fly over the craggy mountain of Hawraman
And view the charming lake of Mariwan,
Along with the snowy peaks of Palingan.
Whenever I am away from Hawraman,
My tears fill the brooks of Durisan,
My deep sighs form fog on Makwan.
The nourishing honey of Pendro and Sidakan
And the tall rhubarbs of Kalikhan
Treat hundreds of diseases in Kurdistan.

nostalgia:

۱- ههستیکی ماته مینی تیکه له به خوشه ویستی کاتیک که بیر له رۆژانی خوشی رابردوو ده که بته وه (التوق الى الماضي)

۲- سۆز و خوشه ویستی نیشتمان (الحنين الى الوطن)

scenery: دیمه نی سروشتی جوان

greenery: رووهک و گه لای سه وزی سه رنج پاکیش

۱- وینه ی زۆر روونی شویتیک یان شتیک که بیتته وه یادت

۲- زیندوو و چالاک

craggy mountain: چپای سهخت

view: (v.) به وردی سهیری دهکا

brook: جوگه له
sigh: ئاخ هه لکيشان
nourishing: (adj) خوراک به خش
rhubarb: رتيواس

Avian Flu

March 11, 2006

The news of avian flu
Came out of the blue,
Making poultry meat a taboo.
Such a dreadful flu
Makes each one of us shoo
Even the charming crowned hoopoe.
The snow - white dove's coo
And the cock -a- doodle - doo
Were greeted with a boo
Like the market's hullabaloo
Or a cow's long nasty moo.

avian flu: نه نفلونزاي بالنده

out of the blue = unexpectedly: کوتوپر / على نحو فجائي

poultry: په له وهر / دواجن

taboo: شتيکی قه دهغه کراو / حه رام

dreadful = fearful: ترسناک

shoo: کسه ی دهکا: وشه به که به کار دیت بۆ ده رکردنی بالنده و ئازهل

crowned: تاج له سه ر

hoopoe: په پوسلیمانکه / هدهد

snow - white: (adj) = as white as snow: وهکو به فر سپی / سپی ته و او

dove: کوتری ناشتی: جوړتيکه له کوتری سپی که به نيشانه ی ناشتی داده نری

coo: خویندنی کوتر

cock -a- doodle - doo = cock crow: خویندنی که له شير

وشه به که نار ه زایی و رق لیبون ده گه به نی: boo
قره قری زۆر / ضوضاء: hullabaloo
ناخوش: nasty
بۆره ی مانگا: moo = bellow

Sheereen Mountain

March 8, 2006

A couple can be happier than a king and queen,
When they spend one spring day on the surface of sheereen.
They inhale pure air in a place where everything is green.
The water of the gurgling springs and murmuring brooks is clean.
Among the sweet smelling herbs and red anemones they can glean
Big mushrooms which are as white as the bridal veil of a queen.
The scenery is so clean that no smoke or dust is seen.
In such a romantic place even a hermit behaves like the teen.
Let everybody know that the paradise on earth is sheereen.

جووتیک ماره کرابن له به کتر یان ته نها بۆ مه به سستی خوشه ویستی رۆمانتیککی و: couple
په یوه ندی سیکسی پیکه وه بن.

inhale pure air: هه وای پاک هه لده مرئی

murmur: //m3:mð/ خوره خور دهکا

gurgle: //g3:gl/ قولپه قولپ دهکا

brook: جوگه له ی ئاو

sweet smelling herbs: گژوگیای کیتی بۆن خوش

anemone: /ə'neməni/

گوته نیشان (شفاق النعمان): گولاله به کی جوانه له مانگی نیشاندا دهرده که وئ.

glean: شارۆ دهکا: بهزه حمه ت دهی دۆزیتته وه و دهستی ده که وئ

bridal veil: تارا / تارای بووک

scenery: دیه نی سروشتی جوان وه کو شاخ و چه م و دۆل و دارستان... هند

hermit:

که سیچ له بهر هوی خواپه رستی به ته نیا له شوینیکی چۆل ژیانیکی زۆر ساده به سهر ده بات

paradise on earth: سهه شتی سهه زه مین

teen: مراهق

هه ندی نوکته ی کوردی:

ئه م نوکته یه م له بهرین فوناد غه فور فه ره ج بیاره بییه وه وه رگرتووه:

۱- پیاویک هه زی له نانی سووتاوه و بهردهوام ده بخوا هه تاکو گه دهی دپته ئیش و نه چی بۆ لای دکتور. دکتور پشکنینی بۆ نه نجام ئه دا و پیتی ئه لئ: «چیت خواردوو؟» پیاوه که هه ندی نانی سووتاوه پيشانی دکتوره که ئه دا و پیتی ئه لئ: «ئه م نانه م خواردوو». دکتوره که ده رمانی چاوی بۆ نه نووسی و پیاوه که ش سه ری سوپ نه مینی و به دکتوره که ئه لئ: «من گه ده م ئیشی که چی تو ده رمانی چاوت بۆ نووسیوم». دکتوره که پیتی ئه لئ: «ئاخر ئه گه ر تو کویر نه بویتایه نانی سووتاوت نه ده خوارد».

R-Some Kurdish Jokes:

1- A man is fond of burned bread and eats it continuously until his stomach gets sore and goes to a doctor. The doctor examines him and says to him, "What have you eaten?" The man shows the doctor some burned bread and says to him, "I have eaten this bread." The doctor prescribes medicine for his eyes. The man gets surprised and says to the doctor, "I have stomach ache, whereas you have prescribed medicine for my eyes." The doctor says to him, "Well, if you weren't blind, you wouldn't eat burned bread."

۲- پۆلیسیک دزیک ده گری و ده یه وی بیات بۆ بنکه ی پۆلیس، دزه که زۆر له پۆلیسه که ده پارێته وه و ده یه وی ریگه ی پی بدا بچی هه ندی ئاو بخواته وه.

پۆلیسه که ریگه ی پی ده دا و به م جوړه دزه که پۆلیسه که نه خه له تینی و راده کا. جاریکی تر به ریگه وت هه مان پۆلیس هه مان دز ده گری و دووباره له پۆلیسه که ده پارێته وه ریگه ی پی بدا بچی هه ندی ئاو بخواته وه و پۆلیسه که ش پیتی ده لئ: "ئه مسجاره تو ناتوانی من بخه له تینی. لیتره راوهسته و من خۆم ده چم ئاوت بۆ دینم."

2- A policeman arrests a thief and wants to take him to the police station. The thief begs the policeman to allow him to go and drink some water. The

policeman allows him to do so. Thus The thief deceives the policeman and runs away. Next time the same policeman arrests the same thief by chance and he begs the policeman to allow him to go and drink some water again. The policeman says to him, " This time you cannot deceive me. Stand here and I'll go and bring you water."

ئه م نوکته یه م له بهرین محهمه د ئه مین حاجی حه مه وه یس بیاره بییه وه وه رگرتووه:

۳- قاچاغچییه ک گویدرێژیکی پییه و بارکراوه له گلۆپ به ریگه وت تووشی پۆلیسی گومرگ ده بی. ئه فسهری گومرگه که داریکی به دهسته وه یه و فرمان ده دا به سه ر قاچاغچییه که دا بوهستی. به داره که ی دهستی ده دا له باره که و هه ندی له گلۆپه کان ده شکینی و به قاچاغچییه که ده لئ: "ئه م باره چییه؟" قاچاغچییه که ده لئ: "هیچ نییه ئه گه ر جاریکی تر به و داره لیتی بدهی".

3- A smuggler with a donkey loaded with light bulbs comes across the customs police. The customs officer with a staff in his hand commands the smuggler to stop. He hits the load with the staff in his hand, breaks some of the light bulbs and says to the smuggler, "What is this load?" The smuggler says, "Nothing if you hit it once more with this staff". staff: a long stick used as a symbol of authority.

S The Laws

ياساكان

- 1- lex loci domicili: قانون محل الإقامة
- 2- lex loci solutions: قانون محل التنفيذ أو الانجاز
- 3- lex loci delictus: قانون محل الجرم
- 4- lex loci contractus: قانون محل العقد
- 5- lex loci actus: قانون محل الفعل
- 6- civil code = civil law: قانون مدني
- 7- personal statute = personal law: قانون احوال شخصية
- 8- fundamental law: قانون أساسي
- 9- procedural law: قانون اصول المحاكمات
- 10- law of criminal procedure: قانون اصول محاكمات جزائية
- 11- penal code: قانون العقوبات / قانون الجزاء
- 12- criminal law = penal law: قانون الجنايات
- 13- labor law: قانون العمل
- 14- lex fori: قانون المحكمة
- 15- lex loci: قانون المحل
- 16- press law: قانون المطبوعات
- 17- domestic law = internal law = local law = municipal law = national law = state law: قانون داخلي أو محلي أو وطني
- 18- company law: قانون الشركات
- 19- riot act: قانون الشغب
- 20- social security law: قانون الضمان الاجتماعي
- 21- law of obligation and contracts: قانون الموجبات والعقود

- 22- marine law: قانون بحري
- 23- commercial law = code of commerce: قانون تجاري
- 24- law of diminishing returns: قانون تناقص الغلة
- 25- aviation law: قانون جوي
- 26- shield law: قانون حفظ سرية المصدر في الصحافة
- 27- patent law: قانون حماية الملكية الصناعية
- 28- copyright law: قانون حماية ملكية أدبية وفنية
- 29- private law: قانون خاص
- 30- bylaw = byelaw: قانون داخلي
- 31- code of criminal procedure: قانون اصول محاكمات جنائية
- 32- law of civil procedure: قانون اصول محاكمات مدنية
- 33- prohibition: قانون أو امر بمنع شيء
- 34- procedural law: قانون اجرائي
- 35- administrative law: قانون اداري
- 36- poor law: قانون اسعاف الفقراء واعالتهم
- 37- lemon law: قانون اعادة سيارة معطلة الى مصنع
- 38- Lend - Lease Act: قانون الاعارة والتأجير
- 39- creed: قانون الايمان المسيحي
- 40- law of the sea: قانون البحار
- 41- commutative law: قانون التبادل
- 42- inverse - square law: قانون التربيع العكسي
- 43- associative law: قانون الترتيب
- 44- constitutional law: قانون دستوري
- 45- periodic law: قانون دوري (كيميا)
- 46- international law = jus gentium: قانون دولي

- 47- private international law: قانون دولي خاص
- 48- public international law: قانون دولي عام
- 49- law of nature = natural law: قانون طبيعي
- 50- public law: قانون عام
- 51- martial law: قانون عُرْفِي
- 52- Gresham's law: قانون غريشام: عملة رديئة بدل جديدة
- 53- canon law = canon: قانون كَنَسِي
- 54- blue - sky law: قانون لتنظيم بيع الاسهم المالية
- 55- blue law: قانون لتنظيم نشاطات الاحد
- 56- banking law: قانون مصرفي
- 57- Mendel's law: قانون مندل
- 58- substantive law: قانون موضوعي
- 59- positive law: قانون وضعي

September 11, 2006

The Hullabaloo and the hugger-mugger of Sheikhallah Market along with car exhaust fumes are totally contrasted with the clean and quiet atmosphere of the natural world where the smoke and the hullabaloo of the dense city are replaced by sweet songs of birds and murmurs of cascades and cataracts. I would like to lead a quiet and simple life in a traditional kurdisch village. I am fond of apiculture, horticulture and zootechny because I would like to have my own natural honey and natural milk along with the fresh fruit that I pick from my orchard.

hullabaloo: قَرَهَقَرِي (ضوضاء)

hugger - mugger (اضطراب / بلبلة) ههرا و هوسه

fume = strong smelling smoke: دووکه‌لی بۆن تیهژ

totally = completely = wholly: به‌ته‌واوی

atmosphere: ههوا (الجو)

dense: چروپر و قه‌له‌بالغ

murmur: خوره (خریر)

fond of = interested in: ئاره‌زوومه‌نده (مولع ب)

apiculture = bee - keeping: هه‌نگه‌وانی (تربیه النحل)

horticulture = gardening: باخه‌وانی (البستنة)

zootechny: به‌ختیوکردنی په‌له‌وهر یان گیانه‌وهر (تربیه الدواجن أو الحيوان)

orchard: باخی میوه (بستان فاکهه)

cascade = a small waterfall: تافگه‌ی بچووک

cataract = a large steep waterfall: تافگه‌ی گه‌وره

قَرَه‌قَرِي و ههرا و هوسه‌ی بازاري شِيخه‌للا له‌گه‌ل دووکه‌لی بۆن تیهژي ته‌کسۆزی ماشیتان به‌ته‌واوی جیاوازن له‌و جه‌ووہ پاک و بی دهنگه‌ی جیهانی سروشتی که تیییدا خوتیندی بالنده به‌ده‌نگه‌ خوشه‌کانیان و خوره‌ خوری تافگه‌ی بچووک و گه‌وره‌ جیگه‌ی دووکه‌ل و قَرَه‌قَرِي شاری چر و پر و قه‌له‌بالغ ده‌گرنه‌وه. من چه‌ز ده‌که‌م ژیانیکی ساده و بی دهنگ له‌ گوندیکی کورده‌واریدا به‌سه‌ربه‌رم. من ئاره‌زوومه‌ندی هه‌نگه‌وانی و باخه‌وانی و به‌ختیوکردنی په‌له‌وهر و ئازده‌لم چونکه‌ چه‌ز ده‌که‌م هه‌نگوبن و شیرری سروشتی خۆمم هه‌بی له‌گه‌ل ئه‌و میوه‌ تازه‌یه‌ی که له‌ باخی خۆمی ده‌که‌مه‌وه.

T

During my childhood I was a frequent visitor to my sister's house in Ali Awa which was a small village at the bank of a stream called Shalm. I always enjoyed swimming in Shalm Stream and accompanying my nephews and nieces to the fields of wheat, barley, cotton, paddy and vegetables. The village with all the fertile lands round it were owned by Haji Fatah and his brothers who were all famous for their good hospitality and affability. Those late characters led a pleasant and simple life together. I always enjoyed listening to their pleasant speech and jokes.

من له ماوهی مندالییه تیمدا به زۆری سەردانی مائی خوشکەم دەکرد له عەلی ئاوا که گوندیکی بچووک بوو له قەراغی جوگه یه کدا پیتی دەوترا شەلم. هەمیشە هەزم دەکرد له ناو جوگه ی شەلمدا مه له بکەم و له گەڵ خوشکەزا کاندایا بچم بوو ناو کیتلگه ی گەنم و جو و لۆکه و مەرەزه و سەوزەوات، گوندەکه به هەموو زەویه به پیتەکانی دەورو به ریبیه وه مولکی حاجی فەتاح و براکانی بوو که هەموویان به میوانداری باش و پروو خوشییه وه به ناویانگبون. ئەو که سایه تیبیه خوالیخوشبوانه ژیانیکی خوش و سادەیان پیکه وه به سه ر برد. من هەمیشە هەزم دەکرد گوئی له قسه و نوکتە خوشەکانیان بگرم.

- frequent visitor: - که سیتیک که به زۆری سەردانی شوپنیک بکا
- nephew: - برازا یان خوشکەزا ئەگەر کور بێ
- niece: - برازا یان خوشکەزا ئەگەر کچ بێ
- accompany: - له گەلی دەروا
- wheat: - گەنم
- barley: - جو
- paddy = a field of rice: - مەرەزه / کیتلگه ی برنج
- fertile: - به پیت
- hospitality: - میوانداری / میواندۆستی
- affability: - پروو خوشی
- late: - خوالیخوشبوو

Nawmergan

Nawmergan is a hamlet in a large dale in Kurdistan of Iraq. The area is overgrown with oaks, gallnut trees and herbs. Despite living in a rural area, the villagers do not practise horticulture due to the lack of water. Their main source of water is a spring behind the village. A public generator supplies the hamlet with electric power 8 hours per day. Most of the villagers work as Peshmarga force. Kovan's father is one of the spirited Peshmargas in the hamlet. He has participated in many battles including Khwakurk Battle. Kovan is a courteous young official working for IT Dept in the Presidency of Council of Ministers. He is a graduate of Soran Technical Institute, Computer Dept. He has good experience in computing. He formatted my computer thrice. I appreciate his help, his courtesy and his affability.

- hamlet = a very small village گوندیکی زۆر بچووک
- dale = valley: دۆل
- oak : داربەرۆو
- gallnut : مازی / مازوو (عفصه)
- herbs: گژوگیای کیتی (أعشاب)
- rural: گوندی (قروي)
- horticulture: باخهوانی (بستنة)
- lack: کهمی / نه بوونی (نقص)
- spirited: وربا و دلیر
- thrice = three times: سی جار
- courtesy /'k3:təsi/ موجامه له (مجاملة)
- courteous /'k3:tiəds/ موجامیل (مجامل)
- affability: پروو خوشی (الأئس / عذوبه المعاشرة)
- despite = notwithstanding = in spite of: سەرەپرای ئەوەش / له گەڵ ئەوەشدا

ناومیرگان

ناومیرگان گوندیکی زۆر بچووکه له ناو دۆلتیکی گهوره دا له کوردستانی عیراق. ناوچه که به داربه پروو و دارمازوو و گژوگیای کیتی داپۆشراوه. سه ره رای ئه وهش که له ناوچه یه کی گونیدا ده ژین گوندنشینه کان خۆیان خه ربک ناکه ن به پیشه ی باخه وانیه وه له بهر هۆی که می ئاو. سه چاوه ی سه ره کی ئاوه که یان کانیه که له پشتی گونده که وه، موه لیده یه کی حکوومی له رۆژیکدا هه شت کاتژمیر کاره با دابین ده کا بۆ گونده بچووکه که. زۆربه ی گوندنشینه کان له هیزی پیشمه رگه دا کار ده که ن. باوکی کۆفان یه کیکه له پیشمه رگه وریا و دلیره کانی گونده بچووکه که. له چه ند شه ریکی زۆردا به شداری کردوه له وانه شه ری خواکورک، کۆفان فه رمانبه ریکی لای موجامیله له سه رۆکایه تی ئه نجومه نی وه زبیراندا بۆ به شی ته کنۆلۆجیای زانیاری کار ده کا. ده رچووی په یمانگای سۆزانه، به شی کۆمپیوتهر. شاره زاییه کی باشی هه یه له به کاره یینانی کۆمپیوتهر. سی جار کۆمپیوتهره که ی منی فۆرمات کرد. من ریزو ته قدیرم هه یه بۆ ئه و یارمه تی و موجامه له و پروو خۆشییه ی ئه و.

U

-The ball is in our court now = It is our responsibility to take action now.

- ئیستا ئه رکی سه رشانی ئیمه یه که رۆل ببینن.

-Let's go window- shopping. بابچین بۆ سه بیرکردنی شت له بازار.

- Tom is living in la -la land = Tom is living in cloud - cuckoo - land.

- تۆم له دنیای خه یالی خۆیدا ده ژی و ئاگای له بارودۆخی راسته قینه نییه.

- I'm an owl = I sleep late. من درهنگ ده نووم.

-I'm an early bird = I get up early. من زوو له خه وه لده سم.

- Have you seen the roller coaster near Bekhal?

- ئایا تۆ شنگلبانه که ی نزیک بیخالت ببینوه؟

- This Ruba ' iyya verse goes back to the year (1882 A.D.) and it is also one of the English proverbs:

- ئەم شیعره روباعیه ده گه رپته وه بۆ سالی (١٨٨٢) ی زاینی و په ندیکیشه له په نده ئینگلیزییه کان:

Never trouble trouble تا گرفت یه خه ی تۆ نه گری

Till trouble troubles you تۆ یه خه ی ئه و مه گره

It only doubles trouble چونکه گرفته که ده کا به دووقات و

And troubles others too. گرفت بۆ خه لکی تریش درووست ده کا

- crack: ١- چاره سه ری گرفت ده کا، ب- شق ده با.

- tough nut: ٢- گرفتیکه ناره حه ت، ب- که سیکه عه نید و که له ره ق

ج- گوێزه کوێزه / گوێزی جیپ و ره ق.

-Diplomacy can crack every tough nut.

- دیپلۆماسیه ت چاره سه ری هه موو گرفتیکه ناره حه ت ده کا.

- pugnacious: شەرخواز
- pacifist: ئاشتیخواز
- Since God created human being, pugnacious people have been losers and pacifists have been winners.
- لەو کاتەوێه که خوا مەرۆفی خەلق کردووه هەتا کو ئیستا کەسانی شەرخواز دۆراو بوون و کەسانی ئاشتیخواز براوه بوون.
- This English proverb says: ئەم پەندە ئینگلیزییە دەلی:
- What can't be cured must be endured.
- ئەوێه که نەتوانی چارهسەر بکری دەبی تەحەمول بکری.
- the negotiating table: وتووێژی فەرمی بۆ گەیشتن بە ئەنجامی رێککەوتننامە.
- do our best: ئەوپەری هەول ددەین.
- opponent: دژ / رکا بەر / (الخصم / المناویء)
- We do our best to get our opponents back to the negotiating table.
- ئێمە ئەوپەری هەول ددەین بۆ ئەوێه دژکانمان بەهینینەوه سەر میزێ وتووێژی رێککەوتننامە.
- political struggle: خەباتی سیاسی.
- armed struggle: خەباتی چەکداری.
- Currently, political struggle and diplomacy have replaced armed struggle and war.
- ئیستا خەباتی سیاسی و دیپلۆماسییەت جێگە ی خەباتی چەکداری و شەربان گرتووه تەوه.
- be on the razor's edge: لە بارودۆخیکی زۆر هەستیار و خەتەرناکدا بیت.
- coordination: هەماهەنگی (تنسیق).
- compromise: چارهسەری ناوهندی (حل وسط / تسوية).

- The political situation needs coordination and compromise because we are on the razor's edge.
- بارودۆخە سیاسییە که پێویستی بە هەماهەنگی و چارهسەری ناوهندی هەبە چونکە ئێمە لە بارودۆخیکی زۆر هەستیار و خەتەرناکداین.
- rugby: یارییە که تێیدا دوو تیم هەول ددەن بۆ تۆماکردنی خال بەوێه که تۆپیکی هێلکەیی هەلدهگرن و دەبیەن بەسەر هێلی گۆلی یەکترا.
- snooker: یارییە که لە لایەن دوو کەسەوه لەسەر میز دەکری که تێیدا داری درێژ بەکاردههێن بۆ لێدانی پازده تۆپی سوور و شەش تۆپی هەمەرەنگ بە تەرتیبیک بۆ ناو شەش چال که بەدەوری میزەکه دان.
- paralympics: پیتشپرکییە که لە چەند یارییە کدا بۆ کەسانی پەکەوتە و کەمەندام
- swear somebody in: سوینی کەسیک دەدا (بۆ ئەوێه غەش نەکا لەو کارەدا که پیتی دەسپێدری).
- The referee was sworn in: حەکەمە که سوین درا.
- boo: (n.) دەنگیکە رەقلیبوون دەگەبەنی
- (v.)
- The player was booed off the footballfield.
- یاریزانە که بە دەنگی رقلیبوون کرایە دەرەوێ گۆرەپانی یاری تۆپی پێ که.
- guardian: ولی الامر.
- please, tell your guardian to fill in this form.
- تکایە، بلی بە وەلی ئەمرت ئەم فۆرمە پرێکاتەوه.
- think tank: کۆمەلێک لە شارەزایان که راویژکاری و بیروبووچوون دابین دەکەن لە کاروباری ئابووری و سیاسی و کۆمەلایە تیدا.
- mastermind: (العقل الموجه / العقل المدبر) کەسیکی زۆر بە توانا و زیرەک که رێنمایی دەدا و پلان دادەنی بۆ پرۆژە ی ئالۆز.

- master plan: پلانتيكى ورد و تير و تهسل كه پروژهئى ئالوز سهردهخا
-A complicated project needs a think tank, a mastermind and a master plan.

- پروژهئى ئالوز پيويستى ههيه به كومهلتيك له شارهزايمان و كهسيكى زور به توانا و زيرهك و پلانتيكى ورد و تير و تهسل.

- Keystone:

- (حجر العقد) گرینگترین بهشى پلانتيك يان وتوويژتيك كه بهشهكاني تر پشتى پييدهبهستان.

- please, don't go into details. Just tell me the keystone of the plan.

-تکایه دريژهى مهدهرى. تهنها بيروكهى بنهپهتى پلانهكهه پيى بلى.

V

Useful information concerning human health:

زانيبارى بهسوود دهريارهى تهنديروستى مروقهوه:

1- Don't let any day pass in your life without taking some exercise or doing some physical work.

۱- مههپله له ژيانندا هيج رोजتيك تپهپهپي بهپي نهنجامداني ههندي وهريش يان ئيشى جهستهپي.

2- When you walk somewhere, try to walk as quickly as you can moving all the parts of your body.

۲- كاتيک كه له شوپنيكدا بهپي بروى بهپتوه ههول بده ههتا بتوانى بهخيپايى بروى بهپتوه و ههموو بهشكهكاني لهشت بهجوليني.

3- Sit upright on your chair. Don't bend your back.

۳- راست لهسهر كورسييهكهت دانيشه، پشتت مهچهميتهوه.

4- When you are over forty, restrain yourself from eating fatty and salty food. Eat sweets and red meat as little as you can.

۴- كاتيک كه تهمهنت له چل سال زياتر بيت خوت بگره له خواردنى خوراكي چهور و سوپير و ههتا دهشتوانى شيريني و گوشتى سوور كهه بخو.

5- Don't eat tough bread made out of white flour.

۵- نانى جپير مهخو كه به ئاردى سپي كراپي.

6- Extra virgin olive oil is the best quality oil obtained the first time when olives are pressed.

۶- روون زهپتونى تهواو پوخت باشتيرين جوورى روونه كه له يهكهه جارى گووشيندا له زهپتون دهست دهكهوي.

7- When you make tea, don't bring it to the boil. Let it brew for a few minutes. Stop drinking it when more than half an hour passes from the

time when it brews because it loses its flavour and freshness.

۷- کاتیک که چا لیډه نښت مه هیله بگاته پلهی کولان. با بډ چوند ده قبقه به کی که مدهم بکیشی. مهی خوره وه کاتیک که زیاتر له نیو کاترمیر تیپه ر ده بی لهو کاته وه که مدهم ده کیشی چونکه تام و بون و تازیبه که ی نامینئ.

8- Don't eat gus at all because its method of preparing and grilling is wrong and unhealthy.

۸- هرگیز گس مه خو چونکه شیوازی ناماده کردن و برژاندنه که ی له پرووی ته ندروستیبه وه باش نیبه.

9- Don't be a glutton.

۹- زور خور مه به.

10- When the weather gets cold, try to accustom yourself to a cool shower to protect yourself from a cold or flu.

۱۰- کاتیک که کهش و ههوا سارد ده بی ههول بده خوت رابهینی به خوشتن به ناوی مه یله و سارد بون وهی خوت بیارزی له هه لامهت یان نه نفلونزا.

11- Always use a coarse loofah instead of a flannel to wash yourself so as to remove the dead skin on your body and have fresh skin and fresh complexion.

۱۱- هه همیشه لفکه ی زبر به کار بهینه له باتی لفکه ی فانیله بو خوشتن بون وهی پیستی مردوو له سهر له شت لابه ریت و پیست و رهنگی سرووشتی پیستی ده موچاوت تازه و گهش و جوان بیست.

12- Don't have a meal without fruit and vegetables.

۱۲- ژهمی بی میوه و سهوزه مه خو.

13- Avoid smoking and don't stay near a person while he is smoking.

۱۳- جگه ره مه کیشه و له نزیک که سینکه وه مه مینه ره وه له کاتیکا که جگه ره بکیشی.

restrain yourself: خوت بگره

tough: جیر / به ئاسانی ناجودری (عسیر المضغ)

brew: ۱- دهم ده کیشی (بو چا) ۲- بیبه دروست ده کا
bring.... to the boil: ده بگه به نیته پلهی کولان
flavour = flavor: تام و بون (نکته)
glutton: که سیکي زورخور
accustom yourself to: خوت رابهینه به
coarse = rough: زبر (خشن)
loofah: لفکه (لیفه)
flannel: لفکه ی فانیله
complexion: رهنگی سرووشتی پیستی ده موچاو

W

English Proverbs:

په ندى ټينگليزى

1- A good friend is my nearest relation.

۱- هاورې باش نزيكترين خزمه

2- An honest man's word is as good as his bond.

۲- قسه ي پياوې راستگړ به قه دهر سه نه ده كه ي باشه.

3- Constant dripping wears away the stone.

۳- دلټوپه ي به رده وام به رد ده سوټين.

4- Better be an old man's darling than a young man's slave.

۴- بې به خوښه ويستی پياوېكى پير باشته له وه ي بې به كزېله ي پياوېكى لاو.

5- A fool and his money are soon parted.

۵- بې ټه قل و پاره كه ي زوو له به كتر جيا ده كرينه وه.

6- A good dog deserves a good bone.

۶- سه گي باش شاينه ي ټيسقانېكي باشه.

7- A liar is worse than a thief.

۷- دروزن له دز خراپتره.

8- A bad workman always blames his tools.

۸- كړي كاري خراپ هميشه لومه ي ټامپره كاني ده كا.

9- Doing is better than saying.

۹- كرده وه له قسه باشته.

10- Fools build houses and wise men buy them.

۱۰- بې ټه قلان خانوو دروست ده كهن و پياواني ټاقل ده يان كړن، واته: بې ټه قل ده يكا و ټاقل ده يخوا.

11- Misfortunes seldom come singly.

۱۱- به دبه ختېبه كان به ده گمهن به تاك دپن.

12- A woman's work is never done.

۱۲- ټيشي ژن هه رگيز ناكړي.

- Hawraman terrain is suitable for erecting cable cars and roller coasters.

- به رزي و نرمي زهوي هه ورامان گونجاوه بو دامه زراندي كه بيلكار و شنگلېبانه.

- Zardahal is better than Ahmed Awa for holding Hawraman Cultural Festival because there is enough space for people and cars.

- زرده هال له ټه حمده ټاوا باشته بو ټه نجامداني فيستيڅالي كولتوري هه ورامان چونكه جيگاي ته واو هه يه بو خه لک و ماشين.

- به رزي و نرمي زهوي ناوچه يه ك (تضاريس ارض ما)

terrain: cable car = teleferique

- Swine flu is a virulent, highly contagious influenza infecting people and swine.

- ټه نفلونزاي به راز ټه نفلونزايه كي زور پيس و گوازه وه يه كه خه لک و به راز تووشي ده يي.

swine = pigs:

به راز

virulent = extremely dangerous:

پيس / زور خه ته رناك

roller coaster

cable car

